

KIHÍVÁS ÉS KOCKÁZAT

AZ ÁLLAMOK XXI. SZÁZADI HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KIHÍVÁSAI A FEGYVERIGAZGATÁS VONATKOZÁSÁBAN

Szabó Csaba

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
BUDAPEST

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KIHÍVÁS ÉS KOCKÁZAT

AZ ÁLLAMOK XXI. SZÁZADI HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KIHÍVÁSAI A FEGYVER- IGAZGATÁS VONATKOZÁSÁBAN

Szerző:

Dr. Szabó Csaba

Szakmai lektor:

Dr. Balla Zoltán

A kézirat lezárásának dátuma:

2018. május 31.

Kiadó:

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatási Továbbképzési Intézet
www.uni-nke.hu

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert rektorhelyettes
Címe: 1083 Budapest, Üllői út 82.

A kiadvány a
KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú,
„A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű
kiemelt projekt keretében működtetett Egyed István Posztdoktori Program
keretében készült el és jelent meg.

© Dr. Szabó Csaba, 2020

© Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2020

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	4
Köszönetnyilvánítás	6
Bevezetés	7
Kutatásmódszertan	10
I. rész	11
Innovatív ipari technológiákkal előállított tűzfegyverek biztonságpolitikai kihívásainak vizsgálata	11
A 3D nyomtatási technológia vázlatos történeti áttekintése	12
Biztonsági kockázatok és kihívások a 3D nyomtatási technológiával előállított lőfegyverek és lőszerrel kapcsolatában	16
Megoldási javaslatok	28
Konklúzió a 3D nyomtatásban rejlő veszélyekről	30
II. rész	32
A lőfegyvertartási jog kiterjesztésének vizsgálata	32
A lőfegyvertartási jog kiterjesztésének vizsgálata a magánbiztonsági szektor szempontjából	34
Konklúzió és bizonyítás a lőfegyvertartási jog kiterjesztésének lehetőségével kapcsolatban	43
III. rész	48
Új társadalmi és politikai érdekek összefüggéseinek vizsgálata az államok fegyverszabályozással kapcsolatos aktuális kihívásainak szempontjából	48
Az amerikai fegyvergyártó csoportok lobbitevékenysége és beavatkozása az Egyesült Államok politikai életébe	52
Az amerikai fegyvergyártói lobbiparadoxon elméletének értelmezése	53
Az amerikai fegyveripar politikai lobbitevékenységének természete	56
Az Európai Bizottság által előirányzott szigorúbb lőfegyvertartásról szóló irányelv szükségességének vizsgálata az Európai Uniót érintő terrorcselekmények szempontjából	59
Az Európai Uniót fenyegető régi vs. új veszélyek természetének elemzése	59
Az Európai Bizottság lőfegyverekre vonatkozó álláspontja	60

Konklúzió és megállapítások a lőfegyverekkel kapcsolatos kérdések politikai érdekek mentén történő szabályozásáról	65
IV. rész	68
A nem halálos fegyverek jelentősége a fegyverigazgatás megközelítéséből	68
A nem halálos fegyverek szükségességének és alkalmazhatóságának megalapozása	68
Eltérő nemzetközi jogalkotás egyes európai országokban a nem halálos fegyverek vonatkozásában	72
A nem halálos fegyverek mint az önvédelmi potenciál kiterjesztésének és erősítésének lehetséges alternatívái (Kitekintés az Európai Unióra)	73
A vezetett elektromos fegyverek alkalmazásának etikai és jogi aspektusai a rendészet és a magánbiztonság oldaláról	76
Kihívások és kockázatok a vezetett elektromos fegyverek vonatkozásában	79
Konklúzió a nem halálos fegyverek lehetőségei vonatkozásában	80
Zárógondolatok	81
A fegyverrendészet vs. fegyverigazgatás	81
IRODALOMJEGYZÉK	83
JOGSZABÁLYTÁR	93

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az igazgatásrendészet és ezen belül a fegyverigazgatás szakterületén végzett több mint tíz éves gyakorlati és kutatói időszakom alatt számos gyakorlati és elméleti szakemberrel cseréltem véleményt, és osztottunk meg egymással kölcsönösen értékes tapasztalatokat. Köszönet illeti őket, ezeket az embereket, akiknek nevét több oldalon keresztül taglalhatnám. Kiváltságos helyzetben érzem magam azon okból, hogy lehetőségem nyílt 2008 és 2015 között a Soproni Rendőrkapitányság, Igazgatásrendészeti Osztályának állományába fegyverigazgatási szakterületen dolgozni. Az ezen időszak alatt megszerzett szakmai tapasztalatok birtokában váltam képessé arra, hogy kutatóként beazonosítsam azokat a fegyverigazgatással kapcsolatos kihívásokat, amelyek mind a hazai, mind a nemzetközi biztonságpolitikai környezetben releváns kockázatokat hordoznak magukban.

Szeretném köszönetemet kifejezni *Dobsa János* r. alezredes úrnak, a Soproni Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályvezetőjének, hogy lehetőséget biztosított arra – és teszi jelenleg is –, hogy a mindennapi szolgálati feladatok mellett kutathassak és írhattak. Köszönet illeti *Farkas Gábor* r. dandártábornok urat a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjét, aki még a Soproni Rendőrkapitányság kapitányságvezetőjeként járult hozzá, hogy a fegyverigazgatásra vonatkozó kutatásaimat és doktori tanulmányaimat sikeresen elvégezhessem. Ezen gondolatok mentén szeretném köszönetemet kifejezni *dr. Takács Tibor* r. vezérőrnagy úrnak, a TIBEK vezetőjének, aki még Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjeként adta hitét és egyben engedélyét a tudományos életpályám elindulásához.

Köszönet barátomnak, *Pető Péter* r. alezredes úrnak, aki határtalan szeretetével, bátorításával, kintartásával és barátságával járult hozzá kutatásaimhoz, és aki elültette bennem a fegyverigazgatás szakterületének szeretetét, valamint az ügyfelek iránti tisztelet jóságát.

Köszönöm a határtalan bizalmat és támogatást *Dr. Boda József* nb. vezérőrnagy dékán úrnak, aki az első tétova lépéseim megtétele során is hitt bennem.

Köszönöm a munkájukat és segítségüket a Nemzeti Közszerződési Egyetem azon munkatársainak, akik levették a terhet a vállaimról az adminisztratív teendőik szakszerű elvégzésével, akik részt vettek a kötet szerkesztési és nyomdai munkálataiban.

Hálás vagyok a szakmai bírálatért, a remek beszélgetésekért és az útmutatásokért *Dr. Balla Zoltán* egyetemi docens kollégámnak, aki nélkül ez a kötet valószínűleg el sem készült volna. Hálás vagyok a külső bírálók által nyújtott felbecsülhetetlen értékű visszajelzésekért is.

A legélvezetesebb tapasztalatok számomra a több száz hallgatóval folytatott interakcióim voltak, akik felvették a fegyverrendészeti jog és fegyverismeret tantárgyamat. A lelkesedésük és a tudásuk szomjúsága fertőző volt.

Hálám, határtalan köszönetem és szeretetem életem párját, *Barbarát* illeti, aki a könyv minden egyes fejezetére vonatkozóan egy *nem szakértői* perspektívát biztosított, és egyben támogatott másfél éven keresztül ennek a tudományos projektnek az elkészítésében. Köszönöm, hogy hitt bennem és a munkámban a könyv megalkotása során.

BEVEZETÉS

*“Nincs erősebb hadsereg az egész világon,
mint egy eszme, amelynek eljött az ideje.”*

Victor Hugo

Ez a könyv elsődlegesen a fegyverigazgatással foglalkozó szakemberekhez szól, és elméleti szinten tárgyalja az állam aktuális kihívásait a fegyverigazgatással kapcsolatos alapkérdéseken keresztül. Célom az volt, hogy feltérképezzem a kérdéssel foglalkozó aktuális szakirodalmat hazai és nemzetközi szinten, valamint hogy módszertanilag követhető és érthető módon megfogalmazzam saját válaszaimat a felvázolt kérdésekkel kapcsolatban. Célom továbbá, hogy bemutassam az államok fegyverigazgatással kapcsolatos kihívásaira vonatkozó gyakorlati relevanciák alkalmazását néhány aktuális és konkrét példákon keresztül, rávilágítva arra, hogy az elméleti válaszok egy bizonyos megoldást kínálnak fel, nyitva hagyva a lehetőséget más kutatási megközelítéseknek.

Szükséges világossá tenni a munka módszertani előfeltevéseit, melyek megkülönböztetik ezt a könyvet a témában íródott más művektől. A könyv megírásakor szerzőként arra törekedtem, hogy olyan kérdéseket kutassak, amelyek meghatározzák a fegyverigazgatás jövőjét és alakítják jelenlegi helyzetét. Elsődleges célom nem csupán egy biztonsági elemző-értékelő vizsgálat lefolytatása volt, hanem az elméleti jelentőségű fegyverigazgatáshoz kapcsolódó kérdéseket kívántam konkrét formában elemezni. Hiszem, hogy a feltett kérdések fontosak mind a biztonságpolitika, mind a rendészet, mind az állam, mind a jogalkotás szempontjából és hiszem, azok a szakemberek is haszonnal forgatják ezt a könyvet, akik eltérő álláspontot képviselnek a kérdések megoldása szempontjából. Ebben az esetben a cél azonos, alapjaiban csupán az oda vezető út változatos és eltérő.

Az Európai Unió válaszüthöz érkezett. Az elmúlt években az Európai Unió tagállamaiban tapasztalt erőszakos fegyveres cselekmények drámaian magas száma következtében mind a tagállamok kormányzatai, mind a társadalmak tagjai igényüket fogalmazták meg a biztonsági helyzetet érintő változtatások szükségességével kapcsolatban. A tagállamok állampolgárai – az elkövetett támadások hatására – aggodalmukat fejezték ki arra vonatkozóan, hogy terrorcselekmények, vagy tömeggyilkosságok áldozataivá válhatnak a saját lakókönyezetükben. A polgárok egyre sebezhetőbbekké és kiszolgáltatottabbakká váltak a támadásokkal szemben. Az egyre növekvő számú kormányzati – biztonsági – intézkedések hatására nem sikerült megakadályozni, hogy számos áldozattal járó terrorcselekmények kerüljenek végrehajtásra Európa-szerte. A lőfegyver-felhasználás szempontjából vizsgálva a kérdéskört az európai terrorcselekményeknek egy új korszaka köszöntött be 2015. január 7-én, amikor fegyveres személyek nagy tűzerejű támadó lőfegyvereket használva megtámadták a Charlie Haddo párizsi szerkesztőségét. Ez, illetve az ezt követő számos áldozatot követelő terrorcselekmények rávilágítottak arra a nagyon fontos tényre, hogy az Európai Unió

határain belül mennyire egyszerűen, kontrollálatlanul és hatékonyan lehet terrorcselekményeket végrehajtani – alapvetően – hadi felhasználásra gyártott lőfegyverekkel, valamint az is bebizonyosodott, hogy a tagállamok rendészeti szervei nincsenek felkészülve ilyen jellegű támadásokra. A lőfegyverekkel kapcsolatos jogalkotói állásfoglalás évtizedeken keresztül a polgári célú lőfegyvertartást helyezte előtérbe, és hol szigorításokkal, hol enyhítésekkel – tagállamoktól függően – igyekezett megfelelő szabályozás alatt tartani ezt a speciális szakterületet.¹¹ Ezt a meghatározó jogalkotói magatartást olyan sajnálatos események tették próbára, mint a 2002-ben, a németországi *Erfurt* városában, valamint 2009-ben a szintén németországi *Winnenden* településen engedéllyel tartott lőfegyverekkel elkövetett több ember életét követelő iskolai mészárlások. Ezeknek a sajnálatos eseményeknek a hatására olyan reformintézkedés került bevezetésre Németországban, mint a szigorúbb lőfegyvervásárlás, a 25 év alatti személyek szigorúbb pszichológiai vizsgálatának elfogadása, valamint az előre be nem jelentett véletlenszerű hatósági ellenőrzések bevezetése a lőfegyverek tárolására vonatkozó biztonsági feltételeknek való megfelelés érdekében. A megerősített hatósági kontroll és a szigorúbb jogalkotói szabályozás igazolta azokat az eredményeket, amelyek következtében hatékonyan csökkent az engedéllyel tartott lőfegyverekkel elkövetett számos emberi áldozatot követelő bűncselekmények száma. Az Európai Bizottság korszakos lépéseket kívánt elfogtatni a félautomata lőfegyverek engedélyeztetésének és birtoklásának szigorítására vonatkozóan, azonban egyes tagállamok kormányai, szakszervezetek, szakmai kamarák és más érdekvédelmi szervezetek akadályokat gördítettek az Európai Bizottság ezen irányú törekvései elé. Ezek a törekvések elsősorban a polgári célból tartott félautomata sport lőfegyverek szabályozásának szigorítását érintették volna érdemben. A félautomata és automata lőfegyverek szélesebb körű, illegális célból történő felhasználásának megakadályozása érdekében mind az Európai Bizottság illetékes szervei, mind az Europol, mind a tagállamok rendészeti szervei, nemzetbiztonsági szolgálatai, valamint a lőfegyvergyártók és -forgalmazók összefogásának eredményeként megfelelő kontrollrendszert sikerült kialakítani ezen a téren.² Ezzel kapcsolatban az Európai Bizottság világossá tette, hogy az európai emberek és értékek elleni terrortámadásokat csak határokon átnyúló összehangolt együttműködés keretében lehet megakadályozni, hogy a tagállamok ellenállóbbakká váljanak ezekkel a fenyegetésekkel szemben. Az Európai Bizottság javaslata értelmében azokra a fegyverekre vonatkozóan, amelyek terrorcselekményeket elkövetni szándékozó személyek kezébe kerülhetnek, szigorúbb ellenőrzéseket javasolnak a lőfegyverek értékesítéséről és nyilvántartásáról, valamint a fegyverek visszavonhatatlan kikényszerítésének erősebb szabályairól, továbbá a tiltott fegyverkereskedelem elleni küzdeletről. Ezzel összefüggésben a közeljövőben egy cselekvési terv előterjesztésre vonatkozó koncepció felvázolását is megfogalmazta az Európai Bizottság. A javaslat értelmében a katonai és hadászati célból gyártott lőfegyverek Európában történő illegális kereskedelmét a jövőben semmilyen formában nem fogja akceptálni az Európai Bizottság.³ A jelenlegi biztonsági kihívások egységes és határo-

1 SHAPIRO, R. J. – HASSETT, K. A. (2012): *The economic benefits of reducing violent crime: a case study of eight American cities*. Washington, DC: Center for American Progress. p. 33.

2 VAN DIJK, J – VAN KESTEREN, J – SMIT, P. (2007): *Criminal victimization in international perspective*. In: United Nations Office on Drugs and Crime. p. 35-36. URL: http://unicri.it/services/library_documentation/publications/icvs/publications/ICVS2004_05report.pdf (Letöltés ideje: 2018. január 20.)

3 European Commission strengthens control of firearms across the EU. Brussels, 2015. november 18.

zott lépések megtételét kívánták meg az Európai Bizottság részéről. Ezek az intézkedések – a hatásmechanizmusokat figyelembe véve – jelentős biztonsági lépéseknek minősülnek, azonban jól látható, hogy csak nagyon lassan képesek olyan eredmények elérésre, amelyek hatására nyilvánvaló eredményként lehetne elkönyvelni az illegális támadó lőfegyverek visszaszorítását. Mindazonáltal a biztonsági helyzet súlyosságát jól mutatja, hogy egy egységes összefogás – a szakterület releváns képviselői közreműködésével – hatékonyan koordinálhatja a támadó lőfegyverek legális szektorban való tartását.

A lőfegyverekkel kapcsolatos biztonsági kihívások másik oldalát a polgári célból engedélyezett lőfegyverek jelentik. Az Európai Bizottság jelentős biztonsági kockázatnak minősítette azokat a problémákat, amelyek az engedéllyel tartott sport- és vadász célú lőfegyverek eltulajdonítását jelenti. Ezek a lőfegyverek hatékonyságukat tekintve elmaradnak a hadi célból gyártott automata, vagy félautomata lőfegyverektől, azonban több ember ellen elkövetett támadásokra alkalmasak. A polgári lőfegyvertartás másik jelentős biztonsági kockázata, hogy olyan személyek is követnek el több ember halálát okozó támadásokat vagy tömeges mézárásokat, akiknek hozzátartozójuk vagy ők maguk rendelkeznek lőfegyvertartási engedéllyel. (*Erfurt 2002, Winnenden 2009*) Ebben az esetben el is érkeztünk ahhoz a lényeges megállapításhoz, hogy a fegyverigazgatás szakterületét miért szükséges bevonni, illetve kutatásokat folytatni a lőfegyverekkel kapcsolatos biztonsági kihívások és kockázatok azonosításához és a megoldási modellek felvázolásához.

A fegyverigazgatás hazai és nemzetközi eszközrendszerének figyelembevételével és alkalmazásával a könyv vizsgálja az új technológiák térnyeréséből eredő kockázatokat – Európán kívüli kitekintéssel –, az amerikai fegyvergyártó lobbicsoportok szerepét az Egyesült Államok politikai életében, továbbá befolyását az amerikai elnökválasztásokra, valamint a közvéleményre gyakorolt hatását, ezenfelül a magánbiztonsági szektor egyes szakterületei vonatkozásában a lőfegyvertartási jog kiterjesztésének kérdéskörét, a nem halálos fegyverek alkalmazhatóságának rendszerét, valamint az Európai Bizottság által előirányzott szigorúbb lőfegyvertartásról szóló irányelv szükségességét, kiemelve, hogy a hangsúly elsődlegesen a lőfegyverek közbiztonságra gyakorolt hatásával és a fegyveres erőszakkal kapcsolatos leghatékonyabb megoldásokkal foglalkozó kutatásokra összpontosít.⁴

---

4 A könyv szerzője a „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Egyed István Posztdoktori Program keretében az elmúlt másfél évben több tanulmány megjelentetésére vállalkozott a könyvben részletesen bemutatott témakörökben magyar és angol nyelven. Számos szakemberrel együttműködésben folytatott kutatásokat a szerző, amelyeknek az összefoglalására vállalkozik jelen kötet, kiegészítve számos új kutatási eredménnyel.

KUTATÁSMÓDSZERTAN

A kutatás elsődleges eszköze számos tudományos publikációs adatbázis keresőszoftve-rének az alkalmazása volt, amelyeknek használata során lehetővé vált egyes publikációs adatbázisok kutatása szakterületi keresőkifejezések alapján. A kutatásom során az egyik ilyen adatbáziskereső a MedLine keresőalkalmazás volt, amely adatbázist 1963-ban hozták létre, 1971-ben vált online módon kereshető, majd 1997-ben telepítették rá a *PubMed*-keresőszoftvert, és jelenleg több ezer folyóirat több mint húszmillió publikációját tartja nyilván. A másik keresőszoftver a Scopus online adatbáziskereső alkalmazása volt. A szakirodalmi kutatás során a következő keresőkifejezéseket használtam: *taser, police, 3D printing, weapon, weapon management*. A keresés során kapott publikációk absztraktjainak tartalma alapján a listából töröltem a nem témába vágó cikkeket. A fennmaradó tanulmányokból kiválasztottam azokat, amelyek kifejezetten a *nem halálos fegyverekkel, a 3D nyomtatással, az amerikai fegyvergyártókkal, valamint az Európai Bizottság fegyverkérdésekkel* kapcsolatos társadalomtudományi kutatásait tartalmazták. A felvázolt keresési tevékenység során *hetvenöt* tanulmányt azonosítottam, amelyek kutatását és irodalomjegyzékét is áttanulmányoztam jelen tanulmány kutatási témájának teljes és eredményes feldolgozása érdekében. A vizsgált jelenség értékelése során a tanulmányok teljes szöveganyaga áttanulmányozásra került, és részletesen vizsgáltam a benne közölt adatokat. Az értékelt és felhasznált forrás-munkaanyagok összességében alkalmasak a másodlagos elemzésre a felvázolt biztonsági kérdések megoldási koncepcióinak felvázolása szempontjából. A kutatás során hazai és nemzetközi jogszabályok elemzését is elvégeztem a megfogalmazott biztonságpolitikai kérdések megválaszolása érdekében.

I. RÉSZ

Innovatív ipari technológiákkal előállított tűzfegyverek biztonságpolitikai kihívásainak vizsgálata

A bipoláris nemzetközi rendszerben olyan biztonsági kihívásokkal kellett szembenézni, mint a nemzetközi terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek elterjedése, az államkudarcok, a globális környezeti problémák. Mára ezek a biztonsági kihívások jelentős mértékben átalakultak. Olyan új biztonsági kihívások kerültek felszínre, mint a *nemzetközi irreguláris migráció megjelenése és felerősödése, aszimmetrikus módszerekkel és különleges eszközökkel elkövetett terrorcselekmények a fejlett országokban, a rendészeti szervek militarizációja szükségességének kérdésköre, a magánbiztonsági, valamint a rendészeti szektor egyes szakterületei vonatkozásában az önvédelmi képesség erősítése, a lakosság ellátása szempontjából kiemelt infrastruktúrák védelme, valamint a szórakozóhelyek biztonságának kérdésköre*, amelyek a biztonság fogalmának a kibővülését eredményezték. Akár az elmúlt évtizedeket, akár a jelenlegi biztonsági helyzetet vizsgáljuk jól megfigyelhető tendencia, hogy a biztonsági kihívások jelentős része nem az egyes államoktól származik, hanem olyan nem állami szereplőktől, mint a terrorszervezetek, szélsőséges vallási csoportok, transznacionális gazdasági társaságok, de nem feledkezhetünk meg a változó biztonsági környezetből fakadó újabb biztonsági kihívások azonosításáról sem.⁵

A biztonsági kihívások azonosítása nem egyszerű folyamat, mivel minden egyes biztonsági szektorban sajátos és egyedi biztonsági kihívások jelentkeznek. Ezek a kihívások egyidejűleg más biztonsági szektorra vagy szektorokra is hatást gyakorolhatnak. Egy új biztonsági kihívás megjelenése a biztonság fogalmának a kiszélesítését eredményezheti, amely a biztonsági kihívásra adott válaszok diverzifikálását igényli.⁶ Egy új típusú biztonsági

5 Rada Péter: Átalakuló biztonsági kihívások. A biztonság dimenziói. In: Rada Péter (szerk.) Új világrend? Nemzetközi kapcsolatok a hidegháború utáni világban. 198 p. Budapest: Corvinus Külügyi és Kulturális Egyesület; Ifjú Közgazdászok Közhasznú Egyesülete, 2007. - pp. 57-76.

6 Juhász Krisztina: *Az Európai Unió biztonság- és védelempolitikája, az EU válságkezelési tevékenysége*. PhD disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. 2014. - p. 12. A szerző az értekezésében új biztonsági kihívásként értelmezi azokat a problémákat, amelyek a nemzetközi rendszerek átalakulásából erednek. Kifejti továbbá, hogy a korábbi fogalom meghatározások a biztonsági kihívásokra vonatkozóan nem pontosak. Azonban azok a biztonsági kihívások, amelyek a hidegháborús helyzet vége előtt is jelen voltak, (mint terrorizmus, instabil államok, gazdasági kockázatok, tömegpusztító fegyverek) jelen biztonsági környezetben is valós fenyegetést jelentenek, mivel a biztonsági szereplők által a kezelésükre adott válaszokat kielemezik a terror- vagy bűncselekményt elkövetni szándékozó személyek. A jelen kor biztonsági kihívásainak hatékony kezelése érdekében elkerülhetetlen a korábbi évek, vagy évtizedek biztonsági kihívásainak az újbóli elemzése, amely az új biztonsági kihívások átfogó megközelítését teszi lehetővé. A válaszlépés ennek a modellnek az alkalmazása lehet, amely során a fenyegetések azonosíthatóvá és kezelhetővé válhatnak.

kihívásnak a kezelése egy többszereplős folyamat, amelyben szerephez kell hogy jusson a hírszerzési, a rendészeti és magánbiztonsági szektor. Valamint ezzel összefüggésben a kormányzati és a gazdasági szereplők együttműködésének a kialakítására is lehetőséget kell biztosítani, hogy minden érdekelt fél hatékonyan tudja képviselni álláspontját, amennyiben egy komplex megoldási struktúra lefektetése megoldást nyújt a kialakult biztonsági problémára. *Az új biztonsági kihívások azok a fenyegetések, amelyek bekövetkezése esetén a megoldási struktúra nem áll rendelkezésre, így a biztonsági szektor szereplői nem tudnak hatékony és gyors válaszokat adni a kialakult fenyegetésekre.* A 2012-es hazai Nemzeti Biztonsági Stratégiai részletesen foglalkozik az új típusú biztonsági kihívásokkal és kockázatokkal, illetve azzal a tendenciával, amely az államhatárok átjárhatóságát jelenti, és amelynek következtében magasabb kockázati tényezőt jelent a terrorcselekmények bekövetkezésének a kockázata. Ezzel összefüggésben a stratégia kiemelt területként kezeli a hazai kritikus infrastruktúrák védelmét és biztonságának erősítését, valamint az új technológiákból eredő biztonsági kockázatok azonosítását és produktív kezelését.⁷ Ebben a fejezetben vázlatosan bemutatásra kerülnek a 3D nyomtatási technológia azon biztonsági problémakörei, amelyek az emberi élet kioltására alkalmas eszközök – *elsősorban lőfegyverek* – gyártásában azonosítható, és felvázolásra kerülnek olyan megoldási lehetőségek a problémák kezelésére, amelyek nem kötelező jellegű szabályzóként, hanem lehetőségként nyújtanak további biztonságot a piaci szereplőknek és a felhasználóknak.

A 3D nyomtatási technológia vázlatos történeti áttekintése

A 20. század második felére felmerült az igény, hogy költség- és anyaghatékony módon akár kis szériában is lehetőség legyen térbeli formák precíziós létrehozására. Ez az igény elsősorban a tervezési oldalon jelent meg, főképpen a prototípusgyártás oldaláról. A technológia több feltaláló és kísérletező szakember egymásra épülő ötletéből és szabadalmából ért abba a fázisba, amikor már a 3D nyomtatásról mint ipari technológiáról beszélhetünk. 1987-ben hozták létre az első sztereolitográf gépet, a 3D Systems SLA-1-et, mely az első, piacra készült 3D nyomtatónak tekinthető.⁸ Az első jelentősebb szabadalmat a rapid prototyping technológiához *Hideo Kodama – a Nagoya Municipal Industrial Research Institute munkatársa* – jegyezte be Japánban, 1980 májusában. Azonban a 3D nyomtatás létrejötté 1986-ra tehető, amikor is *Charles Hull* bejegyeztette az első szabadalmat a *sztereolitográfias* (SLA) eljáráshoz. Charles Hull társalapítója volt az Egyesült Államokban a 3D Systems Corporation vállalatnak, amely elkészítette az első SLA-eljárással dolgozó 3D nyomtatót 1983-ban.⁹

7 A Kormány 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról. Magyar Közlöny 2012. évi 19. szám. - p. 1382. A Nemzeti Biztonsági Stratégiában nem került konkrétan meghatározásra a kritikus infrastruktúra fogalomrendszere, mindazonáltal a védelmi koncepciók hatékony kialakításához szükséges megkülönböztetni az állam működése és a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos kritikus infrastruktúrákat.

8 Gaurav Tyagi: *3D Printing Technology. History of 3D Printing.* National Informatics Centre. 2012. - p. 8.

9 Napjainkban az egyik legnagyobb és szakmailag leghatékonyabb cég a 3D nyomtatás szakterületén.

Az 1990-es évek végén és a 2000-es évek elején folytatódott az új technológiai innovációk életre hívásának a folyamata, amelyek ezután is teljes egészében ipari használatra készültek. Továbbra is a kutatás-fejlesztés előtérbe helyezése volt az elsődleges szempont a technológiai fejlesztések terén:

- 2000-ben az egyesült államokbeli *Z Corporation* elkészíti az első több színnel egy időben nyomtatni tudó 3D nyomtatóját.
- 2001-ben a Solidimension bemutatja az első asztali 3D nyomtatót.

2002-ben elkészült az első nyomtatott emberi vese. A tudósok célja, hogy működő szerveket nyomtassanak.¹⁰

A 2000-es évek közepén a 3D nyomtatással foglalkozó ipari szektoron belül két új irányzat jelent meg. A 3D nyomtatás egyik technológiai részének a jellemzője, hogy drága eszközökkel és részegységekkel működnek, ám kizárólag ezekkel a technologiaelemekkel garantálható a legyártott termékek kiváló minősége, a nagyfokú anyagmegtakarítás és a bonyolult alkatrészek elkészítése. Ez a technológiai folyamat továbbra is intenzíven fejlődik, de az eredmények csak napjainkban váltak kézzelfoghatóvá. Olyan területek segítségével került dinamikus alkalmazásra ez a technológiai elem, mint az autó- és repülőgépgyártás, valamint az orvosi és az ékszerészeti területek, azonban az élelmiszeripar is egyre innovatívabb ötletekkel és megoldásokkal hasznosítja a technológiát. A 3D nyomtatás másik szegmensében egy úgynevezett piaci árháború alakult ki, amely kihatott a nyomtatás pontosságára és sebességére, valamint az alapanyagok minőségére. A 3D Systems által készített 3D nyomtatók ára 2007-ben 10.000 dollár alá esett, viszont ez az eszköz soha nem lett annyira sikeres, mint azt a technológiai szektor remélte. Ez egyrészt a nyomtató kialakításának és technikai rendszerének, másrészt a piaci hatásoknak is köszönhető volt. Az elsődleges cél a 3D nyomtatók árának 5.000 dollár alatt történő beárazása volt. A technológia fejlesztői és a piaci elemzők is ebben látták a megoldás kulcsát, hogy a technológia minél szélesebb körben elterjedjen. A sorozatos és intenzív fejlesztések hatására 2007-ben elérhetővé vált egy újabb 3D nyomtatási technológia, a *RepRap*, amely egy nyílt forráskódú, önszaporító 3D nyomtatási koncepció volt, melyet *Adrian Bowyer*, a Bath Egyetem kutatója dolgozott ki.¹¹ A B9 Creator 3D nyomtató, amely *Digital Light Processing* (DLP) eljárását használja. Az SLA- és a DLP-eljárások között a legnagyobb különbség a levilágítás technológiájának az alkalmazásában mutatkozik meg.

Amíg az SLA-gépek rendszerint általában kék lézerefénnyel rajzolják az egyes layereket a fényérzékeny gyantában rétegről rétegre, addig a DLP-technológiát alkalmazó 3D nyomtatók esetében a rétegek egy egészben, egy projektor által vannak levilágítva. A lézeres eljárás olcsóbb technológia, mivel egy nagy fényerejű projektor helyett, (amelynek nagy hátránya, hogy néhány ezer óránként lámpát kell cserélni benne) elég egy néhány milliwatt teljesítményű kis lézerdíóda, amit adott esetben egy Blu-ray-lejátszóból is hasznosíthatunk.¹² A fényérzékeny anyag a kibocsátott megfelelő hullámhosszú (405 nm) fény hatására

10 *3D Printing History*. (<http://www.avplastics.co.uk/3d-printing-history> letöltés ideje: 2017.06.17.)

11 Tömösközi Péter: *Digitális szövegfeldolgozás*. Eszterházy Károly Főiskola, Eger. 2011. – pp. 12-13.

12 A DLP technológia egyik hátránya abban mutatható ki, hogy az alkalmazott lézerdíódat precízen, egy mechanika segítségével pozícionálni kell, amely sok esetben viszont már több költséget és bonyolultabb megoldásokat igényel, mint az áttetsző műgyanta tartály alját telibe világító projektor esetén. A DLP eljárást az amerikai Texas Instruments cég fejlesztette ki. A szegmensvezető 3D nyomtató gyártók modelljeibe a mai napig Texas Instruments fényforrásokat építenek be.

megkeményedik. Ezen eljárás keretében sokkal vékonyabb rétegekkel is dolgozhatunk, mint a korábban tárgyalt FDM vagy SLS technológiás 3D nyomtatók esetében, melyeknek a maximális felbontása 50–100 mikron körül mozog.¹³ A DLP-technológia lehetővé teszi a gyártók számára, hogy felgyorsítsák az egyes fejlesztési ciklusokat, ezáltal szélesebb körben felhasználható termékeket kínáljanak olyan területeken történő felhasználás céljából, mint az *orvostudomány*, az *ékszergyártás*, a *gépjárműipar*, a *repülőgépeszeti alkatrészek*, vagy *haditechnikai eszközök gyártása*.¹⁴

2012-ben mutatkoztak be azok az alternatív technológiát alkalmazó 3D nyomtatók, amelyek teljesen új megvilágításba helyezték a technológia jövőjét, egyben feltárva és azonosítva több biztonsági kockázatot is a 3D nyomtatás területével összefüggésben.

A 3D nyomtatási piac kettéválásának az lett az eredménye, hogy a technológia fejlődése lehetővé tette számos szakterület vonatkozásában a technológia által kínált lehetőségek kihasználását és figyelembevételét az új innovációs és kutatási stratégiák kialakításához. A technológia széles körű felhasználása és innovatív – *az emberiség érdekeit szolgáló* – eredményei mellett nem szabad figyelmen kívül hagyni a felmerülő biztonsági kockázatokat és kihívásokat, amelyek beárnyékolhatják a technológia pozitív eredményeit és korszakalkotó érdemeit.

A 3D nyomtatási technológia legfontosabb biztonsági kockázatai:

- a technológia egyre szélesebb körű elérhetősége;
- könnyű hozzáférhetőség és megfizethetőség;
- lőfegyvertervrajzok szabad hozzáférése a világhálón;
- a 3D nyomtatók vásárlójának és működési helyének látenciában maradása;¹⁵
- az élő munkaerő háttérbe szorításának problémaköre;
- kiberbiztonsági kockázatok a gyártási folyamat beavatkozásába;
- tűzfegyverek és robbanóanyagok illegális előállítás, kereskedelme és felhasználása.¹⁶

Barry Barman a témában jártas neves nemzetközi kutató kutatásaiban felhívja a figyelmet a 3D nyomtatás technológiájában rejlő biztonsági kockázatokra, valamint specifikusan bemutatja azokat a valós problémákat és kihívásokat, amelyek számos esetben látenciában maradnak, mivel az ipari elemzők kizárólag csak a technológia előnyeit helyezik előtérbe. A kutató további tudományos értékű vizsgálatok elvégzését javasolja a technológia vonatkozásában, kiemelten a *közgazdaság*, a *munkaerőpiac*, és a *hatósági ellenőrzések bevezetésének* lehetőségeiről. Mindazonáltal a kutató rávilágít a technológia pozitív hatásaira, valamint a világ ipari fejlődésében elért szerepére is. A kutatások rávilágítanak arra, hogy a 3D nyomtatási technológia hatalmas környezeti előnyökkel rendelkezik, beleértve a *termelésben felhasznált erőforrások jelentős mértékű csökkentését*, a *termékek igény szerinti és*

13 *3D Printing with DLP Technology*. DLP Offers Unparalleled Advantages for 3D Printing Applications. Texas Instruments, Dallas. 2013. – pp. 1-2.

14 További példák a DLP technológia alkalmazására és felhasználási területeire: fit- és funkciómodellek, présformák számszámokhoz és fémöntéshez, hallókészülékek és orvosi implantátumok, fogpótlások és aerospace komponensek.

15 Berman, Barry: *3-D printing: The new industrial revolution*. In.: Business Horizons. 2012. évi, 2. szám. – pp. 158-163.

16 *Tűzfegyver*: olyan, a jogszabályban meghatározott és megfelelő kategóriába tartozó - vagy ilyenné átalakított - eszköz, amelyből gyúlékony hajtóanyag segítségével szilárd anyagú lövedék lőhető ki.

időben történő előállítását azokon a helyeken, ahol csökkenőben vannak a nagy mennyiségben felhasznált klasszikus nyersanyagok, ezáltal jelentősen csökkentve az előállított és szállított áruk szénlábnymót. A 3D nyomtatási technológia egy klasszikus értelemben vett értékteremtő technológia, amely széles körben elterjedt, és számos pozitív hatást gyakorolt az egész világ iparának fejlődésére. *Ez a klasszikus ipari technológia képes drasztikusan átformálni az eddig ismert és széles körben alkalmazott üzleti modelleket, megváltoztatni a gyártási helyeket, zsugorítani az ellátási láncokat, és szélesebb körben hatást gyakorolhat a globális gazdasági rendszerekre is.* Azonban, mint minden ipari technológiában a 3D nyomtatásban is rejlenek kockázatok, amelyek feltárásával és azonosításával lépéseket tehetünk annak érdekében, hogy a bűnözői csoportok ne tudják kihasználni a technológia gyengeségeit. Kockázatként szükséges értékelni a folyamat során, hogy a 3D nyomtatási technológia megváltoztathatja a globális működési környezetet a politikai döntéshozók, a piaci szereplők és az alkalmazott munkaerő alkalmazása szempontjából.¹⁷ A 3D nyomtatási technológiának a háztartásokban történő egyre nagyobb elterjedése számos biztonsági kérdéskört vet fel egyidejűleg. A jelenleg alkalmazott biztonsági és rendészeti struktúrák sem hazai, sem nemzetközi szinten nem azonosítják kockázatként a technológia azon elemeit, amelyek bizonyos eszközök előállítását teszik lehetővé. *Ezek a biztonságpolitikai vélemények annak ellenére fennállnak, hogy számos nemzetközi kutatás rávilágított a technológiába rejlő veszélyekre és kockázati tényezőkre.*¹⁸ A technológiában rejlő biztonsági kockázatok felismerését és kezelését kockázatelemzéssel és felmérések készítésével lehet azonosítani. A technológiában rejlő egyik legnagyobb biztonsági kockázat a 3D nyomtatóval előállított tűzfegyverek és alkatrészek jelentik. A következő fejezetben a 3D nyomtatással előállítható tűzfegyverek szempontjából kerülnek bemutatásra azok a releváns biztonsági kockázatok, amelyek valós és kezelendő problémát jelentenek a *rendészeti szervezeteknek, a jogalkotóknak, a magánbiztonsági szektornak, valamint magának a 3D nyomtatással foglalkozó iparág*nak is.

17 Garrett, Banning: *3D Printing: New Economic Paradigms and Strategic Shifts*. In.: Global Policy. 2014. évi. 1. szám. – pp. 72-76.

18 Minnick, Jon: *3D Printing - The Risks For Manufacturers*. (<https://www.mbtmag.com/article/2017/01/3d-printing-risks-manufacturers> letöltés ideje: 2018.01.17.)

Biztonsági kockázatok és kihívások a 3D nyomtatási technológiával előállított lőfegyverek és lőszerrel kapcsolatában¹⁹

Tudományos felvetés

A 3D nyomtatással (modellezéssel és szkenneléssel) előállított tűzfegyverek valós biztonsági kockázatot jelentenek mind az állam működése, mind a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos egyes kritikus infrastruktúrák támadhatóságára.

Az első 3D nyomtatóval legyártott működőképes fegyvert 2013-ban állították elő.²⁰ A rendészeti szervek aggodalmukat fejezték ki a 3D nyomtatási technológia ez irányú felhasználására vonatkozóan, és jelentős biztonsági kockázatnak minősítették a technológia nyújtotta további lehetőségeket.²¹ Számos ország szakértői bizottsága vizsgálta meg az első 3D nyomtatási technológiával előállított tűzfegyvert, a Liberatort. A vizsgálatok során megállapították, hogy valóban alkalmas lövedék kilövésére, és ezáltal az emberi élet kioltására. Biztonsági kockázatot jelentett a Liberator 3D nyomtatókhöz alkalmazott tervrajzának az internetes fájlmegosztó oldalakon történő terjesztése is. A rendészeti szervek által megfogalmazott biztonsági kockázati tényezők arra az álláspontra épültek, hogy a Liberatort nagyon nehéz vizuálisan felismerni, továbbá az elsütőszerkezet fém csapjának elenyésző súlya és térfogata miatt nem kerül könnyen beazonosításra a fémdetektorok által.²² 2013-ban Magyarországon is végeztek vizsgálatokat a Liberator 3D nyomtatóval történő előállításával kapcsolatban.²³ A kutatást végző személyek a rendőrség, a Honvédelmi Minisztérium és a Terrorelhárító Központ állásfoglalását is kikérték a kísérlet szabályszerűségét illetően. A hatóságok minden esetben felhívták a figyelmet arra, hogy a lőfegyverek engedély nél-

19 Számos kutatás rávilágított a 3D nyomtatási technológia máig megoldatlan egyes biztonsági kockázataira és kihívásaira. A szakértők jelentős biztonsági kockázatnak tartják a technológia kiberfenyegetettségét. *Megan Nicols a Why 3D Printing Faces Cyber Security Risks* c. tanulmányában kifejti, hogy a 3D nyomtatási folyamat orientációs szakaszában hackerek képesek finom eltéréseket eszközölni. Így hibák keletkeznek a nyomtatott illesztések egyes rétegeiben. Az egyik legjelentősebb biztonsági kockázatként értékelték a szakértők a 3D nyomtatási eljárással előállított repülőgépek fém pótalkatrészek előállításánál történő végrehajtott kibertámadást, amely gyenge minőségű pótalkatrész előállítását eredményezi, amely megnöveli a repülőgép katasztrófák esélyeit.

20 A Liberator az egy golyó, egy pisztoly elv alapján 3D nyomtatással előállított fegyver. Szétszerelt állapotban 16 darabból áll, amelynek 15 darabját 3D nyomtatóval állították elő. Az egyetlen nem műanyag alkatrésze az ütőszeg.

21 Gerald Walther: *Printing Insecurity? The Security Implications of 3D-Printing of Weapons*. In.: Science and Engineering Ethics. 2015. évi. 6. szám. - pp. 1435-1445. A 2000 évek elején *Matthew Meselson* a Harvard Sussex Program vezetője mondta, hogy minden jelentős technológiai fejlesztés (*mint robbanóanyagok, belső égésű motorok, repülés, elektronika, vagy atomenergia*) intenzív kihasználása nemcsak békés, hanem ellenséges célokra is felhasználható. 2013-ban egy másik technológiai fejlesztés csatlakozott ehhez a csoporthoz: a 3D nyomtatás.

22 Greenberg, Andy.: State department demands takedown of 3d printable gun for possible export control violation. Forbes. 8 July, (<http://www.forbes.com/sites/andygreenberg/2013/05/09/state-department-demands-takedown-of-3d-printable-gun-for-possible-export-control-violation/> letöltés ideje: 2017.06.11.)

23 Kolbert András: *Börtönbe megy, ha fegyvert nyomtat*. 2013.06.17. (https://index.hu/tech/2013/06/17/bortonbe_megy_ha_fegyvert_nyomtat/)

küli gyártása vagy házi barkácsolása súlyos büntetőjogi következményekkel jár. A magyar kísérletezők is megállapították, hogy a Liberator (a technológia sajátosságából eredően) alkalmas emberi élet kioltására, és előállítása nagyobb költséget generál, mint egy maroklőfegyver beszerzése. Azonban azt a kutatást végzők sem vették figyelembe, hogy míg egy maroklőfegyver illegális beszerzése jelentős kockázatot és veszélyt jelent magában, addig a 3D nyomtató és az ahhoz való alapanyag megvásárlása legális tevékenységnek minősül; alapvetően csak a fegyverek tervrajzának a beszerzése minősülhet illegális tevékenységnek.

A Liberator megalkotása és gyakorlati alkalmazhatóságának bizonyítása számos, a tűzfegyverekkel kapcsolatos projektet indított el. Cody Wilson 2013 nyarán, az egyesült államokbeli Austinban létrehozta a *Defense Distributed* nevű nonprofit szervezetet, amellyel útjára indította a *Wiki Weapon Project*.²⁴ A projektnek az volt a célja, hogy létrehozzanak olyan tűzfegyveralkatrész-terveket, amelyek szabadon hozzáférhető és letölthető az internetről, valamint hogy 3D nyomtató segítségével előállíthatók legyenek. Eddig kettő projekt valósult meg. Mindkettőt hatalmas érdeklődés kísérte mind az állami hatóságok, mind a rendészeti szervek, mind a lőfegyvereket tartani szándékozó állampolgárok részéről. A projekt legfőbb célja, hogy az Egyesült Államok alkotmányának második kiegészítését – *amely a szabad fegyverviselési jogot biztosítja* – egy teljesen új kontextusba helyezze azáltal, hogy a fegyverviselési jog gyakorlásának gyakorlati lehetőségét kiterjesztve közvetlenül az amerikai állampolgárok kezébe adja.²⁵

A 3D nyomtatási technológiával előállított lőfegyverek – az öntési technológiával előállított lőfegyverekkel szemben – számtalan apró darabra szétszedhetők. A lőfegyver apró műanyag darabjai ezáltal magas biztonsági kockázatot jelentenek, mivel észrevétlenül elrejtethetők, és a beazonosításuk szinte lehetetlen. Így az eszköz elsősorban az állam működése és a *lakosság ellátása szempontjából* kiemelten fontos kritikus infrastruktúrák vonatkozásában jelent releváns biztonsági kockázatot. Ezzel összefüggésben 2016-ban biztonsági elemzők arra figyelmeztették a piaci szereplőket, hogy észrevehetetlen és veszélyes hibákat lehet beiktatni a 3D nyomtatási folyamatba. Ezeket a gyártási rendszerre vonatkozó hibakódokat kibertámadások alkalmával juttatják be a gyártási rendszerbe. Ennek során a 3D nyomtatókra irányuló számítógépes támadások veszélyeztetik az emberek egészségét és biztonságát. Todd B. Bates kutatásában kihangsúlyozza, hogy a 3D nyomtatott tárgyakat és alkatrészeket a világ kritikus infrastruktúráiban használják, és a számítógépes támadások kudarcot okozhatnak az egészségügyben, a közlekedésben, a robotikában, a repülésben.²⁶ Ezek a kockázatok olyan fontos biztonsági tényezőket tartalmazó iparágban is jelentős kockázatot jelentenek, mint a hadiipar és a lőfegyvergyártók. A 3D nyomtatási technológia fejlődése és a költségek csökkenése nemcsak az otthoni – egyre szélesebb körű – felhasználás lehetőségét teremtette meg, hanem a fegyvergyártás vonatkozásában is jelentős változások következtek be. A technológia fejlődése lehetővé tette, hogy nem állami szereplők is kihasználják a technológia képességeit a fegyvergyártás érdekében. Azok a piaci szereplők, akik nem vagy csak korlátozottan jutottak hozzá korábban tűzfegy-

24 Greenberg, Andy: *'Wiki Weapon Project' Aims To Create A Gun Anyone Can 3D-Print At Home*. (<https://www.forbes.com/sites/andygreenberg/2012/08/23/wiki-weapon-project-aims-to-create-a-gun-anyone-can-3d-print-at-home/#52d9a67a3860> letöltés ideje: 2017.06.02.)

25 The Constitution of the United States. Bearing Arms. Second Amendment. - pp. 1193-1194.

26 Todd B. Bates: *Defeating Cyberattacks on 3D Printers*. 2017.08.16. Rutger Todays.

verekhez, most már *gyorsabban, alacsonyabb költségek mellett, hatósági kontroll nélkül* és lényegesen nagyobb mennyiségben képesek használható fegyvereket előállítani a 3D nyomtatási technológiai segítségével.²⁷

A 3D nyomtatási technológia fejlődésének a pontos időhorizontját és a technológiában rejlő kockázati potenciált – *a folyamatosan változó biztonsági környezet, valamint a technológia fejlesztési irányvonalai miatt* – nagyon nehéz meghatározni, azonban számba kell venni azokat a releváns biztonsági intézkedéseket, amelyeket a technológia alkalmazása magában hordoz:

- 1) A digitális nyomtatási file-ok ellenőrzése és a *kiberbiztonság* megerősítése.
- 2) Védelmi mechanizmusok beépítésének kialakítása közvetlenül a *szoftverbe, a hardverbe és a felhasznált anyagokba*.
- 3) Az *exportellenőrzési* listák folyamatos aktualizálása.
- 4) Az 3D nyomtatással foglalkozó ipari szektor önszabályozásának a kialakítása.
- 5) Figyelemfelkeltés és *tájékoztatás* a biztonsági kihívások minél pontosabb azonosítása érdekében.
- 6) *Nemzetközi jogi szabályozás* megalkotásának a lehetősége a (rendőr) hatósági ellenőrzés biztosítása érdekében.²⁸
- 7) Az akusztikus ellenőrzés bevezetése, amely az audio osztályozási technológiát alkalmazza annak megállapítására, hogy a termelési folyamat során a 3D nyomtatás megfelel-e az objektum ismert, előzetesen elfogadott 3D nyomtatásának.
- 8) A térbeli ellenőrzés (*Gyroscopic Replication*) amely a 3D nyomtatás vizuális megjelenítését biztosítja valós időben a 3D nyomtatási folyamat frekvenciaanalízisével együtt. A térbeli érzékenységellenőrzési rendszer kialakításának célja, hogy a nyomtatási fúvóka pozíciójának fizikai nyomon követése valósuljon meg. Ennek során a nyomtatási folyamat alkalmával betekintést nyernek a tényleges nyomtatási helyzetbe, hogy milyen fokú eltérések keletkeztek a nyomtatási alaphoz képest.
- 9) Az anyagvizsgálat (*Spektroszkóp*) meghatározza, hogy a megfelelő anyagokat használták-e a gyártás során, és hogy az ellenőrzésre szolgáló helyeken megjelennek-e a jelzőminták. A kutatók rájöttek, hogyan kell beágyazni a kontrasztanyagot, amely aláírásjelzőként működik a 3D-s nyomtatóval előállított terméken anélkül, hogy veszélybe sodorná az eredeti modell strukturális integritását. Az alkalmazott biztonsági intézkedésnek ez a formája lehetővé teszi, hogy a nyomtatókkal előállított lőfegyverek vagy lőfegyveralkatrészek magas biztonsággal beazonosíthatóvá váljanak.²⁹

27 A nukleáris és a tömegpusztító fegyverek előállításának és nagyobb számú elterjedésének a biztonsági kockázatának vizsgálata nem képezi jelen tanulmány tárgyát, mindazonáltal meg kell említeni, hogy a tömegpusztító fegyverek ellenőrzésével foglalkozó nemzetközi megfigyelők arra a következtetésre jutottak, hogy a 3D nyomtatási technológia fejlődése, valamint a felhasznált adalékanyagok egyre szélesebb körű hozzáférése a nukleáris fegyverek birtoklásának a kiszélesedéséhez vezethet. Ez elsősorban olyan nem állami szereplők (terroriszervezetek, instabil államok, szélsőséges vallási csoportok) számára jelenthet alternatívát az ideológiai, területi, hatalmi vagy vallási célok elérése érdekében.

28 Horváth Ádám – Kurucz Attila: *A 3D nyomtatás története és jövőbeli kérdései*. In.: Reisinger Adrienn, Kecskés Petra (szerk.): „Ifjúság - jövőképek”: Kautz Gyula Emlékkonferencia 2016. június 15. elektronikus formában megjelenő kötete. Széchenyi István Egyetem. 2017. – pp. 8-9.

29 Michael Kassner: *3D printing security risks threaten the public's health and safety*. In: Tech Republic. 2017.08.25.

A 3D nyomtatási technológiával összefüggő minden releváns biztonsági javaslat és intézkedés megköveteli az összes érdekelt fél (*rendészeti szervek, kormányzati ügynökségek, magánbiztonsági szektor szereplői, szoftver-, hardver-, és nyersanyaggyártók, ipari és tudományos közösségek, forgalmazók*) együttműködését. A biztonsági kockázatok minimális szintre történő csökkentése érdekében elsősorban a politikai döntéshozóknak, egyes hatóságoknak, valamint a témában kutató szakembereknek kell használható javaslatokkal élni és megoldási struktúrákat felvázolni a biztonsági kérdések megválaszolása érdekében.³⁰

Ahogy korábban már említésre került, a 3D nyomtatási technológia másik sarkalatos kérdésköre – a biztonsági kockázatok szempontjából vizsgálva – az *adalékanyag-gyártás*. Az adalékanyag-gyártás nagymértékben befolyásolja a minőségi fejlődést, amely kihatással van a tűzfegyverek mennyiségére és minőségére egyaránt. A technológia felgyorsítja az új rendszerek kifejlesztését, amelyek által erőforrások takaríthatók meg a gyártás során, így lehetőség nyílik olyan fegyverek kifejlesztésére és legyártására, amely a hagyományos öntési technológiával eddig nem volt lehetséges. Komoly problémát jelent, hogy az adalékanyag-gyártás, valamint a 3D nyomtatók gyártása két teljesen különálló ipari terület, mégis az új biztonsági kihívások vonatkozásában együtt kell tárgyalni a két szakterületet. A fejezet következő részében mind az adalékanyag-gyártásra, mind a 3D nyomtatók gyártására, forgalmazására és használatára vonatkozó problémák azonosítása szempontjából kerülnek megfogalmazásra hipotézisek. A hipotézisek elsősorban a fegyverigazgatás szempontrendszerét és jogi lehetőségeit veszi figyelembe a 3D nyomtatási technológia új típusú biztonsági kihívásainak kezelése érdekében. Cél egy *smart power* stratégia kialakítása, továbbá hogy mind a döntéshozók, mind a 3D nyomtatással foglalkozó szektor szereplői megfelelő intuíciós képességekkel rendelkezzenek, amelyek segítenek a kitűzött célokhoz különböző taktikai megoldásokat rendelni.³¹

Tudományos felvetés:

A 3D nyomtatási technológiával tűzfegyvert előállító vagy azt birtokló személy – az Európai Bizottság egyes tűzfegyverek tiltott használatára vonatkozó stratégiai és cselekvési tervével összhangban – elköveti a Büntető Törvénykönyvben nevesített lőfegyverrel vagy lőszerrel való visszaélés büntettét.

30 Young, Joseph: *Cubichain Stores Data of 3D Printed Aircraft Parts in Blockchain*. 2016.12.07. (<https://3dprint.com/156858/cubichain-calram-blockchain/> letöltés ideje: 2018.03.12.) A szerző a cikkben kifejti, hogy a közeljövőben a 3D nyomtatási technológiával gyártott alkatrészek számának exponenciális növekedésével az adalékanyagok drasztikus kereslete is növekedésnek fog indulni. A szerző álláspontja szerint az állami szervek és egyes hatóságok képessége még nem elegendő, hogy megvédje a gyártási technológia, valamint a gyártási adatok sérthetlenségét a kibertámadások ellen. Javaslatá szerint központosított kiberbiztonsági intézkedések bevezetésével, valamint egy ipari szabvány kidolgozásával, egy a skálázhatóság és a feltörhetetlenség biztonságát szükséges kialakítani a piaci szereplők (fejlesztők, gyártók, forgalmazók) összefogásával.

31 Freedberg, Sydney J.: *3D Printing Key to Hypersonic Weapons: Raytheon*, 2016. március 30. (<http://breakingdefense.com/2016/03/3d-printing-key-to-hypersonic-weapons-raytheon/> letöltés ideje: 2017.012.23.)

Az Európai Bizottság 2015. április 28-án elfogadott európai biztonsági stratégiáról szóló dokumentumában³² lefektette, hogy meg kell erősíteni a tűzfegyverekkel kapcsolatos jogszabályi kereteket, és fel kell lépni a tiltott fegyverkereskedelem ellen. A dokumentum kiemeli, hogy korlátozni kell a terrorista hálózatok, szélsőséges vallási csoportok veszélyes anyagokhoz, mint például robbanóanyagokhoz, tűzfegyverekhez és lőszerkezhöz történő hozzáférését és általuk történő alkalmazásának lehetőségét. Az európai biztonsági stratégia alapján az Európai Tanács 2015. október 8-án felkérte a tagállamokat, az Európai Bizottságot, az Europol-t és az Interpol-t a tűzfegyver-kereskedelem elleni küzdelem eszközeinek fokozottabb alkalmazására.³³ A dokumentum kimondja, hogy a tűzfegyverek tiltott kereskedelme a szervezett bűnözői csoportok alaptevékenységének része. Ez az egyik legfontosabb bevételi forrásuk az egyéb típusú üzleti tevékenységük – mint például a kábítószer-kereskedelem – mellett. A tűzfegyverek engedély nélküli birtoklása lehetővé teszi a bűnözés más formáit, amelyek felhasználhatók megfélemlítésre, kényszerítésre, valamint csoportosan elkövetett bűncselekmények elkövetésére. A szervezett bűnözői, valamint a szélsőséges vallási csoportok térnyerése mellett az utóbbi évek kegyetlen terrorista támadásai is rávilágítottak arra a biztonsági kihívásra, amely a tűzfegyverekhez és a robbanóanyagokhoz való korlátlan és ellenőrizetlen hozzáférést jelenti. Mind a párizsi, mind a koppenhágai terrorcselekmények újból felhívták a figyelmet arra a biztonsági kockázatra, hogy a terrorista hálózatok – a szervezett bűnözői hálózatok útján – a feketepiacon fegyverekhez és robbanóanyagokhoz jutnak, szinte korlátlan mennyiségben. Mindezek alapján a dokumentum kiemelten fontos végrehajtandó feladatként és célként rögzíti, hogy az Európai Unió, valamint a tagállamok jelentősen fokozzák azon komoly veszély elhárítására tett erőfeszítéseiket, amelyet *a tűzfegyverek tiltott kereskedelme és a robbanóanyagok használata jelent az unió belső biztonságára*.³⁴ Az Európai Bizottság 2015. november 18-án *jogszabályi intézkedéscsomagot* fogadott el a tűzfegyverek Európai Unió területén történő ellenőrzésének megerősítésére.³⁵ Az Európai Unió álláspontja, hogy annak ellenére, hogy létezik vonatkozó uniós szintű jogi szabályozás, továbbra is könnyű hozzáférni lőfegyverhez, lőszerhez, robbanóanyaghoz és robbanóanyag-prekurzorokhoz.³⁶ Az Európai Unió szakbizottsága valós problémaként fogalmazta meg azt a biztonsági kockázatot, amely a fegyverek interneten történő kontrollálatlan hozzáférhetőségét és adásvételét, valamint – a problémával összefüggésben – a csomagszállító cégek lőfegyverek szállítására vonatkozó ellenőrizetlen feladatvégrehajtását jelenti. A tűzfegyverekre vonatkozó releváns biztonsági kockázatok közös Európai Unió szinten történő kezelése elengedhetetlen és sürgős feladat, azonban nem szabad háttérbe szorítani

32 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. (The European Agenda on Security.) Strasbourg, 2015.04.28. COM (2015) 185 final. European Commission. – pp. 1-21.

33 Council conclusions on strengthening the use of means of fighting trafficking of firearms. Council of the EU. Press office - General Secretariat of the Council. Brüsszel. 2015.10.08.

34 A közlemény az európai biztonsági stratégia tűzfegyver- és robbanóanyag-kereskedelem területén történő megvalósításához szükséges, konkrét intézkedéseket állapít meg, figyelembe véve az uniós szakpolitikai cikluson belüli, 2016. évi operatív cselekvési tervet is.

35 European Commission strengthens control of firearms across the EU. Brüsszel, 2015.11.18. (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm letöltés ideje: 2018.01.25.)

36 A robbanóanyag-prekurzorok olyan vegyi anyagok vagy keverékek, melyek felhasználhatók robbanóanyagok gyártására.

a legális polgári lőfegyver- és lőszerkereskedelmet, valamint fenn kell tartani a tűzfegyverek legális kereskedelmét és a vegyi- és robbanóanyagok jogszerű alkalmazását.³⁷

Közvetlen biztonsági kockázatot jelent, hogy a szervezett bűnözői csoportokat, a szélsőséges vallási csoportokat, valamint a terrorista hálózatok gyors fejlődés jellemzi, és teljes mértékben kihasználják a technológiai innováció nyújtotta lehetőségeket. A 3D nyomtatási technológia már nem csupán tűzfegyverek előállítására szolgálhat, hanem a már hatástalanított tűzfegyverek használhatóvá tételéhez szükséges alkatrészek gyártása is kivitelezhető a technológia segítségével. Ezért az Európai Bizottság – reflektálva a tűzfegyverek kontrollálatlan szállítására és a 3D nyomtatási technológia tűzfegyverek gyártására vonatkozó biztonsági kockázatokra és kihívásokra – a tűzfegyver- és vegyipari ágazattal, az érintett bűnüldözési szervekkel, valamint az Europollal közösen egy elemző-értékelő munkacsoportot hozott létre, arra keresve a választ, hogy milyen hatással vannak a 3D nyomtatási technológiai fejlesztések a tűzfegyverek és robbanóanyagok hozzáférhetőségére és illegális kereskedelmére. Az Európai Bizottság stratégiai munkacsoportja a tűzfegyverek új szabályozási rendszerével kapcsolatban lefektette, hogy meg kell erősíteni az új biztonsági kihívásokra és veszélyekre vonatkozó gyors és hatékony reagálási képességet. Az Európai Bizottság szakmai jelentésében lefektette, hogy a tiltott tűzfegyver-kereskedelem elleni fellépés érdekében további intézkedéseket szükséges életbe léptetni az Európai Unió külső határain a vámkockázati tényezők csökkentése érdekében.

Az Európai Bizottság az egyes tűzfegyverek tiltott használata ellen kidolgozott stratégiai végrehajtási és cselekvési tervben négy fontos célt határozott meg:

- *Képességfejlesztés a tűzfegyverek és a robbanóanyagok kereskedelmének hatósági monitorozása érdekében;*
- *Technológiai újításokból (például 3D nyomtatás) származó kockázatok azonosítása és elemzése;*
- *Átfogó stratégiai vizsgálat végrehajtása, hogy indokolt-e az ellenőrzési előírások és eljárások uniós szintű harmonizálása;*
- *Szakmai és hatósági szervezetek bevonása az egyes tűzfegyverek tiltott kereskedelmével kapcsolatos ismeretek bővítése érdekében.*

Az Európai Bizottság tűzfegyverek tiltott használatára vonatkozó stratégiai és végrehajtási cselekvési terve számos olyan szakmai relevanciát fogalmazott meg, amely azonnali és hatékony megoldást kínál az azonosított biztonsági kockázatok kezelésére. Mindazonáltal ezek a modellek nem veszik figyelembe a tagállamok jogalkalmazási sajátosságaiból és a tűzfegyverek legális birtoklására vonatkozó társadalmi elvárásokból és történelmi hagyományaikból eredő elvárások jelentőségét. Magyarország számos olyan egyedi sajátossággal rendelkezik akár a tűzfegyverek legális tartása, akár a tűzfegyverek tiltott használatából eredő biztonsági kihívások szempontjából, amelyeket mindenféleképpen figyelembe kell venni mind a stratégiai célok meghatározása, mind a végrehajtási és cselekvési tervek kidolgozása érdekében.

³⁷ Az Európai Bizottság álláspontjában kifejti, hogy az Europoll a magánbiztonsági szektor, valamint a tudományos szféra értékeléseinek figyelembe vételével folytassa a tűzfegyverekkel kapcsolatos információk és hírszerzési adatok gyűjtésének fejlesztését annak érdekében, hogy lehetővé váljon előzetes figyelmeztető értesítések, valamint releváns és naprakész fenyegetésszlelések készítése, amelyek térjenek ki a tűzfegyvervásárolókra és az Európai Unió területén működő szállítási cégekre is.

Magyarország szempontjából a 3D nyomtatási eljárással előállított tűzfegyverek tiltott használata ellen figyelembe vehető stratégiai célok a következők:

- Az interneten a (nyílt és titkos hálózaton) megszervezett tiltott tűzfegyverszállítások megakadályozása.
- A kriminalisztikai támogatási képességek erősítése, kiemelten a rendészeti szervek esetében.
- A magánbiztonsági és a privát szektor (polgári lőterek, lőfegyver-kereskedők és -forgalmazók, vadásztársaságok, 3D nyomtatókat gyártó, forgalmazó és telepítő cégek) releváns szereplőivel folytatott partnerkapcsolatok kibővítése.
- A Büntető Törvénykönyv lőfegyverekkel és lőszerrel történő visszaélés fejezetének a kiegészítése – összhangban az Európai Bizottság Biztonsági stratégiájával³⁸ – a 3D nyomtatási technológiával előállított tiltott tűzfegyverek előállítására és birtoklására vonatkozóan.
- A lőfegyverekről és lőszeréről szóló törvényben megfogalmazott *tűzfegyver fogalmának* újragondolása és kiegészítése a 3D nyomtatási technológiával előállított tűzfegyverek birtoklásának büntethetősége érdekében.
- Speciális képességek fejlesztése, elsősorban a hazai rendészeti szervek tűzfegyverekkel és robbanóanyagokkal foglalkozó igazgatásrendészeti szolgálati ágának fegyverigazgatási szakterületének, valamint a 3D nyomtatási technológia forgalmazását végző vállalkozások ellenőrzését végrehajtó Nemzeti-Adó és Vámhivatal szakemberei vonatkozásában. Ez eredményezheti egy tűzfegyverekkel és robbanóanyagokkal kapcsolatos oktatási tananyag kidolgozása a fegyverigazgatással foglalkozó szakemberek és szakértők számára.
- A kötelező online regisztráció lehetőség megteremtésének kérdésköre a 3D nyomtatót vásárló, eladó, vagy telepítő magán- és jogi személyek szempontjából.

A felvázolt célok elősegíthetik a 3D nyomtatási technológia stratégiai biztonságának a kialakítását, valamint a szükséges feladatok végrehajtására vonatkozó állami és nem állami koncepciók érvényesítését. A 3D nyomtatási technológiára vonatkozó biztonsági feltételek megteremtésével összefüggésben elvárható társadalmi érdek, hogy a stratégiai szempontok pontosítása és összehangolása – a szakterületre vonatkozó piaci iránymutatások figyelembevételével – mind a hazai, mind az Európai Unió biztonsági stratégiájában új biztonsági kihívásként kerüljenek meghatározásra a korábban meghatározott stratégiai célok mellett.

Tudományos felvetés

A rendőrkapitányságok közigazgatási ellenőrzési hatáskörének és jogkörének kiszélesítése szükséges és indokolt a 3D nyomtatóval rendelkező jogi és magánszemélyek vonatkozásában.

A vonatkozó jogszabályok értelmében a rendőr-főkapitányságok közigazgatási hatáskörében ellátják a fegyverekkel, lőszerrel, lőterekkel, robbanóanyagokkal, pirotechnikai

³⁸ Az európai biztonsági stratégia megvalósítása: uniós cselekvési terv a tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme és használata ellen. Brüsszel, 2015.12.02. COM (2015) 624 final. Európai Bizottság. – pp. 4-17.

eszközökkel kapcsolatos közigazgatási feladatokat.³⁹ A rendőrkapitányságok közigazgatási hatásköre a robbanóanyagokkal kapcsolatos közigazgatási feladatkör kivételével megegyezik a rendőr-főkapitányságok közigazgatási feladatrendszerével. A könyv ezen fejezetének korábbi szakaszában kifejtésre került, hogy a 3D nyomtatási technológiával előállított fegyverek felépítéséből és jellegéből adódóan [összhangban az Európai Bizottság COM (2015) 624. számú állásfoglalásával] tűzfegyvereknek minősülnek, mivel bizonyítást nyert, hogy a 3D nyomtatási technológia alkalmazásával elő lehet állítani tűzfegyvereket, valamint a hatástalanított tűzfegyverek használhatóvá tételéhez szükséges lőfegyver-alkatrészeket.⁴⁰ Az Európai Bizottság vizsgálatában rávilágított, hogy a szervezett bűnözés és a terrorista szervezetek súlyos bűncselekmények elkövetéséhez használják a tűzfegyvereket, amelyek az elmúlt években jelentős áldozatokat és mérhetetlen károkat okoztak az európai társadalmaknak.⁴¹ Ezen tragikus események, valamint a szervezett bűnözés jelentette többdimenziós fenyegetés súlyossága is rávilágított arra a kockázatra, hogy miért kell összehangolt és egységes megközelítéssel erőteljesebben fellépni a tűzfegyverek illegális kereskedelme ellen. *Az eddig megtett jogalkotói lépések hatékonyan tudták kezelni a tűzfegyverek életciklusa során felmerülő potenciális biztonsági kérdéseket – gyártás, kereskedelem, tulajdonlás és tartás, hatástalanítás és megsemmisítés – azonban a szakterületet érintő új biztonsági problémák miatt felülvizsgálatuk vált szükségessé.*

Az Európai Bizottság a jelenleg hatályban lévő – *a tűzfegyverekre vonatkozó* – jogszabályok átfogó vizsgálata során többek között megállapította – és egyben a felülvizsgálat során célként fogalmazta meg –, hogy a közös előírások és a hatósági eljárások érvényesítése érdekében indokolt a regisztrációs követelmények és eljárások bevezetése egyes területeken – *elsősorban a hatástalanítási eljárás során* – a tűzfegyverekre vonatkozóan.⁴² Meg kell vizsgálni annak a jogalkotási lehetőségét, hogy az a személy, aki tűzfegyverek 3D technológiára vonatkozó digitális tervrajzait birtokolja vagy letölti, abban az esetben bűncselekmény elkövetése miatt vonják büntetőeljárás hatálya alá. Erre vonatkozóan Ausztráliában jogszabályt alkottak, amely esetben a maximális büntetési tétel 14 év letöltendő szabadságvesztés.⁴³

39 A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet. Magyar Közlöny. 2007. évi. 174. szám. - pp. 13079. 11.§ (3) bek. a) pont.

40 A biztonsági kihívások vonatkozásában nem csak a fémből és műanyagból készült tűzfegyvereket kell figyelembe venni, mivel a kevlárból és a kerámiából készült tűzfegyverek is jelentős kockázatot jelentenek.

41 Az Európai Bizottság jelentésében példaként emelte ki a 2015. november 13-án Párizsban végrehajtott és 120 ember életét követelő összehangolt terrorista-támadást, amely során az elkövető személyek olyan hatástalanított tűzfegyvereket használtak, amelyeket 3D nyomtatási technológia segítségével alakítottak vissza.

42 Moyes Richard: *Causing Problems: Classification of Humanitarian Concerns Regarding Explosive Weapons*. In: Balmer Brian, Rappert Brian (szerk.): *Absence in Science, Security and Policy From Research Agendas to Global Strategy*. Palgrave Macmillan UK. 2015. – pp. 210-212.

43 Whigham, Nick: *Police seize another batch of 3D printed guns as authorities deal with danger of downloadable firearms*. (<http://www.news.com.au/technology/innovation/design/police-seize-another-batch-of-3d-printed-guns-as-authorities-deal-with-danger-of-downloadable-firearms/news-story/c2fa2711ebf7b761e3e2f0802a80d1b2> letöltés ideje: 2018.02.28.)

A közelmúltbeli terrorcselekmények rámutattak arra a biztonsági kockázatra – és ezzel összefüggésben egyes jogalkotási hiányosságokra –, amely a tűzfegyverek ellenőrizetlen 3D nyomtatására vonatkozik. *Elsődleges irányelv a tűzfegyverek 3D nyomtatásának megakadályozása, tiltása, korlátozása, ellenőrzése, büntetési szabályrendszerének és szabályozásának kialakítása.* Ennek érdekében az alábbi intézkedések megtétele válik szükségessé a fegyverigazgatási szakterületen, figyelemmel az 91/477/EGK tanácsi irányelvben lefektetett a fegyverek tartásának és megszerzésének hatósági ellenőrzéséről:⁴⁴

- A hatástalanított tűzfegyverek nyomonkövethetőségének biztosítása érdekében kötelezővé kell tenni nemzeti nyilvántartásokba való regisztrációjukat.
- Az Európai Unió tagállamai vizsgálják felül a lőfegyvertartásra vonatkozó jogszabályokat a tűzfegyvereket érintő új biztonsági kihívások kezelése érdekében.
- A tűzfegyver fogalmának az újraértelmezése az új technológiai irányelvekkel kapcsolatos kérdések tisztázása és ezzel összefüggésben új biztonsági minősítések megállapítása.
- A rendőri szervek (kiemelten a fegyverigazgatással foglalkozó, valamint a közterületi szolgálatot ellátó és a nyomozati cselekményeket lefolytató állomány) továbbképzése a 3D nyomtatási technológiával előállított tűzfegyverek azonosítása érdekében.
- A rendőrkapitányságok igazgatásrendészeti szolgálati ága feladatrendszerének, valamint a közigazgatási ellenőrzési hatáskörének és jogkörének kiszélesítése a 3D nyomtatót gyártó, forgalmazó, vásárló, valamint telepítő jogi és magánszemélyek vonatkozásában.
- Kötelező online – *hatóság felé történő* – regisztráció bevezetése a 3D nyomtatót vásárló és/vagy telepítő jogi és magánszemélyek részére.
- Magas a kockázata annak, hogy a riasztófegyverek és más típusú vaktöltényes fegyverek valódi tűzfegyverekké alakíthatók át, mivel egyes terrorcselekmények során átalakított tűzfegyvereket is használtak. Ezért elengedhetetlen annak a problémának a kezelése, hogy az átalakított tűzfegyvereket bűncselekményekhez használják fel. Az Európai Parlament és az Európai Tanács irányelvének hatályát ezekre is ki kell terjeszteni. Ennek érdekében, hogy a riasztó- és jelzőfegyvereket, valamint a tisztelgésre használt és akusztikus fegyvereket ne lehessen tűzfegyverekké alakítani, idevágó műszaki specifikációkat kell elfogadni. További kockázatot jelent, hogy a riasztó- és jelzőfegyverek, valamint a hatástalanított fegyverek tűzfegyverré történő átalakítását 3D nyomtatási technológiával előállított alkatrészek felhasználásával hajtották végre. *A felvázolt biztonsági kockázat kezelése érdekében a 3D nyomtatók által történő gyártás hatósági nyomon követése indokolt és releváns a tűzfegyverek házilag történő előállításának megakadályozása érdekében.*

44 Az Európai Tanács 1991. június 18-i 91/477/EGK irányelve a fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről (HL L 256., 1991.09.13. - p. 51.)

Tudományos felvetés:

Jogszabályba rögzített online bejelentésre való kötelezettség – egy központi adatbázisba kerülés érdekében – minden azon jogi és magánszemélyeknek, akik 3D nyomtatót vásárolnak, vagy telepítenek.

A kötelező – *hatóság felé történő* – online regisztrációval biztosíthatóvá válna a nyomonkövethetőség a 3D nyomtatók telepítési helyének vonatkozásában. Az online bejelentés minden olyan esetben kötelező érvényű lenne, amennyiben a 3D nyomtató értékesítésre, leselejetezésre, avagy a telepítés helyének a megváltoztatása történne. Erre a bejelentésre a 3D nyomtató tulajdonosának 8 nap állna rendelkezésére, amelynek elmulasztása szankciót vonna maga után.⁴⁵ A bejelentés a 3D nyomtatókra és a tárolt adalékanyagokra terjedne ki. A hatóságnak minden naptári évben egyszer kötelező jellegű lenne az ellenőrzés végrehajtása a 3D nyomtatót üzemeltető természetes vagy jogi személyek vonatkozásában. Az ellenőrzés tényéről hatósági jegyzőkönyv készülne.⁴⁶

Az online bejelentési kötelezettség azokat a 3D nyomtatókat forgalmazó vállalkozásokat is terhelné, akik 3D nyomtatókat értékesítenek jogi vagy magánszemélyek számára. Az online bejelentési kötelezettség az Európai Unió tagállamai közötti információcsere működésének hatékonyságát segítheti elő a technológiában rejlő biztonsági kockázatok kezelése érdekében. A tagállamoknak meg kell állapodni arra vonatkozóan, hogy milyen elemek szükségesek egy olyan rendszer létrehozásához, amely támogatja a 3D nyomtatók telepítési helyének megváltoztatása, újonnan történő értékesítése vagy a már használatban lévő 3D nyomtatók esetében a tulajdonosváltás során beérkező adatok hozzáférhetőségét. E célból végzett értékeléshez jogalkotási javaslat meghatározása szükséges az egységes joggyakorlat létrehozása érdekében.⁴⁷

Ezzel összefüggésben egy állandó szakhatósági együttműködés megteremtése indokolt a tagállamok között a fegyverigazgatás új kihívásainak kezelésére vonatkozó szakmai egyeztetési mechanizmusok kialakítása érdekében. Az Európai Bizottság feladata, hogy a 3D nyomtatási technológiával összefüggésbe hozható biztonsági kihívások – *amelyek elsősorban a fegyverigazgatás vonatkozásában kerültek meghatározásra* – kezelése érdekében hatékony reflexiók kerüljenek kialakításra. Ennek megvalósítása érdekében az Európai Bizottság jogosult formális irányelvek és ajánlások megfogalmazására a tagállamok rendészeti

45 Tirone, Daniel C./Gilley, James: *Printing Power: 3-D Printing and Threats to State Security*. In: *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 2015. 10. évf, 2. szám. – pp. 101–105.

46 *A hatósági jegyzőkönyv főbb tartalmi elemei*: A 3D nyomtató gyári száma és a regisztrációjának az ideje és helye. A tulajdonos adatai. Az utolsó ellenőrzés óta felhasznált adalékanyagok mennyisége, valamint a jelenlegi készlet nyilvántartás meghatározása. Az előállított termékek darabszáma.

47 Wessing, Taylor: *Global Intellectual Property Index*. – p. 15. (<http://fr.zone-secure.net/18926/201961/publication/contents/pdfweb.pdf> letöltés ideje: 2018.03.20.) A szerző kifejti, hogy a 3D nyomtatás számos kockázatot hordoz magában. Az olcsó és bárki számára elérhető gyártás legújabb formája veszélyt jelenthet a szerzői és iparjogvédelmi jogok jogosultjaira nézve. Az ilyen módon történő másolás komoly károkat okozhat annak, aki rengeteget költött egy eszköz megtervezésére és kifejlesztésére. Továbbá a 3D-s nyomtatás lehetővé teszi, hogy a hamisítók hazájukban állítsanak elő árucikkeket, és ezáltal elkerüljék a vámvizsgálatot és az áruk esetleges lefoglalását. Nem beszélve arról, hogy a fájlcsere szakosodott weboldalokról letöltött minták segítségével bárki előállíthat különböző cikkeket anélkül, hogy azokat közvetlenül megvenné egy kiskereskedőtől. Az orvostechikai eszközök nyomtatása kapcsán pedig számos probléma merülhet fel. Például, ha egy olyan egyszerű orvosi eszközt, mint egy fecskendőt 3D nyomtatóval állítanak elő, a fogyasztók nem tudnak bizonyosságot szerezni arról, hogy a termék megfelel a toxikológiai vizsgálatok követelményeinek. Éppen ezért az új technológia hatással van az orvosi eszközökkel kapcsolatos jogi szabályozásra is.

szervei számára. Annak érdekében, hogy minden egyes legyártott 3D nyomtató azonosítható és nyomon követhető legyen a gyártás során – vagy az Európai Unió területére történő behozatalkor – egy egyedi speciális jelöléssel szükséges ellátni, amely magában foglalja a gyártó nevét, a gyártás helyét, a gyártási számot, valamint a gyártás évét, amennyiben az nem képezi a gyártási szám részét. Ezeket az adatokat a gyártónak a gyártás során egy online adatbázisba kell rögzítenie, amelyhez a tagállamok fegyverigazgatással foglalkozó szakemberei is hozzáférhetnek. A nyilvántartási rendszerbe nemcsak az újonnan legyártásra került 3D nyomtatókkal kapcsolatos egyes speciális adatok kerülnének rögzítésre, hanem a már forgalomban lévő 3D nyomtatók egyes speciális adatai is. A nyilvántartási rendszerben a 3D nyomtató egyes speciális adatai mellett a telepítés helye, valamint a tulajdonos neve és lakóhelye is megtalálható lenne. A 3D nyomtató tulajdonosának vagy telepítési helyének a megváltoztatása esetén kötelező érvényű bejelentési kötelezettség terhelne az adott magán- vagy jogi személyt. Az előírt bejelentési kötelezettséget a kötelezett személy elektronikus úton is teljesíthetné.⁴⁸

A 3D nyomtatókat forgalmazó kereskedők és közvetítők tevékenységük teljes ideje alatt kötelesek lennének nyilvántartást vezetni, amelyben rögzítik az általuk beszerzett vagy eladott 3D nyomtatók adatait is, amelyek lehetővé teszik a 3D nyomtatók azonosítását és nyomon követését, különös tekintettel annak típusára, gyártmányára, modelljére, gyártási számára, valamint a 3D nyomtatót megvásárló személy adataira vonatkozóan is.

A 3D nyomtatók (*gyártás, forgalmazás, telepítés, vásárlás, eladás*) kötelező online bejelentési kötelezettségének stratégiai tervezése elsősorban az alábbi célkitűzések és hatósági intézkedések érdekében van szükség:

- *A folyamat kiindulópontja* az Európai Bizottság közleménye, amely kiemelt uniós cselekvési tervként a tűzfegyverek és a robbanóanyagok tiltott kereskedelme és használata ellen foglal állást az európai biztonsági stratégiában foglalt célok megvalósíthatósága érdekében.⁴⁹
- Célkitűzések:
  - az illegális tűzfegyverekhez és robbanóanyagokhoz történő hozzáférés korlátozása;
  - a feladatkörhöz rendelt (a rendőrség fegyverigazgatással foglalkozó szolgálata, nemzetbiztonsági szolgálatok) hatóságok operatív együttműködésének a fokozása;
  - a tűzfegyverekkel kapcsolatos operatív információk gyűjtésének és megosztásának javítása a meglévő eszközök kihasználásának elősegítése érdekében;
  - szorosabb együttműködés kialakítása harmadik országokkal.

48 A jogszabályi alapok hatékonyságát növelné egy regisztrációs kártya bevezetése a 3D nyomtatók esetében. A kártyát nemzeti hatóság adná ki, amely a 3D nyomtatók szemlézését végezné a 3D nyomtató első üzembehelyezését megelőzően. A kártyát a tulajdonos a 3D nyomtatóra vonatkozó adás-vételi szerződés egy példányával a lakóhely szerinti illetékes rendőrkapitányságon kell leadnia.

49 Javaslat az Európai Parlament és a Tanács Irányelve a fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló 91/477/EGK tanácsi irányelv módosításáról. Brüsszel, 2015.11.18. COM (2015) 750. final. 2015/0269 (COD). Európai Bizottság.

– *Intézkedések:*

- a tűzfegyverek mozgásával és rendelkezésre állásával kapcsolatosan a meglévő statisztikai és elemzési eszközök, valamint értékelések nemzeti szinten történő fejlesztése és az uniós szintű információcsere prioritásként való kezelése, kiegészítve a 3D nyomtatók tűzfegyverek gyártásának kockázatára vonatkozó egyes biztonsági intézkedésekkel;
- releváns szakmai partnerek (*3D nyomtatókat tervező, gyártó és forgalmazó cégek, kereskedők, adalékanyagot gyártó és forgalmazó cégek, nyomtatáshoz szükséges szoftvereket fejlesztő cégek*) bevonása a tűzfegyverek 3D nyomtatásával – ezen belül többek között az online kereskedelemmel és a legális kereskedelemtől való eltérítéssel – kapcsolatos ismeretek bővítése érdekében;
- további technológiai újításokból származó biztonsági kockázatok elemzése a tűzfegyverek illegális gyártására fókuszálva;
- operatív hatósági intézkedések az illegális online 3D tűzfegyvereket modellező szoftverek kereskedelme és szabad letölthetősége ellen;
- a rendőrségi ellenőrzésekre vonatkozó hatósági jogkör kiszélesítésének és a tűzfegyverek 3D nyomtatásával összefüggésben végzett kockázatalapú vizsgálatok segítségével;
- a tűzfegyverekkel és a robbanóanyagokkal kapcsolatos – biztonsági kockázatokra vonatkozó – közös oktatási szaktantervek kidolgozása és fejlesztése;
- A tűzfegyver- és robbanóanyag-kereskedelem elleni küzdelemhez kapcsolódó információs rendszerek elemzése műszaki kompatibilitásuk ellenőrzése érdekében, különös figyelmet szentelve a rendőrségi és vámügyi együttműködés megerősítésének szükségességére és a tűzfegyverekről szóló irányelvben előirányzott új biztonsági kihívásokra vonatkozó fejlesztésre;
- A kibervédelem erősítése a tűzfegyverekre és robbanóanyagokra vonatkozó 3D nyomtatási minták tiltott file-cserélésének megakadályozása érdekében.

A 3D nyomtatási technológia számos biztonsági kockázatot hordoz magában. A tűzfegyverek nyomtatása mellett számos más szakterület vonatkozásában is felmerülnek veszélyek a technológiát illetően. A *szerzői és iparjogvédelmi jogok* megsértése jelentős károkat okoz a tervezőknek és a fejlesztőknek. A 3D nyomtatási technológia biztonsági kockázatainak kezelése egy hatékony és átfogó megoldási struktúra felállítását igényli, amely megoldást jelenthet mind az iparág, mind a rendészeti szervek oldaláról kialakult problémák kezelésére. Az Európai Bizottság mellett a technológiát kutatók is felismerték már a technológiában rejlő biztonsági kockázatok jelentőségét, és egy több oldalról történő megközelítést alkalmaznak. Csupán példaként említünk egy, a fegyvergyártás szakterületétől teljesen eltérő piaci szegmenst. A példa arra szolgál, hogy láttassuk nem csak egy szakterület vonatkozásában találunk megoldásra váró biztonsági problémákat a technológiát illetően.

Az orvostechnikai eszközök forgalmazásának nagyobb biztonsága érdekében javaslat született a vonatkozó európai uniós jogszabályok módosítására. A tervezett új rendelet számos, az eszközök eredetiségét biztosító szabály bevezetését irányozta elő. Például az

orvosi eszközöknek az ellátási láncban való nyomonkövethetősége lehetővé tenné annak megismerését, hogy az eszköz honnan származik, illetve kinek a részére értékesítik. Továbbá a gyártók számára kötelező lenne a termékeik gyártásával és az esetleges kockázatokkal kapcsolatos információknak egy egyedi eszközazonosító rendszerbe (*Unique Device Identification*) történő integrálása. A gyártóknak és a meghatalmazott képviselőknek pedig regisztrálniuk kellene magukat és az általuk forgalmazott eszközöket is az *Eudamed* (az orvostechnikai eszközök európai adatbankja) adatbázisába.

Megoldási javaslatok

A felvázolt biztonsági kockázatok a 3D nyomtatási technológia vonatkozásában valós problémaként jelentkeznek, amelyek új kihívásokat jelentenek a hatóságoknak, a magánbiztonsági szektor egyes szereplőinek, valamint a jogalkotók és az exportellenőrzéssel foglalkozó szervezetek számára. Első lépésként a kockázatok csökkentése a legsürgetőbb feladat, és ennek érdekében több oldalról érdemes megvizsgálni az adott kérdéskört.

- *A számítógépes biztonság megerősítése.* Mivel a termelés digitalizálása akár a 90%-ot is elérheti, ezért a gyártási lánc minden adata egy digitális file-ban tárolható. A tárolt digitális file-ok eltulajdonításának megakadályozása érdekében hatékonyabb védelmet kell kialakítani a kiberbiztonság területén. Egy alkalmazható biztonsági stratégia kialakítása érdekében a kritikus információs infrastruktúrák képességeit is fel kell mérni, így növelhető a kibertámadások megakadályozása.⁵⁰
- *A védelmi intézkedések közvetlen (szoftveres és hardveres) beillesztése.* Szakértői oldalról közelítve meg a kérdést egyetlen mechanizmus beépítésével lehetne megfelelő módon montírozni a digitális nyomtatási file-okat. A szakértői oldalról érkező javaslatok egyedi azonosítók fémnyomtatókba történő beültetését tartják kivitelezhető megoldásnak.⁵¹ Azonban nem kizárólag a fémnyomtatókban elhelyezésre kerülő egyedi azonosítókra érdemes hangsúlyt fektetni. *Megfelelő jelöléssel kell ellátni minden nyomtatott tárgyat a későbbi beazonosítás érdekében.* Az alkalmazott megoldási struktúra által beazonosításra kerülhet nemcsak a 3D nyomtatásra használt eszköz, hanem maga a gyártást végrehajtó személy kiléte is, amennyiben a 3D nyomtatóval készített eszközt vagy alkatrészt jogellenes cselekményhez használták fel. Lényeges szempont, hogy a 3D nyomtatási szektor sajátos, egyedi biztonsági kihívásai más biztonsági szektorra vagy szektorokra is hatással lehetnek. Megoldásként a 3D nyomtatási szakterület biztonsági szektorokra történő bontása lehet koncepcionális szinten hasznos a biztonság fogalmának könnyebb és komplexebb értelmezése érdekében, azonban

50 Jenzen-Jones, N.R.: *Small Arms and Additive Manufacturing: An Assessment of 3D-Printed Firearms, Components, and Accessories*, In.: King, Benjamin/McDonald, Glenn (eds), *Behind the Curve: New Technologies, New Control Challenges*, Occasional Paper. Genf: Small Arms Survey. 32. szám. - pp. 43-74.

51 Kroenig, Matthew/Volpe, Tristan: *3-D Printing the Bomb? The Nuclear Nonproliferation Challenge*, In: *The Washington Quarterly*, 2015. évi. 3. szám. - pp. 7-19.

ténylegesen ezek a szektorok összemósódnak és permanens kölcsönhatásban állnak egymással.⁵²

- *Képzés, továbbképzés és oktatás.* A 3D nyomtatók értékesítésével és karbantartásával foglalkozó szakemberek oktatása és képzése, kiemelten arra vonatkozóan, hogy felismerjék a szokatlan, vagy gyanús nyomtatási műveleteket. Ugyanakkor az exportellenőrző hatóságokat, a vámtisztviselőket, valamint a rendvédelmi szervek tagjait – *kiemelten a fegyverigazgatással és fegyverellenőrzéssel foglalkozó szakembereket* – is továbbképzésben szükséges részesíteni. A továbbképzések elsődleges célja, hogy az ellenőrzéseket végző szakemberek felismerjék a potenciálisan *veszélyes tárgyakat* (főként a lőszerrel kilövésére alkalmas tárgyakat) vagy a *tiltott szállításokat*.⁵³ A nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységi hálózatának is alkalmazkodnia kell a kialakult új biztonsági kihívásokhoz a 3D nyomtatási technológia vonatkozásában, mivel az illegális 3D nyomtatási tevékenységek, ellátási láncok, valamint az új lőfegyvergyártási technológiák felderítésére vonatkozó képességek erősítése hatékonyabb bűnmegelőzést és bűnfelderítést eredményezhet.
- *Tudományos kutatások.* A 3D nyomtatási technológia biztonsági kérdéseire vonatkozó, többretű és releváns problémákat felvázoló tudományos kutatások elvégzésnek a szükségessége.
- *Irányelvek.* A 3D nyomtatási technológiát alkalmazó intézmények és cégek (*valamint azok a cégek, akik az adalékanyag vonatkozásában K+F-tevékenységet folytatnak*) rendelkezzenek a berendezések rosszindulatú tevékenységének megakadályozására vonatkozó szakmai és biztonsági irányelvekkel és megoldási struktúrákkal.
- *Jogalkotás.* Bizonyításra került, hogy a 3D nyomtatási technológiával előállítható az emberi élet kioltására alkalmas tűzfegyver. Jelenleg jogilag nem került meghatározásra és szabályzásra, hogy a technológia lőfegyverként vagy lőszerként történő alkalmazása milyen büntetési tételt von maga után. Javaslat, hogy a *3D nyomtatókat használó cégek, intézmények, forgalmazók, viszonteladók és magánszemélyek, valamint a gyártók esetében előírásként szükséges a jogalkotónak meghatározni a rendőrség fegyverigazgatási szakágának az ellenőrzések végrehajtására vonatkozó jogosultságának a kibővítését.* Természetesen ebben az esetben a piaci szereplőkkel történő előzetes egyeztetés indokolt és szükséges a közös álláspontok kialakítása érdekében.

52 Annak érdekében, hogy megoldást találjunk a polimer gyártású lőfegyverek azonosítási problémájára és a kockázati tényezők csökkentésére, megoldás lehet a kontraszt anyagok hozzáadása bizonyos nagy szilárdságú polimerekhez. Amennyiben ezekkel a módosított polimer anyagokkal állítanak elő 3D nyomtatási technológiával lőfegyvereket, ebben az esetben a nyomtatott összetevők azonnal észlelhetővé válnak röntgensugárral a biztonsági ellenőrzések során.

53 Kelley, Robert: *Is Three-Dimensional (3D) Printing a Nuclear Proliferation Tool?*, *NonProliferation Papers*. No. 54, EU Non-Proliferation Consortium, (<http://www.nonproliferation.eu/web/documents/nonproliferationpapers/is-three-dimensional-3d-printing-a-nuclear-prolife-57.pdf> letöltés ideje: 2018.01.20.)

Konklúzió a 3D nyomtatásban rejlő veszélyekről

A 3D nyomtatási technológia egy innovatív új üzleti modell forrása lehet a közeljövőben. A technológia alkalmazásával a gyártás során kevesebb ipari hulladék keletkezik, továbbá a helyben történő gyártás lehetősége nagymértékben leeredukálja a szállításból eredő hátrányokat, és ezzel összefüggésben a gyártott eszközök felhasználási és beépítési hatékonysága is jelentős mértékben megnövekszik. Az eddig elvégzett, a technológiára fókuszáló nemzetközi értékelések és elemzések azt mutatják, hogy a 3D nyomtatási technológia kiegészíti, nem pedig helyettesíti a hagyományos gyártási technológiákat. Ezt a következtetést támasztja alá egy nemzetközi kutatás, amely a 3D nyomtatás értéklánchoz kapcsolódó rendszerét vizsgálja.⁵⁴ Az elkövetkező időszak feltehetőleg releváns válaszokat fog adni azokra a felvetésekre, amelyek a 3D nyomtatási technológia térnyerésének további lehetőségeit kutatja. A 3D nyomtatási technológia jelenleg olyan iparágak számára nyújt komplex és testreszabott termékeket, mint a légi közlekedés vagy az autóipar, valamint az egészségügyi szolgáltatások és az orvostudomány egyes szakterületein. A technológia további szélesebb körű alkalmazása érdekében a vállalatoknak együtt kell működni, és innoválniuk kell a technológia előtt álló kihívások (*gyártási költség és sebesség, korlátozott mennyiségű anyagbemenet, biztonsági kockázatok, tiltott eszközök gyártásának a tiltása, hatósági kontroll és ellenőrzés, jogalkotói beavatkozás kérdésköre, online regisztráció kérdésköre*) leküzdése érdekében.⁵⁵

Minden javaslat esetében közös cél, hogy a megoldások csak hatékony és mindegyik fél részéről kötelező érvényű együttműködés keretében valósulhat meg. Valamennyi érdekelt félnek (*beleértve a kormányzati szerveket, az ipari és tudományos közösségeket, valamint a technológiai szolgáltatókat*) érdeke, hogy a 3D nyomtatási technológia ne kerüljön túlszabályozás alá, viszont a felmerült biztonsági kihívások kezelése minden félnek közös érdeke kell hogy legyen. *Fontos az iparág önszabályozó képességének az erősítése.* Kérdés, hogy a felvázolt technikai és jogalkotói intézkedések önmagukban képesek-e hatékony védelmet nyújtani a 3D nyomtatási technológia kiberbiztonságát veszélyeztető támadásokkal szemben. Az átfogó intézkedések végrehajtásának egyik legnagyobb gátja az egységes jogalkotói akarat hiánya. A 3D nyomtatási technológia hatalmas ütemben fejlődik. (Új *fémnyomtatási technológiák, 3D-s szitanyomás, diódaolvasztás, Magneto Jet, atomdiffúziós adalékanyagok gyártása.*) Az ellenőrzést végző szervezetnek folyamatosan monitorozni szükséges a technológia fejlődési irányait, és kérdéseket szükséges megfogalmazni, mivel egyes kutatók a proliferációs kihívások elhúzódásának a hiányát tekintik a legnagyobb problémának.

A fegyverigazgatási szakterület szerepvállalása a 3D nyomtatási technológia vonatkozásában akkor válhat valós feladattá, amennyiben a jogalkotó valós kockázatot lát a nyomtatók által előállítható tűzfegyverek nagyobb mennyiségű elterjedésében. A jelenleg rendelkezésre álló rendőrségi adatok és kutatások azt támasztják alá, hogy a kockázat

54 *How will 3D printing make your company the strongest link in the value chain?* EY's Global 3D printing Report 2016. Ernst&Young GmbH. Berlin, 2016. A kutatás feltárta, hogy a felmérésben résztvevő - és a technológiát alkalmazó - ipari vállalkozások és vállalatok 38 %-a öt éven belül fokozatosan lecsökkentik a hagyományos gyártási technológiára épülő gyártási kapacitásaikat.

55 Kückelhaus, Markus: *3D Printing and the future of supply chains.* A DHL perspective on the state of 3D printing and implications for logistics. DHL Customer Solutions & Innovation. 2016. - p. 26.

valós, azonban az eddig regisztrált esetek száma még mindig kevesebb, mint az illegális lőfegyverek birtoklásával vagy használatával elkövetett bűncselekmények száma. A kötet első fejezete bemutatta, hogy milyen innovatív és rendkívül hasznos technikai eljárás a 3D nyomtatás technológiája. Rengeteg olyan területen érték el vele a mérnökök áttöréseket, és tették hatékonyabbá és egyben költségkímélővé a gyártási folyamatokat, ahol korábban ez elképzelhetetlen volt. Az első fejezet következtetése, hogy a 3D nyomtatási technológia fejlesztése során figyelembe kell venni azokat a biztonsági kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek mind az egyén életére, mind a társadalmak és az Európai Unió biztonságára egyaránt. Ahogy az első fejezetben bizonyításra került, ezek a biztonsági kockázatok valós problémák. A szakterület túlszabályozása sem a piaci szereplőknek, sem a gyártóknak, sem a forgalmazóknak nem érdeke. Amennyiben a nyomtatók hatósági regisztrációját vesszük alapul, abban az esetben a rendőrség igazgatásrendészeti szolgálati ágának az átalakításáról, de mindenféleképpen bővítéséről kell beszélnünk, azonban ez a strukturális átalakítás jelentős többletköltséget jelenthet a rendőrség számára. Cél, hogy a technológia ne kerüljön hátrányba a biztonsági kockázatok feltárása és megoldatlanságának hiányból kifolyólag. Azonban a preventív célú intézkedésekkel, illetve az esetleges szabályozásokkal nem szabad a 3D nyomtatási technológiát ellehetetleníteni, mivel számtalan ipari területen alkalmazzák sikeresen, jelentős eredményekkel.

II. RÉSZ

A lőfegyvertartási jog kiterjesztésének vizsgálata

A lőfegyvertartás joga nem alapvető társadalmi jog. Természetesen vannak olyan államok, melyeknek jogrendszerébe rögzítésre került a lőfegyverbirtoklás és -tartás alapvető joga. Ilyen ország példaként az Egyesült Államok.⁵⁶ Amit a könyv kínál földrajzilag, az elsősorban az Európai Uniót érintő – fegyverigazgatással kapcsolatos – kihívásoknak a számbavétele, azonban egy fejezet az Egyesült Államok társadalmát foglalkoztató aktuális fegyverjogi kérdések mentén is folytat kutatásokat. Ebben a fejezetben azt vizsgáljuk, hogy a lőfegyvertartás jogának a kiterjesztésével – *a magánbiztonsági szektor oldaláról megvilágítva a kérdéseket* – az adott szakterület hozzájárulhat-e a lakosság biztonságérzetének erősítéséhez.

Az Egyesült Államok helyzetével ellentétben Európában a szigorúbb lőfegyverekre vonatkozó szabályozás kérdése nem képezi a politika és széles körű nyilvánosság vitakérdését. A fegyvertörvények szigorítását természetesen megvitatták és gyakran vitatják a különböző érdekcsoportok, például a vadászok és sportlövészek szövetségei, valamint a fegyvergyártói és kereskedői szektort képviselő csoportok. Időközönként, amikor olyan incidensek történnek, ahol az elkövető lőfegyvert használ a támadás során, továbbá emberéletek kerülnek veszélybe, össztársadalmi vita lángol fel, és nyilvános felháborodáshoz vezet, valamint a média is megkérdőjelezi, hogy a lőfegyvertörvények elég szigorúak-e. Általánosságban elmondható, hogy akár a polgári, akár a rendészeti vagy katonai lőfegyverzet-ellenőrzést nézzük, nem képez magas rangú prioritást az európai országok közrendjében. A lőfegyverekre vonatkozó jogszabályok jogalkotói vitája elsősorban kis létszámú szakértői és érdekcsoportok, valamint a kormányzati döntéshozók között zajló folyamat.

A szakmai viták során felmerülő kérdések sokban megegyeznek Európában és az Egyesült Államokban, amelyek elsősorban a fegyvertörvények szigorítására, valamint azok hatásainak alapjaira és célkitűzéseire összpontosítanak.

- Vannak-e jogi követelményei a nemzeti szabályozások felülvizsgálatára vonatkozóan abban az értelemben, hogy vannak olyan új nemzetközi (vagy közösségi) normák, amelyeket be kell tartaniuk az államoknak?
- Szükség van-e időközönként a meglévő fegyverjogszabályok felülvizsgálatára?
- Találhatók-e kiskapuk a fegyvertörvényekben?

---

56 A könyv későbbi fejezetében részletesen kifejtésre és elemzésre kerül az Egyesült Államok Alkotmányának második kiegészítésében foglalt alanyi jogon járó lőfegyverbirtoklásra és tartásra vonatkozó kérdéseknek a vizsgálata és elemzése.

- Szigorúbb jogalkotói szabályozás csökkentheti-e a lőfegyverek tulajdonlását, és korlátozhatják-e a lőfegyverek birtoklását?
- Milyen hatással vannak a bűnözésre és a közbiztonság alakulására a szigorúbb lőfegyvertörvények?
- Milyen gazdasági hatásai vannak a szigorúbb törvényi szabályozásnak?
- A lőfegyverekre vonatkozó szigorúbb jogszabályokat, támogatja-e a közvélemény?
- A liberálisabb lőfegyver-jogszabályozást alkalmazó államokban magasabb-e a lőfegyverrel elkövetett emberölések aránya, mint a szigorúbb fegyverpolitikát folytató államok esetében?⁵⁷
- Milyen szabályozással és milyen eljárással lehet javítani a lőfegyver-tulajdonosok és vevők szűrését a meghatározott kritériumok figyelembevételével?
- A fegyvergyártók és -kereskedők megfelelő jogszabályi előírásokkal vannak-e szabályozva?
- Léteznek-e arra vonatkozóan releváns statisztikai adatok, hogy a közvélemény nagyobb aggodalmát fejezi ki a lőfegyverjogok védelme érdekében, mint a lőfegyverek tulajdonjogának ellenőrzésére vonatkozóan?
- Vannak olyan lőfegyverekre vonatkozó jogszabályok vagy előírások, amelyekről kimutatták, hogy alkalmazásuk által csökkent a lőfegyverrel elkövetett erőszakos bűncselekményeknek a száma?

Nem okoz meglepetést az a tény, hogy szigorúbb fegyverkezési törvények életbeléptetését szorgalmazzák egy-egy erőszakos konfliktus vagy emberek életét követelő nyilvános lövöldözés során. Az elmúlt években az Európai Unió számos országában tapasztalhattunk lőfegyverekkel kapcsolatos erőszakos incidenseket. Például – csak néhányat említve – a *Tim Kretschmer Winnenden (Németország, 2009)*, *Derrick Bird Cumbria (Egyesült Királyság, 2010)*, *Tristan van der Vlies Alphen aan de Rijn (Hollandia, 2011)*, *Anders Behring Breivik Oslo/Utøya (Norvégia, 2011)* és *Nordine Amrani Liège (Belgium, 2011)*.⁵⁸ A hatalmas médiafigyelemnek és a közvélemény felháborodásának köszönhetően ezek a lövöldözések arra kényszerítették a politikusokat, hogy fontolják meg és/vagy érvényesítsék a szigorúbb szabályokat a lőfegyverek magánszemélyek általi birtoklására és használatára vonatkozóan. A lőfegyverekkel elkövetett erőszakos cselekmények azonban nem az egyetlen olyan tényezők, amelyek megmagyarázzák, hogy az elmúlt évtizedekben egyes európai államok esetében megfigyelhető volt a szigorúbb lőfegyver-szabályozás irányába történő eltolódás. Fontos szerepet játszott egy másik tényező is a jogszabályi környezet felülvizsgálatához, amely elindította a szigorúbb fegyverszabályozásra irányuló tendenciát mind nemzetközi, mind európai szinten. *2001-ben aláírták az ENSZ lőfegyverekre vonatkozó jegyzőkönyvét*. A jegyzőkönyvben rögzítésre került a lőfegyverek tiltott gyártása és kereskedelme elleni küzdelemre vonatkozó előírások szabályozása, amely meghatározta a lőfegyverek jelölésére, nyilvántartására,

57 Winkler A. *Gunfight: The battle over the right to bear arms in America*. New York. W.W. Norton. 2011. – pp. 25-27.

58 Killias M, Haas, H.: *Waff en Wievielehabensie, wiegefährlichsindsie? (Firearms - how many own them, how dangerous are they?)* Crimscope. 2001. évi 16/17. szám. – pp. 7–10.

valamint a nyomon követésre vonatkozó minimumszabályokat. Ezeknek a szabályoknak egy része releváns a fegyverek ellenőrzési rendszerének szempontjából, mivel az államok kötelesek voltak azokat integrálni a nemzeti jogszabályaikban. Az Európai Unióban közös szabályok alakultak ki a lőfegyverek ellenőrzésére vonatkozóan a 1990-es évek eleje óta, mivel a schengeni térség 1980-as években történt létrehozása és az Európai Közösség belső piacának integrálása miatt erre a lépésre nagy szükség volt a megfelelő szabályozási környezet kialakítása érdekében. A belső határellenőrzések fokozatos megszűnése a schengeni térség kibővülését eredményezték, és ezzel egyidejűleg az Európai Közösség számos lehetséges negatív következménnyel szembesült, amelyek között kiemelt jelentőségű volt a lőfegyverek nem ellenőrzött áramlása az Európai Unió területén. A hatósági ellenőrzések belső határokon történő eltörlésének az ellensúlyozása, valamint a biztonsági kockázat csökkentése érdekében szükségesnek tűnt egy bizonyos mértékű egységes álláspont lefektetése a tagállamok oldaláról.

Az Európai Unió fegyverigazgatási, lőfegyvertartási, lőfegyvergyártói és lőfegyverkereskedői helyzetére vonatkozó konkrét tudományos bizonyítékok kevés száma miatt a politikai döntéshozók és a szakterületen kutatók nehezen találnak pártatlan, elfogulatlan és kontextusspecifikus információkat a döntéshozatali és a jogalkotási folyamatok irányításához. A fegyverigazgatás szakterületére vonatkozó kutatások hiánya tehát nem csak az adott, lényeges és fontos kérdésekről folytatott magas színvonalú vita kialakításának áll az útjában, hanem potenciálisan hatással van a jogalkotás minőségére és magára a jogszabályok értékére is. A 2015-től bekövetkezett és lőfegyverrel elkövetett terrorcselekmények rávilágítottak arra, hogy szükséges az Európai Unió tagországaiban a fegyverzet-ellenőrzésre és a fegyverigazgatásra irányuló kutatások előtérbe helyezése. Jelen fejezet célja, hogy megvizsgálja a rendelkezésre álló tudományos ismereteket a lőfegyvertartás jogintézményének oldaláról, valamint elemezze a magánbiztonsági szektor jelenlegi speciális képességeit, továbbá hogy javaslatokat fogalmazzon meg az önvédelmi képesség kiterjesztésére vonatkozóan az Európai Uniót érintő biztonsági kihívások – *esetleges* – kezelése érdekében.

A lőfegyvertartási jog kiterjesztésének vizsgálata a magánbiztonsági szektor szempontjából

A könyv első fejezete bemutatta az új típusú fegyverigazgatási és egyben biztonsági kihívásoknak az egyik formáját, valamint javaslatokat fogalmazott meg a kezelésük érdekében tehető jogalkotói és állami lépések szempontjából. Érvelésemben rávilágítottam arra, hogy nemcsak a nemzetbiztonsági és rendészeti szervek szembesülnek új biztonsági kihívásokkal jelen helyzetben, hanem a magánbiztonsági szektor vonatkozásában is merülnek fel megoldásra váró biztonsági kérdések. A tudományos és szakmai elemzések rávilágítanak arra, hogy a magánbiztonsági szektor egyes speciális képességei fejlesztésre szorulnak az Európai Unióban, hogy az új biztonsági kihívásokra vonatkozó reflexió hatékony formában

kerüljön megvalósításra.⁵⁹ Ennek érdekében meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a magánbiztonsági szektor egyes szakterületein – az új biztonsági kihívásokkal összefüggésbe hozható feladatellátásokkal kapcsolatban – szükséges-e a lőfegyverhasználati és -viselési jog kiterjesztése a jelenleg is alkalmazott feladatkörökön túl. Ennek érdekében három hipotézist fogalmaztam meg, amelyek elemzésével válaszokat keresek az adott kérdésekre.⁶⁰

Tudományos felvetés:

Az új típusú biztonsági kihívások (tömeges irreguláris migráció, változó aszimmetrikus módszerekkel elkövetett terrorcselekmények az Európai Unió tagállamaiban⁶¹, a rendészeti szervek militarizációja szükségességének kérdésköre, a magánbiztonsági szektor egyes szakterületei vonatkozásában az önvédelmi képességek erősítése, szórakozóhelyek támadhatósága) eredményes és hatékony kezelése érdekében szükség mutatkozik a magánbiztonsági szektor egyes feladatrendszerében (sportrendezvények, szabadtéri zenei- és kulturális rendezvények,) szolgálatot ellátó személyek lőfegyverviselési és -használati jogának kiterjesztésére.⁶²

A felvázolt hipotézis esetében további magyarázattal kívánok szolgálni, hogy a lőfegyverhasználati jog kiterjesztése melyik magánbiztonsági feladatellátás szempontjából válhat indokolttá. *A jogalkotó által meghatározott (egyik) lőfegyvertartási cél a személy- és vagyonvédelmi tevékenység.* Az idevonatkozó norma kimondja, hogy lőfegyver, lőszer tartása engedélyezhető rövid lőfegyverre annak a szervezetnek, amely saját vagy mások vagyonát hivatászerűen őrzi, mások életét és testi épségét hivatászerűen védi, amennyiben bizonyítja, hogy feladatának ellátásához szükséges a lőfegyver.⁶³ A fegyverigazgatási engedélyeztetési eljárással összefüggésben a személy- és vagyonőr vállalkozás kettő olyan tevékenység vonatkozásában tudja bizonyítani, hogy a személy- és vagyonőri feladat ellátásához indokolt a rövid lőfegyver. Ez a két magánbiztonsági tevékenység a *bankbiztonság*,

59 Killias M, Markwalder N.: *Firearms and homicide in Europe*. Springer Science and Business Media. Universitat Zürich. 2012. - p. 269. A tanulmány szerzői kifejtik, hogy egyes európai országok létrehozta olyan adatbázisokat, (nevezetesen: Anglia, Hollandia, Finnország és Svájc), ahol adatokat gyűjtöttek az egyes biztonsági szektorok bűnmegelőzési gyakorlatával kapcsolatban. A négy országban részletesen megvizsgálták, hogy az egyes bűncselekmények elkövetésében milyen súlyú szerepet játszanak a lőfegyverek. A vizsgálat kiterjedt arra, hogy a lőfegyverek otthon tartása (*kifejezetten Svájc esetében*) milyen magánbiztonsági rendszer kiépítését tette szükségessé. Az adatbázis létrehozása azért is vált hasznossá Svájc esetében, mivel a lőfegyvereket majdnem minden háztartásban birtokolnak, és sokkal gyakrabban használják őket az adott országban otthonvédelem céljából. Svájc esete azért is érdekes, mert a jogszabályok lehetővé teszik a fegyverzeti anyagok tulajdonlásának megváltoztatását szankciókat alkalmazva az egyén számára és ebben az esetben további kérdéseket vet fel, hogy a magánbiztonsági szektor szerepvállalása az otthonvédelem szempontjából milyen formában kell hogy egyáltalán megvalósuljon.

60 Ajdacic-Gross, V., Killias, M., Hepp, U., Gadola, E., Bopp, M., Lauber, C.: Changing times: A longitudinal analysis of international firearm suicide data. *American Journal of Public Health*, 96. évf, 10. szám. 2006. - pp. 1752–1754.

61 Resperger István: *Stratégiák és fogalmak háborúja, az aszimmetrikus hadviselés hadtudományi megközelítése*. In.: *Hadtudomány*. XXIV. évf, elektronikus szám. – pp. 38-39. (http://mht.eu/hadtudomany/2016/2016_elektronikus/4_resperger%20istvan.pdf letöltés ideje: 2018.01.30.)

62 *Célcsoport*: személy- és vagyonvédelmi szakmai kamara tagjai, magánbiztonsági cégek, amelyek a hipotézisben felvázolt szakterületeken látnak el szolgálatot, a rendőrség rendészeti igazgatás fegyverrendészeti szolgálati ágának egyes szereplőit, társadalom egyes tagjai (bizalmi index), jogalkotók, pszichológusok.

63 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendelet a fegyverekről és lőszerekről. *Magyar Közlöny*. 2004. évi 124. szám. 28.§ (2) bek, g) pont. - pp. 10896-10935.

valamint a *pénz- és értékszállítás*. A hipotézisben megfogalmazott új biztonsági kihívások között megtalálható a tömeges irreguláris migráció. A probléma természetére meggondolatlanság lenne csupán abban az értelemben hivatkozni, hogy kezelésére a magánbiztonsági szektor löfegyverképességének az erősítésével érhető el eredmény. Mindazonáltal foglalkozni kell a kérdéssel, mivel Franciaországban az irreguláris migrációval összefüggésbe hozható terrorcselekmények következményeként a Francia Nemzeti Biztonsági Tanács elnöke, *Alain Bauerre* kijelentette, hogy a magánbiztonsági szektort szabályozó törvényt úgy kell módosítani, hogy az lehetővé tegye egyes speciális feladat ellátása esetén a löfegyver tartását és használatát.⁶⁴

A magánbiztonság egy céltudatos tevékenység eredménye, ahol a biztonság létrehozása, megóvása és fenntartása egységesen maga a szolgáltatás nyújtását jelenti. A magánbiztonsági szektor jelentős hányadát az eltérő strukturális szempontok alapján engedélyezett és működtetett személy- és vagyónvédelmi társas vállalkozások alkotják.⁶⁵ A magánbiztonsági szektor létszámából és strukturális feladatrendszeréből kifolyólag több szálon kapcsolódik az új típusú biztonsági és rendészeti kihívások kezeléséhez. Ennek a meghatározásnak a figyelmen kívül hagyása elkerülhetetlenül mozgósít szubjektív tényezőket is – *mind az állami, mind a piaci szereplők oldaláról* –, mivel akár a magyarországi, akár az európai biztonság- és védelempolitikát vesszük alapul, a rendszer hitelessége kérdőjelezhető meg abban az értelemben, hogy a magánbiztonsági szektor védelmi és biztosítási képessége kihasználatlan marad. Jelen állapotban az Európai Unió tagállamai részéről lefektetett biztonsági stratégiák nem veszik figyelembe a magánbiztonsági szektor bűnmegelőzési hatékonyságára vonatkozó speciális képességek jelentőségét, azonban már találunk kezdeményezéseket ezeknek az álláspontoknak a megváltoztatására vonatkozóan.⁶⁶ Mindazonáltal a képességek figyelembevétele csak akkor válik releváns szemponttá, ha a magánbiztonsági szektor fejlesztése és átalakítása belátható időn belül végrehajtásra kerül.

A magánbiztonsági szektornak a fejlesztése és az átalakítása csak olyanformán valósulhat meg, ha határozottan a jövő felé fordul, beágyazódva és egyben figyelembe véve a társadalom minden változásait, kiemelten a technológiai és digitális fejlődéseket, keretet adva egy fenntartható és hatékony gazdasági modell alapjainak a létrehozásával. A magánbiztonság fejlesztése mindig remek alapanyagot szolgáltatott a szakmai viták és álláspontok megalapozásához, mivel az új utak és horizontok keresése néha kényszerítő erejű és módszertanilag változó érvek mentén kerültek kialakításra. A magánbiztonság egyik alapvető jellemzője az univerzalitás. Létezik a világ minden országban, függetlenül annak kultúrájától és állam berendezkedésétől. A magánbiztonsági szektorhoz köthető szakmákat közös alapok mentén – többé-kevésbé – törvényes keretek között gyakorolják, függetlenül attól, hogy a világ melyik pontján végzik a tevékenységet. A magánbiztonságban dolgozók a legtöbb esetben az első vonalban teljesítenek szolgálatot, sok esetben még azelőtt az esemény helyszínén vannak, hogy a rendőrség kiérkezne oda. A frontvonalban történő mindennapos részvétel jelentős kockázatot hordoz magában, amely feladatok megoldásának alapja a határozott magatartás,

64 Julia Pascual: *Le port d'arme par des agents de sécurité privée encadré par la loi*. Le Monde. 2018.01.02. szám.

65 Christián László: *A magánbiztonság elméleti alapjai*. ÁROP – 2.2.21 Tudásalapú közszolgálati előmenetel. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi kar, Budapest, 2014.

66 Jean-Paul Celet: *Nouvelles menaces, nouveaux défis pour une sécurité privée en pleine mutation*. 4èmes Assises de la sécurité privée 2016. – pp. 1-3.

a szakmai felkészültség és a szükséges bizalom megteremtése. *Főszabályként a magánbiztonság és az állam közötti kapcsolat két pillérré épül: a szabályozásra és az együttműködésre.* Ennek a speciális együttműködésnek a legjobb példája Spanyolország, amelynek rendszerét személyesen volt lehetőségem tanulmányozni.⁶⁷

Spanyolország a 80-as évek végén és a 90-es évek elején a magánbiztonság átalakulását látta szükségesnek azért, mert a belügyminisztérium újraszabályozta a közforrások elosztását. Az állam nem tudott megbirkózni azzal a biztonsági fenyegetéssel, amely legfőképpen ETA-terrorszervezet elleni küzdelemben mutatkozott meg. A közforrások növelése hatására a magánbiztonsági szektor – talán szükségszerűen – mégis egy megszerkesztett artikulációs folyamat részeként jelentős szerepet vállalt az ETA-terrorszervezet elleni küzdelemben. A rendőrség hajlandó volt a magánbiztonsági szektor szereplőivel létrehozni egy együttműködést, amelynek alapja az információcsere, a kiemelt helyszínek kölcsönös ismerete és az együttműködés hosszú távú biztosítása volt.⁶⁸

Érvelésem alapja annak a fejlesztési rendszernek a kiépítésére vonatkozik, amely meghatározza a magánbiztonsági szektor egyes fejlődési szakaszait. Amennyiben az egész rendszer fejlesztésére az adott szakaszban nincs szükség, akkor meg kell vizsgálni, hogy melyek azok a részterületek és speciális képességek, amelyek fejlesztése elkerülhetetlen a feladatok hatékonyabb biztosítása érdekében. A magánbiztonsági szektor objektív céljai közvetve levezethetők az állam által meghatározott belső biztonsági stratégiából, és annak mentén kell meghatározni az állami rendszerekhez (hatóságok, szervezetek) történő csatlakozás objektív célját. A magánbiztonsági szektornak egy kölcsönösségen alapuló támogatói rendszert kell kialakítani az állammal, annak érdekében, hogy a szektort érintő speciális képességek átalakítása megfelelő jogalkotói támogatást kapjon a szükséges képességek kifejlesztése és alkalmazása érdekében. A konkrét célra történő hivatkozás ebben az esetben a magánbiztonsági szektor hazai megújítása és újrapozicionálása a biztonsági palettán, amelyhez eszközként szolgálhat egyes európai államoknak a magánbiztonságra vonatkozó jogalkotási folyamatának tanulmányozása.⁶⁹ A magánbiztonsági szektor speciális képességeinek az erősítése és fejlesztése az alábbi szempontok alapján lehetséges:

67 A spanyol fegyverigazgatási jog és a spanyol magánbiztonsági szektor rendszerét tanulmányoztam 2017.05.17-20. között Barcelonában. A tanulmányút a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítójú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Egyed István Posztdoktori Program keretében valósult meg.

68 Andrea Gimenez Salinas: *La madurez del sector de seguridad privada en España: Análisis de su evolución legislativa*. Universidad Autónoma de Madrid. 2014. – pp. 12-14. A szerző cikkében elemzi a spanyol magánbiztonsági ágazat jogi fejlődését az elmúlt húsz évben. Bemutatja és elemzi a magánbiztonsági ágazatot szabályozó 1992. évi törvény jogalkotási rendszerét, értékelve a társadalmi kontextust és azokat az okokat, amelyek a jogalkotás szükségességét eredményezték ebben a kérdésben. Részletesen foglalkozik a törvény elfogadását követő húsz évvel, amely során elemzi a magánbiztonsági ágazat társadalmi kontextusát és fejlődését a 2014-es új magánbiztonsági törvény értékelése céljából. Ez az összehasonlítás lehetővé teszi az egyes szabályozások filozófiájának és helyzetének az összehasonlítását, hogy a magánbiztonsági szektor milyen jelenlegi helyet foglal el a biztonsági rendszerben Spanyolországban.

69 *Ley 5/2014, de 4 de abril, de Seguridad Privada*. Borrador de real decreto por el que se aprueba el reglamento de seguridad privada. [A spanyol magánbiztonságról szóló 2014. évi 5. törvény]

- az EU jövőbeni védelmi képességigényeinek mennyiségi és minőségi meghatározása, együttműködésben a magánbiztonsági szektor szakmai képviselőivel;
- a magánbiztonsági szektor képességfelajánlásainak meghatározott kritériumok alapján történő vizsgálata, elemzése és értékelése;
- a személy- és vagyonvédelmi feladatellátásra vonatkozó követelmények egységesítésének előmozdítása mind hazai szinten, mind az Európai Unió szintjén;
- együttműködési tevékenységek meghatározása és indítványozása a rendészeti szervek és a magánbiztonsági szektor egyes területeinek vonatkozásában;
- becslések készítése a magánbiztonsági szektor képességfejlesztése és a beszerzések pénzügyi prioritásainak területén;
- egy európai (elsősorban polgári) fegyverigazgatási joganyagokra vonatkozó együttműködés előmozdítása, amely meghatározza azokat a jogi kritériumokat, amelyek előmozdítják a magánbiztonsági szektor lőfegyvertartási és -használati képességének a fejlesztését;
- a magánbiztonsági képzések gyorsabb és hatékonyabb alkalmazkodása a változó biztonsági környezethez.

A magánbiztonsági szektor feladatellátásához kapcsolódóan a lőfegyvertartási cél Magyarországon kizárólag a személy- és vagyonvédelmi tevékenység vonatkozásában tartalmaz releváns kompetenciákat.⁷⁰ A lőfegyvertartási cél egy egyéni speciális kompetencia, melynek kibővítése egy egységes konszenzuson kell hogy alapuljon. Mind az állami fél, mind a magánbiztonsági szektor, mind a személy- és vagyonvédelmi szakmai kamara álláspontját figyelembe kell venni a kérdéskör tisztázásához. Cél a lőfegyvertartási és -használati jog kibővítése a magánbiztonsági szektor egyes releváns szakterületei vonatkozásában, kiemelten azoknál a szakterületeknél, ahol a személy- és vagyonőrök speciális feladatellátásban vesznek részt. Bemutatásra és elemzésre kerültek azok a speciális személy- és vagyonvédelmi biztosítást igénylő szakterületek (*a sportrendezvények biztosítása, a zenés- és táncos rendezvények biztosítása, egyes közterületi demonstrációk biztosítása, valamint a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmények biztosítása*), amelyek új biztonsági kihívásokat jelentenek mind hazai, mind nemzetközi szinten. Nemzetközi példák bizonyítják, hogy a magánbiztonsági szektor hatékonyan részt tud venni az új típusú biztonsági kihívások kezelésében.⁷¹ Azonban a magánbiztonsági szektor reformjának megkezdése elengedhetetlenül szükséges, mivel a megváltozott biztonsági kihívásokra történő hatékony reflektálás csak hatékony eszközök és jogosultságok birtokában hajtható végre.

A biztonság nem csupán jogi, normatív vagy politikai érték. A biztonság egy nélkülözhetetlen társadalmi érték. A biztonság a társadalom egyik alapvető pillére, a szabadság és az egyenlőség alapja, és vitathatatlanul hozzájárul az egyének életszakaszainak fejlődéséhez. A magánbiztonság jogi modellje egyre meghatározóbb strukturális helyet foglal el a biztonság megteremtésében. A magánszféra szereplői tevékenységük eredményeivel

70 2004. évi XXIV. törvény a lőfegyverekről és lőszerkekről. 2.§ c) pont. Magyar Közlöny. 2004. évi 56. szám. – pp. 5415-5419.

71 Anna Richards & Henry Smith: *Addressing the role of private security companies within security sector reform programmes*. Saferworld. 2007-2012. – pp. 12-15.

nagymértékben csökkentik az esetleges kockázatokat az ipari és a kereskedelmi szektorban. Ennek érdekében a magánbiztonsági szakterület úgy került kialakításra, hogy olyan intézkedési jogosultságok kerüljenek meghatározásra, amelyek elősegítik a bűnmegelőzést és a potenciális kockázatok, veszélyek csökkentését, valamint a bűncselekmények megakadályozását. A magánbiztonság mint tevékenység önmagában szerves részét képezi a közbiztonságnak. Az európai környezetben – főként – a magánbiztonság a globális és a nemzeti biztonsági politikák egyik meghatározó és valódi értéket teremtő szereplőjévé vált. Az utóbbi években jelentős újrapozicionálások – és ezáltal jelentős szakmai előrelépések – történtek a magánbiztonsági iparágban, amelynek segítségével felismerték annak a fontosságát, hogy az eredményesség és a hatékonyság a köz- és magánszféra partnerségének együttműködésében olyan eszközt teremtett, amely kezelni és megoldani képes a sürgető biztonsági problémákat, és alternatív biztonsági lehetőségként van jelen a társadalomban. *A magánbiztonság nélkülözhetetlen részét kell hogy képezze minden államban a biztonsági intézkedési rendszereknek, amelyek segítségével ellátja az állam a társadalom védelmét, és megvédi az állampolgárok jogait és jogos érdekeit.*

Tudományos felvetés:

A magánbiztonsági szektor egyes speciális szakterületein löfegyverrel szolgálatot ellátó személyek feladatellátásnak hatékonysága érdekében szükség van a rendőrség oktatói és kiképzési képességeinek igénybevételére, valamint a rendészeti igazgatás feladatrendszerének kibővítésére a löfegyvertartás engedélyeztetési és ellenőrzési jogkörének vonatkozásában.⁷²

A magánbiztonsági szektor technikai és biztonsági képességeinek fejlesztése elsősorban piaci alapon működő feladatrendszer. A magánbiztonsági szektor védelmi képességének erősítése esetében a szolgálatban történő löfegyvertartással kapcsolatban a jogi alapok átstrukturálása válik szükségessé. Ebben az esetben a rendőrség, a magánbiztonsági szektor egyes szereplői, valamint a Személy- és Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara együttműködésének erősítésére van szükség. A magánbiztonsági szektor olyan speciális védelmi képességeinek a fejlesztése, mint a löfegyvertartás kibővítése, elsődlegesen a képzés, másodlagosan a *logisztika* területén történő együttműködését igényli a rendőrség, a személy- és vagyonvédelmi szakma és a szakmai kamara oldaláról. A szorosabb és hatékonyabb együttműködést elsődlegesen az *ellenőrzésre*, a *képzésre*, a *kiképzésre* és az *oktatásra* irányadó kihangsúlyozni. A személy- és vagyonvédelmi szakterület vonatkozásában a löfegyvertartási cél kibővítése hatványozottan többletfeladatot nyújt a rendőrség igazgatásrendészeti szolgálati ágának. Ez a többletfeladat a rendőrség igazgatásrendészeti szolgálati ágának jelenlegi struktúrájában és létszámában elegendőnek bizonyulhat a megnövekedett ügyfélkérelmek határidőn belüli elbírálására vonatkozóan. Mindazonáltal a felvázolt állami és nem állami szereplők állandó strukturált együttműködéséből évente összefoglaló jelentést szükséges készíteni, amely felvázolja azokat a problémákat és az egyes szereplők javaslatait, amelyek mind elméleti, mind gyakorlati szempontok alapján elemzik a magánbiztonsági szektor kihívásait, kitérve a szolgálatban történő löfegyvertartás lehetőség-

⁷² *Célcsoport:* rendőrség oktatói és kiképzési szakemberei, rendészeti igazgatás fegyverigazgatási szolgálati ágának egyes szereplői, nemzetközi magánbiztonsági szereplők.

gének további *bővítését*, avagy *korlátozását*. Ki kell hangsúlyozni – az állami és nem állami szereplők koordinációja és együttműködése mellett – az egységes felkészítést, a szakmailag releváns oktatást és képzést a magánbiztonsági szektor kihívásainak kezelése érdekében.

Az új típusú biztonsági kihívások hatékonyabb kezelése, valamint az új rendészeti kihívások által keletkezett dilemmák feloldására egy komplex eszközrendszerrel operáló *kooperatív biztonsági modellre*⁷³ épülő megoldási struktúra alkalmazása szükséges. A modell segítségével megvizsgálhatjuk azokat az alapvetéseket, amelyek a magánbiztonsági szektor egyes speciális lehetőségeit helyezik előtérbe. Ennek vonatkozásában az alábbi, a magánbiztonsági szektor kihívásaira vonatkozó fogalom meghatározások bizonyítják a rendszer strukturális problémáit, illetve az abból fakadó biztonsági kihívásokat:

- *alkalmasság*: figyelemmel kell lenni a magánbiztonsági szektor kihívásaira, valamint a magánbiztonsági szektor szolgáltatásaival szemben az emberek által megfogalmazott elvárásokra és szükségletekre;
- *komplexitás, átfogó szemlélet*: a magánbiztonsági szektor sokrétű kihívásai egy komplex eszközrendszer használatát igénylik, amely mind a rendészeti jellegű, mind a civil megoldásokat magában foglalja;
- *többszintű megközelítés*: az új biztonsági kihívások eseményei és történései mind az állami, mind a nem állami szereplőktől egy többszintű megközelítést igényel. A komplex biztonsági kihívások elengedhetetlenné és megkerülhetetlenné teszik a nem állami szereplők beavatkozását.⁷⁴
- *multilaterális*: az új biztonsági kihívásokkal szemben csak az állami és nem állami szereplők folyamatos, intenzív és hatékony multilaterális együttműködésével lehet eredményesen fellépni.⁷⁵

A közelmúltban a magánbiztonsági szektor külső és belső kihívásainak megoldása és hatékonyságának növelése érdekében hozott válaszlépések sem a hazai, sem a nemzetközi

73 A kifejezést James S. Rosenau használja 1990-ben megjelent *Turbulence in World Politics. A Theory of Change and Continuity* c. munkájában.

74 Póti László - Tálas Péter: *A magyar kül-és biztonságpolitika új hangsúlyairól*. In.: Gazdag Ferenc, Kiss J László (szerk.): *Magyar külpolitika a 20. században: tanulmányok. A tanulmány - többek között - konkrét súlypontokat fogalmaz meg a válságkezelés polgári aspektusainak új konkrét céljait és távlati irányvonalait illetően, amely a nem állami szereplők szerepére és lehetséges beavatkozási struktúrájára is felhívja a figyelmet.*

75 Ehrhart, H. G 2002, - pp. 19-20.

színtereken nem szolgáltak olyan mérhető valós eredményekkel, amelyek nagymértékben hozzájárultak volna a szakma presztízsének erősítéséhez.⁷⁶ A biztonságtechnika rohamos fejlődésével háttérbe szorult az személy- és vagyonőr szerepe. Mind a képzés, mind a továbbképzés, mind a hatékonyság, mind a társadalmi megítélés szempontjából negatív tényezők befolyásolják a magánbiztonsági szakterületet.

Tudományos felvetés:

Az új típusú biztonsági kihívások eredményes és hatékony kezelése érdekében szükség van egyi új lőfegyvertartási cél (egyres speciális magánbiztonsági feladatok ellátása szolgálati lőfegyverrel) létrehozására, amely a magánbiztonsági szektor egyes speciális szakterületein szolgálatot ellátó személyek részére biztosítja a jogot a személyhez köthető lőfegyvertartási engedély kiadására.⁷⁷

A hipotézis értelmezése átfogó megközelítést igényel. A hipotézis a jelenleg hatályos lőfegyvertartási célok kiterjesztésének a lehetőségét vizsgálja meg. Az egyes speciális magánbiztonsági feladatok hatékony ellátása érdekében a személy- és vagyonőr, mint személyhez köthető szolgálati lőfegyver engedélyeztetésének kiterjesztése, segítheti a magánbiztonsági feladatellátás során fellépő új típusú biztonsági kihívások kezelését és a kockázati tényezők csökkenését. A könyv korábbi részében megfogalmazott hipotézisek vizsgálata során bizonyításra került, hogy az új típusú biztonsági kihívások mind hazai, mind nemzetközi szintereken nagymértékben érintik a magánbiztonsági szektort is. A magánbiztonsági szektor erősítése nemcsak a biztonságtechnika, hanem az egyéni védelmi képességek területén is átfogó megoldási struktúrákat kíván. A spanyolországi modell alátámasztja azt a részben igazolt tudományos felvetést, hogy a magánbiztonsági szektor egyes speciális szakterületeit érintően szükség van a személy- és vagyonőr önvédelmi képességének az erősítésére a személyhez köthető lőfegyvertartási jog kibővítésével. Spanyolországban *C típusú* lőfegyvertartási engedélyt állít ki a rendőrség a magánbiztonsági szolgálatok munkavállalói számára. Az engedély a tényleges munkaviszony fennállásáig érvényes. Az engedélyhez tartozó fényképes igazolványt – a munkaviszony meglététől függetlenül – ötévente kell megújítani. Az engedély birtokában az 1-es, 2-es, 3-as kategóriába tartozó fegyverek tarthatók, és kizárólag szolgálatellátás közben

76 Charles Nemeth: *Private Security and the Law*. Butterworth-Heinemann. 2012. – pp. 213-215. A szerző a könyvében lépésről-lépésre elemzi azokat a jogeseteket és jogi anomáliákat, amelyekkel a magánbiztonsági szakember a szolgálat ellátása során találkozhat. A szerző kitér azokra a problémákra, amelyek a magánbiztonsági szektort terhelik és megoldásra várnak. Ilyen fontos problémák, mint az alkotmányosság, a rendészeti szervekkel történő együttműködés hiánya a bűncselekmények megelőzése és a bűnüldözés területén, a magánbiztonság hazai és nemzetközi dimenzióinak a problémája, az egyéni felelősség kérdésköre, a tudás és a releváns szakmai tapasztalat hiánya, az üzleti modell hatékonysága, valamint a magánbiztonsági szektort érintő kihívások kezelésének esetlensége. A szerző vizsgálja az elmúlt tíz év magánbiztonsági tendenciáit. A kutatás eredménye rávilágít arra a tényre, hogy a magánbiztonsági szakterület vonatkozásában kimagasló stagnálás, mind szakmai, mind szervezeti kultúra, mind a probléma felismerése és megoldása terén. Jelentős változások a biztonságtechnika területén figyelhető meg, azonban a szerző szerint ez még nem elegendő a magánbiztonsági szakterület teljes rekonstrukciójához.

77 *Célcsoportok*: rendészeti igazgatás fegyverrendészeti szolgálati ágának egyes szereplőit, nemzetközi magánbiztonsági szereplők, magánbiztonsági cégek és igazolványosok, amelyek a hipotézisben felvázolt szakterületeken látnak el szolgálatot.

viselhetők.⁷⁸ A spanyol belügyminiszter lőfegyverekről szóló 137/1993. számú rendelete értelmében a magánbiztonsági szektorban foglalkoztatott személy – meghatározott biztonsági feladatok ellátásához – egyéni lőfegyvertartási engedély iránti kérelmet nyújthat be.⁷⁹ A biztonsági őr az engedély birtokában a szolgálat ellátása során *viselheti*, szolgálaton kívül *birtokolhatja*, és az általa megjelölt és állandóan lakott lakásban *tárolhatja* a lőfegyverét.⁸⁰ A lőfegyvertartási engedély a személy- és vagyonvédelmi munkakör fennállásáig érvényes.⁸¹ A 2014-es spanyol törvényhozás egy új magánbiztonsági törvény megalkotását tűzte ki célul, amely értelmében egy új rendészeti feladatellátással szélesítette ki a magánbiztonsági szektor képességeit.⁸² A 2014. április 5-én a Spanyol Hivatalos Közlönyben megjelent jogszabály értelmében a spanyol magánbiztonsági szektor lőfegyvertartási jogának kiterjesztésére került sor számos megkötéssel. A spanyol állam részéről fékek és ellensúlyok is beépítésre kerültek a jogszabályba. Ennek értelmében abban az esetben érvényesíthető a lőfegyvertartási jog, amennyiben erre a magánbiztonsági feladatrendszer végrehajtása alapján szükség mutatkozik, valamint a magánbiztonsági cégeknek is egy szigorúbb szabályrendszernek kell megfelelniük. Ilyen esetben a spanyol rendőrség engedélyeztetési és ellenőrzési jogköre is hatékonyabbá és strukturáltabbá válik.

Magyarországon – a *spanyol modellel ellentétben* – a jogi eszköztár az úgynevezett *jogi fegyver* fogalmkörét ismeri és nevesíti. Ez azt jelenti, hogy a fegyvertartásra a biztonságvédelemmel foglalkozó szervezet kap engedélyt – pontosan meghatározva, hogy azt milyen szolgálati helyen alkalmazhatja –, a személy- és vagyonőr pedig csakis szolgálatban viselheti a szolgálati maroklőfegyvert. Vagyonőrzésre a jelenlegi jogszabályok nem engedik a fegyverhasználatot, a fegyver ugyanis életvédelmi eszköz, amelyet csakis jogos önvédelemre és végszükség esetén lehet használni. További vizsgálatok szükségesek annak a kérdéskörnek a tisztázása érdekében, hogy a magánbiztonsági szektor új biztonsági kihívásainak hatékonyabb kezelése érdekében milyen alternatív – elsősorban nem halálos fegyverek – megoldások léteznek a lőfegyverrel történő szolgálatellátás lehetőségének kiszélesítése nélkül. Ezek azért meghatározó kutatási és vizsgálati szempontok, mivel felszínre hozzák és egyben tisztázzák azokat a problémákat, amelyek a magánbiztonsági szektor önvédelmi képességének erősítését, avagy gyengítését szolgálják.⁸³

78 Firearms-Control Legislation and Policy: Spain. (<https://www.loc.gov/law/help/firearms-control/spain.php#t36> letöltés ideje: 2018.02.25.)

79 Ministerio del Interior. REAL DECRETO de 29 de enero. por el que se aprueba el Reglamento de Armas.137/1993.

80 Armas de fuego, medios de defensa y distintivos. (<http://www.interior.gob.es/web/servicios-al-ciudadano/personal-de-seguridad-privada/vigilantes-de-seguridad/armas-de-fuego-medios-de-defensa-y-distintivos> letöltés ideje: 2017.05.06.)

81 A spanyol jogszabályok értelmében személy- és vagyonvédelmi célra 6,35 mm, 7,35 mm, .38 spec és 9 mm öbnagyságú preferáltan maroklőfegyvert lehet szolgálatban viselni. A 12/70 öbnagyságú sörétes hosszú lőfegyver alkalmazása csak speciális helyzetekben engedélyezett.

82 I disposiciones generales. Jefatura del estado. In.: Boletín Oficial del Estado. 2014.04.05. – pp. 28975-29024.

83 A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés elnevezésű kiemelt projekt részeként „Az állam XXI. századi kihívásai a fegyverrendészet kapcsán” c. posztdoktori pályázat keretében olyan kérdéskörök kerülnek tisztázásra, mint a sokkoló fegyverek alkalmazásának kérdésköre, a lőszeres beazonosításának kérdésköre a gyártástól a felhasználásig, a hatástalanított fegyverek lőfegyverekké történő visszaalakításának kockázata, a 3D nyomtatással előállításra kerülő fegyverek és lőszeres problémaköre, valamint az Európai Unió területén működő csomagküldő szolgálatok ellenőrizetlen lőfegyverszállításának kérdésköre.

Konklúzió és bizonyítás a lőfegyvertartási jog kiterjesztésének lehetőségével kapcsolatban

Az új típusú biztonsági kihívások megjelenése és ezzel összefüggésben a biztonság fogalmkörének az átalakulása és kiszélesedése a biztonsági kihívásokra adott válaszok diverzifikálását igénylik, mivel a pusztán rendészeti eszközök alkalmazása nem teszi képessé az államot a biztonsági rendszerben fellépő fenyegetések kezelésére. Juhász Krisztina doktori értekezésében kifejti, hogy a 21. század fenyegetései olyan atipikus biztonsági kihívások, amelyek hatékony kezelése egyrészt a nemzetközi szereplők (állami és nem állami aktorok) multilaterális együttműködését, másrészt az eszközök széles körű választékát és alkalmazását igényli. Az új típusú biztonsági kihívások kezelése érdekében meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a hazai állami rendészeti szervek milyen területen tudnak szorosabban együttműködni a magánbiztonsági szektor szereplőivel. Franciaország erre nagyon jó példa, mivel az elmúlt években elkövetett terrorcselekmények következtében a közös biztonságpolitikai célok elérése érdekében a magánbiztonsági szektor szereplői az állami hatóságok mellett – vagy némely esetben teljes mértékben mellőzve az állami hatóságok jelenlétét – látják el állami rendészeti és biztonsági feladatokat. 2016-ban a francia kormányzat a Francia Belügyminisztériummal és a szakmai szervezetekkel egyeztetve előterjesztették jogi normakontrollra azt a tervezetet, amely kimondja, hogy a magánbiztonság egyes szakterületein tevékenykedő személyek Franciaország területén szolgálati lőfegyver viselésére kapjanak engedélyt az önvédelmi képesség erősítése céljából. Az előterjesztés alapján a sportrendezvények, valamint a zenés és táncos rendezvények, színházak és fesztiválok őrzését ellátó biztonsági őrök kaphatnának jogot a szolgálati célú maroklőfegyver viselésére. A tanulmány kitér a lőfegyverek engedélyeztetési eljárásainak szigorítására is, amennyiben az előterjesztés elfogadásra kerül.⁸⁴

A kutatás eredményei rávilágítottak arra a tényre, hogy a magánbiztonsági szektor fejlesztésére és strukturális átalakítására belátható időn belül szükség lesz, mivel az új típusú biztonsági kihívások kezelésében a magánbiztonsági szektornak is jelentős szerepe van. Werner Müller államtitkár, a Szövetségi Belügyminisztérium vezetője a Department of Internal Security konferencián kihangsúlyozta, hogy fontos gazdasági potenciál van a magánbiztonsági iparágban, amely jelentősen hozzájárul a bűnmegelőzéshez. Kihangsúlyozta, e tekintetben minden bizonnyal a magánbiztonsági szolgálatok a rendőri munka jelentőség-teljes kiegészítésének tekinthetők. Werner Müller azonban aggodalmának is hangot adott, miszerint a magánbiztonsági ipar szándékosan támogatja a polgárok közötti bűnözéssel kapcsolatos félelmeket az új megrendelések érdekében.⁸⁵

A magánbiztonsági szektor olyan alapvető képességeinek az átstrukturálására és fejlesztésére van szükség, mint a képzési rendszer, az ellenőrzés hatékonysága, a személy- és vagyonőrök felkészültsége, valamint az önvédelmi képesség erősítését szolgáló

84 Guns in France: *Now security guards could be armed.* (<http://www.thelocal.fr/20160304/even-more-guns-on-frances-streets-following-terror-attacks> letöltés ideje: 2018.03.05.)

85 Von Michael Zielasko: *Polizei und Private - eine klärungsbedürftige Beziehungskiste.* GdP-Fachtagung. 2011. - p 2.

eszközrendszerek fejlesztése. A magánbiztonsági szektor a felvázolt képességek hiányában nem képes hatékony válaszokat adni az új típusú biztonsági kihívások megelőzésére vagy a kialakult veszélyhelyzet hatékony kezelésére.

A lőfegyver, mint speciális eszköz, olyan önvédelmi képességet nyújt a magánbiztonsági szektor számára, amelynek segítségével egyes új típusú biztonsági problémák – *zenés és táncos rendezvények biztosítása, sportrendezvények biztosítása, a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos kritikus infrastruktúrák biztosítása, kiemelt turisztikai helyek védelme* – kezelése tekintetében nagyobb mozgásteret biztosít a védelmi és a megelőzési rendszer kiépítése szempontjából. A lőfegyvertartás terén Magyarországra és az Európai Unió egyes tagállamaira szigorú lőfegyver-szabályozások jellemzők. Ez részben a megelőzést szolgálja, részben a szükségesség hiányát, mivel a lőfegyverrel elkövetett bűncselekmények száma elenyésző. Felmerülhet a kérdés, hogy van-e létjogosultsága a személy- és vagyonvédelmi cél kiterjesztésének a lőfegyvertartás vonatkozásában, hiszen elrettentő erejét csak addig tudja kifejteni, amíg nem tisztázódik a támadóban, hogy a lőfegyvert a fegyveres személy- és vagyonőr csak önvédelemre használhatja, az érték vagy szállítmány visszaszerzésére nem. Ez a felvetés nem érintheti azonban a terrorfenyegetés elleni védekezés képességének erősítését a magánbiztonsági szektor szempontjából, hiszen a mai modern terrorizmusnak nincs észszerűen értelmezhető célja. Ebben az esetben a jelenlegi biztonságtechnikai eszközök mellett nincs hatékonyabb és gyorsabb megoldás a támadás megfékezésére és a támadó személy hatástalanítására, mint maga a *lőfegyver*. Természetesen a felvázolt javaslatok meghatározzák azt, amik az értelmezett kifejezések meghatározásába tartoznak. Az objektív gondolkodás a lőfegyvertartási cél átalakítása vagy annak kiterjesztése vonatkozásában kimondottan ellenőrzésként szolgálhat számunkra. Amennyiben kizárólag a rendszertani érvek mentén vizsgáljuk az Európai Uniót érintő új biztonsági kérdésköröket, akkor határozott *igen* választ adnánk arra, hogy a rendészeti szervek mellett a magánbiztonsági szektort – a biztonság megteremtésében kifejtett feladatrendszere szempontjából – a biztonság rendszerében betöltött fajsúlyos szerepe felhatalmazza arra, hogy határozottabban tudja érvényesíteni szerepköreit. Látnunk kell azonban, hogy ezek az érdekek országonként eltérő súlyúak, mivel a veszély kialakulása is eltérő mértékben érintette a tagállamokat 2015-től napjainkig. Franciaország a *fegyverkezés privatizációjának* azt a formáját választotta, amely során a magánbiztonsági szektor új tevékenységei formái kerültek létrehozásra, annak érdekében, hogy a tevékenységeket a lőfegyver által nyújtott speciális képességgel egészítsék ki.⁸⁶ Belgiumban a közbiztonság stabilitása érdekében a Belügyminisztérium rendeletben szabályozta – a *rendkívüli állapot idejével megegyezően* –, hogy a rendőri állomány szolgálati időn kívül is hordhatja szolgálati maroklőfegyverét.⁸⁷ Két teljesen ellentétes példát láthatunk a két országot sújtó terrorveszély kezelésére. Ezek az intézkedések nem öncélú kormányzati intézkedések, mivel annak érdekében születtek, hogy a társadalmi biztonságérzet fenntartásából eredő társadalmi követelmény kielégítésre

86 Des agents de sécurité privée armés: révolution ou simple adaptation? The Conversation. 2018.01.08. (<https://theconversation.com/des-agents-de-securite-privée-armes-revolution-ou-simple-adaptation-89748> letöltés ideje: 2018.03.30.)

87 Police: le port d'arme hors service restera autorisé après l'état d'urgence. L'Obs avec AFP. 2016.06.15. (<https://www.nouvelobs.com/societe/20160615.OBS2589/police-le-port-d-arme-hors-service-restera-autorise-apres-l-etat-d-urgence.html> letöltés ideje: 2018.03.29.)

kerüljön. Továbbfűzve a gondolatot: a közbiztonság nem öncélú követelmény, hanem a kiszámíthatósága révén közvetve a társadalom hatékony működését szolgálja. *A közbiztonság rendszerét és struktúráját a társadalmi biztonságérzet erősítése érdekében nem lehet légtüres térbe elhelyezni, mivel a jogalkalmazást és a joggyakorlatot folyamatosan szem előtt tartva – annak sajátos formájában – szükséges formálni, és hozzáigazítani az állam aktuális biztonsági kihívásaihoz.*

A bemutatott két ország a lőfegyverek használatával elkövetett bűn- és terrorcselekmények megelőzése, valamint a leginkább veszélyeztetett és rendkívüli kockázatnak kitett személyek biztonságának védelme érdekében a lőfegyverek által nyújtott magasabb biztonsági protokoll bevezetése mellett döntöttek. Míg Belgium a rendőrség, addig Franciaország a magánbiztonság lőfegyverképeségének az erősítése oldaláról közelítette meg a problémát. A lőfegyver mint az egyik leghatékonyabb biztonsági eszköz ilyen szintű alkalmazásának előtérbe helyezésével legfőképpen a magánbiztonság oldaláról fogalmazódnak meg kihívások. A kutatás szempontjából a fegyverigazgatással kapcsolatos egyes kérdéseket illető számottevő vélemények pusztá összegyűjtése nem elégséges, hiszen ezek nem fednek le ellentmondásmentesen valamennyi lehetséges problémát. Ilyen teljességre csupán hatékony és dinamikus rendszerépítéssel törekedhetünk, mivel az egyes modellek felállítása révén kerülhetünk közelebb a megoldáshoz – valamint a hipotézisekben megfogalmazott állítások bizonyításához – mint az egyes szakmai vélemények pusztá reprodukciója révén.

Hogy a magánbiztonsági szektor egyes speciális feladatellátásához szükséges lőfegyvertartási és használati jog kiterjesztésének a szükségességét bizonyítani, avagy cáfolni tudjuk, konstruktív szemlélettel kell megvizsgálni a felmerült kérdéseket. *Max Weber* filozófus és *Egon Bittner* amerikai szociológus egyöntetű véleménye, hogy a kényszerítő erő és eszköz használata egyértelműen a rendőri szakterület meghatározó jellemzője.⁸⁸ Más megfogalmazásban a lőfegyver megkülönbözteti a rendőrt a magánbiztonsági szakembertől. A magánbiztonsági szektor lőfegyverképeségének jogi szabályozása államonként eltérő. Franciaország mellett hasonló jogalkalmazási példát találunk a gyakorlat vonatkozásában Olaszországban, Spanyolországban és az Egyesült Államokban. A diszkurzivitás oldaláról vizsgálva a kérdést Franciaországban ez a jogszabályi változás kevésbé forradalmi, mint amilyenek elsőre látszik. Egyrészt az önkormányzati rendőrség már 1999 óta fegyveres rendészeti szervként funkcionál, viszont nem képezi az állami rendőrség részét. A megválaszolandó kérdések szempontjából három oldalról szükséges megközelíteni az adott problémát.

Az első probléma *a képzéssel kapcsolatos*. Az önkormányzati és állami rendőrök rendszeres képzésben részesülnek, melyeknek meghatározó részét képezik a lőfegyverek kezelésével kapcsolatos oktatások. Gazdaságilag fontos tényező, hogy a magánbiztonsági vállalkozások képesek-e rendszeres speciális kiképzésben részesíteni a foglalkoztatott személyeiket. A normatív előírások betartását nehézkes hatóságilag ellenőrizni, mivel nehéz meggyőződni arról, hogy a közepes méretű magánbiztonsági cégek végrehajtják-e a lőfegy-

88 Jean-Paul Brouder: *Le travail d'Egon Bittner: une introduction à la sociologie de la force institutionnalisée*. *Déviance et Société*. Centre International de Criminologie Comparée Université de Montréal. 25. évfolyam, 3. szám. 2001. – pp. 307-323.

veres szolgálatra vonatkozó képzéseket, mivel a vállalkozásoknak nincs módja finanszírozni ezt a fajta gyakorlati képzést.

A második probléma a magánbiztonsági szektorban *alkalmazott személyekre* vonatkozik. A munkavállalók szempontjából magas a fluktuáció aránya. Ezt a strukturális problémát nem csak egy ország vonatkozásában lehet azonosítani, mivel (egyes speciális magánbiztonsági szakterületek kivételével) az órabérek a szakágban nagyon alacsony szinten vannak. Az alacsony munkabér mellett a szakma társadalmi megbecsültsége is igen alacsonyan van. Ez a kettő összetevő nagymértékben meghatározza a szakterület munkavállalók számának alakulására vonatkozó fluktuációjának alakulását.

A harmadik probléma a *radikalizáció* kérdésköre. Idézném e tekintetben a *Sécuritas France elnökét, Michel Mathieu*-t aki nyilatkozatában kifejtette, hogy a magánbiztonsági szektor francia munkavállalói már több esetben szembesültek a radikalizálódás jelentős kockázatával, és ezzel összefüggésben valós kockázatként kell tekinteni a jövőbeni terroristák általi beszivárgás veszélyének kialakulására is.⁸⁹ Ebben az esetben nyilvánvalóan nagyon káros lenne, ha egy radikalizálódott magánbiztonságban speciális feladatot ellátó személy rendelkezne lőfegyverrel a szolgálat ellátása során. Megjegyezném, hogy ezen gondolatmenet mentén a francia rendőrség oldaláról is vizsgálhatnánk a radikalizáció veszélyének kialakulását.⁹⁰

A franciák álláspontjának megjelenésével párhuzamosan a spanyol magánbiztonsági szakma is foglalkozott a radikalizáció megjelenésének kérdéskörével. Ennek nyomán újra-definiálták a radikalizáció fogalmát, majd ez alapján az eredeti okokat kiváltó körülmények megváltozását vizsgálták, melynek eredményeképpen összefüggéseiben történelmi, társadalmi és politikai környezetbe helyezték a rendelkezésre álló tényeket.⁹¹

A különböző társadalmi kihívások megértése és a hozzájuk tartozó jogi szóhasználat értelmezése érdekében különböző országok által alkalmazott intézkedési modell megismerésére és véleményezésére van szükség annak érdekében, hogy objektív módszerekkel kapott eredmények álljanak az elemzők rendelkezésére. A franciaországi magánbiztonsági szektort érintő lőfegyverképeség kiterjesztésével kapcsolatban hozott kormányzati intézkedések gyorsan és határozottan reagáltak a kialakult veszélyhelyzetre, azonban nem készültek háttér tanulmányok az intézkedés gazdasági, társadalmi és a magánbiztonsági szakterületet érintő lehetséges következményekről. A felfokozott társadalmi és politikai nyomás alatt biztosított képesség vitathatatlanul fejlesztette a magánbiztonsági szektor védelmi potenciálját, azonban a társadalmi biztonságot érintő veszély nem szűnik meg egyetlen szakterületet érintő meghatározó intézkedés bevezetésével.

89 *La lettre de Michel Mathieu*. Securitas. 13. szám, 2016. január. – p. 3.

90 A francia magánbiztonsági szektor radikalizálódásával kapcsolatban feltenni szükséges olyan lényeges kérdéseket, hogy mi a valóság és mi a teendő ebben a fontos kérdésben? Franciaországban 160.000 személy dolgozik a magánbiztonsági szektorban. A foglalkoztatottak magas száma miatt a jövőbeni terrorista személyek általi beszivárgás veszélye az egyik legmagasabb a nem állami szektor szakterületei közül. Alapját számos igazolt tényező is megerősíti és több eset került feltárára 2015. év eleje óta Franciaországban. *A Francia Belügyminisztérium megfogalmazása értelmében a radikalizáció egy olyan személy vagy embercsoport viselkedésének gyors változását jelenti, amely szélsőséges és/vagy terrorista cselekmények elkövetéséhez vezethet.*

91 A KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Egyed István Posztdoktori Program keretében lehetőségem nyílt Barcelonában szakmai tanulmányúton részt venni, amely során megismerhettem a spanyol magánbiztonsági szektor releváns piaci szereplőinek (*köztük a Securitas Seguridad España*) szakmai véleményét egyes a magánbiztonsági szektort érintő aktuális problémák vonatkozásában.

A könyv ezen fejezetében megpróbáltam felderíteni a nemzetközi magánbiztonsági szektort érintő kockázatainak csökkentése érdekében hozott kormányzati intézkedések mögött álló célokat, és e célok fényében elemezni azokat a társadalmi kihívásokat, melyekre válaszul szolgáltak keletkezésük idején. E célokat szem előtt tartva elemzések formájában rávilágítottam arra, hogy a magánbiztonsági szektor löfegyverképességének kiszélesítése segítségével hatékony válasz adható az egyes társadalmakat veszélyeztető bűn- és terrorcselekmények megelőzése érdekében. Azonban az is bizonyítottá vált, hogy egy speciális képesség kiterjesztését biztosító kormányzati intézkedés bevezetését csak minden érdekelt fél véleményének kikérésével és egy közös konszenzus felállításával lehet végrehajtani.

Ezek a kormányzati intézkedések a fegyverigazgatási tevékenységet végző adott állami szervekre is jelentős többletfeladatot rónak, mivel egy többes személyi állományt foglalkoztató magánbiztonsági szektor löfegyvertartási engedéllyel történő ellátása csak megnövelt létszámú ügyintézőkkel és ügyintézési időtartammal lehet megvalósítani. A fegyverigazgatás szempontjából továbbra is fennáll a kérdés, hogy van-e korlátja a löfegyverjog kiterjesztésének, abból a megfontolásból vizsgálva a kérdést, hogy a löfegyvertartási cél a jogi személy (esetünkben a személy- és vagyonőr vállalkozás), avagy a magánszemély (esetünkben a személy- és vagyonőr) vonatkozásában kerüljön meghatározásra. A francia modell esetében a jogalkotó a személy- és vagyonőri vállalkozás mint jogi személy részére biztosította a lehetőséget, hogy egyes speciális magánbiztonsági feladatok ellátása esetén fegyvertartásra vonatkozó hatósági kérelmet nyújthatnak be a terrorcselekmények következtében megerősítésre került magánbiztonsági feladatok (*stadionbiztonság, koncertek biztosítása, személyvédelem, a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos kritikus infrastruktúrák védelme*) hatékony és biztonságos ellátása érdekében. A részleteiben felvázolt francia modell, véleményem szerint, egy helyes irányt jelölt ki a magánbiztonsági szektor védelmi rendszerének erősítése érdekében, jóllehet a konkrét nemzeti eseteket nem lehet közvetlen módon integrálni más államok jogrendszerébe. A felvázolt francia rendészeti struktúrából következik, hogy a löfegyvertartási jog kibővítése nem az egyedüli lehetőség a biztonság megerősítésére, azonban az egyik leghatékonyabb.

III. RÉSZ

Új társadalmi és politikai érdekek összefüggéseinek vizsgálata az államok fegyverszabályozással kapcsolatos aktuális kihívásainak szempontjából

Az egyes államok meghatározó közigazgatás-elméleteinek jogalkotói egyszerűen nem vesznek tudomást a társadalmi szuverenitás jellegét alakító és a lőfegyver-szabályozást érintő kihívásokról, amelyek időről időre meghatározzák a politikai irányvonalak alakulását. Fel tehetjük a kérdést: vajon miért van ez így? A lőfegyver-szabályozás jelentős mértékben átpolitizált fogalom, amely politikailag érzékeny terület.⁹² A lőfegyver-szabályozás kérdése minden esetben valamiféle kompromisszumot igényel, amelynek alakítása során figyelemmel kell lenni a társadalmi elvárásokra, a történelmi tradíciókra és az aktuális biztonsági környezetre. A lőfegyver-szabályozás kérdése mindig egy megosztó problémának volt azonosítva az egyes társadalmakban. Esetünkben az erre vonatkozó megosztó elmélet elsősorban az Egyesült Államokra érvényes, mivel az Alkotmány második kiegészítésének elfogadása óta megosztja az amerikai társadalmat a lőfegyver-szabályozás kérdése. A társadalmi ellentéteket semlegesítő stratégiát az Egyesült Államokban a lőfegyver-szabályozás kérdésének az érintetlenül hagyása jelentette, azonban ez a semleges stratégia – az aktuálisan hatalmon lévő elnökök oldaláról vizsgálva a kérdést – nem bizonyult járható útnak. Az amerikai történelem bizonyos jelentős társadalmi kérdésekről szóló vitákban ismétli önmagát. *Ez igaz a lőfegyver-szabályozás kérdésére is.* Megfigyelhető, hogy a lőfegyvertartást támogatók és ellenzők közötti társadalmi vita akkor a legerőteljesebb, amikor olyan bűn- vagy terrorcselekmények láncolata történik, amelynek során több emberéletet követelő, lőfegyverrel elkövetett tömeggyilkosságok történtek.⁹³ Mindkét oldalnak megvan a maga csodafegyvere, hogy a fegyverszabályozáshoz kapcsolódó lényeges társadalmi kérdések eldöntése esetén hogyan és milyen formában befolyásolják a szavazókat.⁹⁴ A probléma ezzel kapcsolatban az, hogy *(az alaptörvény második kiegészítése mellett)* nem született egy olyan részletes állami fegyverszabályozás, amely megnyugtatóan és részletesen szabályozta volna a prob-

92 T. Baum, S. Depauw & N. Duquet: *Belgische wapenhandel. Belgian Arms Trade*, Leuven & Den Haag: Acco, 2014. – pp. 25-27.

93 Mark Follman, Gavin Aronsen és Deanna Pan: *US Mass Shootings, 1982-2018: Data From Mother Jones' Investigation*. Mother Jones, 2018.03.10. (<https://www.motherjones.com/politics/2012/12/mass-shootings-mother-jones-full-data/> letöltés ideje: 2018.04.02.)

94 William J. Krouse: *Mass Murder with Firearms: Incidents and Victims, 1999-2013*. Congressional Research Service Report, 2015. – pp. 29-30.

lémás részeket, amelyeket mindkét oldal elfogad, s amely az összes lehetséges konfliktusra választ ad. A megfelelő szabályozás hiánya következtében egyes önkormányzatok önálló hatáskör keretén belül szabályozták közigazgatási területükön a lőfegyvertartás és -birtoklás kérdését.⁹⁵ Lehetséges megoldásként az amerikai fegyverszabályozás újradefiniálásának lehetőségét már számos esetben vizsgálták, azonban az amerikai fegyvergyártó csoportok politikai befolyásoló képessége miatt ezeknek a kezdeményezéseknek semmilyen jogi következménye nem lett.

Ezeknek a tényeknek a függvényében ezért olyan érdekes az a kormányzati megközelítés, amely a fegyverigazgatás oldaláról szigorította a lőfegyverhez jutás lehetőségét az Egyesült Államokban.⁹⁶ Ezekkel a kormányzati intézkedésekkel csökkent a lőfegyver-szabályozás szigorítása és liberalizációjának fenntartása mellett érvelők közötti lehetséges konfliktusok élessége, azonban teljes mértékben elkerülni nem sikerült. Jelen kötet módszertanának megfelelően pragmatikus alapon amellet érvelek, hogy a fegyverigazgatás szabályozásának kormányzati módosításával lehetőség van egyes lőfegyver-engedélyeztetéssel kapcsolatos problémák kezelésre, amelyek következtében az adott társadalmi ellentétek kialakultak.

Barack Obama 2016-ban a lőfegyver-szabályozás szabályozatlanságára hívta fel a figyelmet, amelynek következtében a lőfegyvertartásra és -használatra vonatkozó biztonsági probléma kezelése érdekében három lépésben kívánta újraszabályozni a kérdést elsősorban a hatóságok szigorúbb fellépésének kiterjesztésével. Ennek eredményeként a rendszer szerkezeti eleminek a megerősítését helyezte előtérbe a fegyverigazgatás eszközrendszerének alkalmazásával, valamint az egyes hatósági jogkörök kiterjesztésével:

- a hatósági ellenőrzések szigorítása annak érdekében, hogy a lőfegyverek kereskedelme nyílt és szabályozott keretek között történjen;
- a közösségek biztonságosabbá tétele a lőfegyverrel elkövetett erőszakos cselekményekkel szemben;
- a mentális betegségekben szenvedő személyek beazonosítása és kiszűrése annak érdekében, hogy még véletlenül se kapjanak engedélyt lőfegyverek birtoklására.⁹⁷

A lőfegyverrel elkövetett tömeges halálózást okozó tragédiákat követően az Egyesült Államokban (az állami intézkedések mellett) a helyi közösségi vezetők, a társadalomtudományi kutatók és a választott önkormányzati tisztviselők összefogásának eredményeként igyekeznek megoldásokat találni a lőfegyverek által elkövetett erőszak okainak a feltárására annak érdekében, hogy megakadályozzák az ilyen tragédiák újabb bekövetkezését. A fegyveres erőszak okainak tanulmányozása és feltárása azonban lényegesen bonyolult folyamat, mivel számtalan tényező járul hozzá a lőfegyverekkel kapcsolatos erőszak természetéhez és előfordulásához minden közösségben. A fegyveres erőszak mértékét befolyásoló tényezők összetett bonyolultsága ellenére az elvégzett kutatások egyértelmű kapcsolatot

95 Bill Mears: Justices take on potentially landmark gun rights cases. In: CNN. 2009.09.30. (<http://edition.cnn.com/2009/CRIME/09/30/scotus.state.guns/index.html> letöltés ideje: 2017.11.02.)

96 Arkadi Gerney, Chelsea Parsons, Charles Posner: *America Under the Gun. A 50-State Analysis of Gun Violence and Its Link to Weak State Gun Laws*. Center for American Progress. 2013. – pp. 2-4.

97 Katie Sola: *Here Are Obama's New Executive Actions On Gun Control*. Forbes Magazin, 2016.01.06. – pp. 25-35.

találtak a magas számú fegyveres erőszak és a gyenge állami fegyvertörvények között.⁹⁸ A lőfegyverrel elkövetett erőszak legfontosabb indikátorai között, amelyek elemzésre kerültek, a leggyengébb fegyvertörvényekkel rendelkező tíz államban együttesen összesen több mint kétszer olyan magas a lőfegyverekkel elkövetett bűncselekmények aránya, mint a leszigorúbb fegyvertörvénnyel rendelkező tíz államban.

Számos olyan jogalkotási intézkedés létezik az Egyesült Államok jogrendszerében, amely kimondja, hogy az állam – *vagy a szövetségi kormányzat* – csorbíthatja az állampolgárok egyes alapjogait, amennyiben más eszköz nem biztosított a kívánt eredmény eléréséhez. Bár egyetlen jogszabály vagy politikai állásfoglalás sem jelent tényleges hátráltató tényezőt a fegyveres erőszak megakadályozását illetően, azonban a közösségek védelme érdekében egyes reformok, javaslatok jelentős hatással lehetnek a fegyveres bűnözés csökkentésére és a közbiztonság növelésére. *Az alábbi intézkedési javaslatok a szerző saját javaslatai, amelyek egy jogi szabályozási csomag alapjait is jelenthetik, amelyek a kormányzati cselekvés számára egy domináns megközelítés formájában nyújtanak releváns tartalmat a jogalkotás számára.*

- *A lőfegyverek magánszemélyek közötti adásvétel esetén a háttérelőrzések szabályozásának kialakítása.* Míg a szövetségi törvények előírják, hogy a szövetségi lőfegyverek vonatkozásában az engedélyeseknek minden lőfegyver értékesítése esetén háttérelőrzést szükség végrehajtani, addig jelenleg nincs olyan szövetségi rendelkezés, amely kimondja, hogy a magánszemélyek közötti lőfegyverek értékesítésekre vonatkozó háttérelőrzésekre kerüljön sor. Ezzel a jogi kiskapuvál a szövetségi törvény lehetővé teszi, hogy a bűnöző személyek könnyen hozzáférhessenek a lőfegyverekhez abban az esetben, amennyiben magánértékesítés keretében történik a lőfegyverek eladása. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az összes lőfegyver értékesítése során elvégzett háttérelőrzés jelentős hatással lehet az illegális lőfegyver-kereskedelemre. A szövetségi kormányzatnak – vagy az egyes tagállamoknak – olyan jogszabályokat lenne szükséges elfogadnia, amelyek háttérelőrzés bevezetését irányozzák elő az összes lőfegyver-értékesítés tekintetében. Javaslatom szerint figyelembe kell venni a lőfegyver-értékesítésre vonatkozó jogi paradigmákat, azonban lehetségesnek tartom, hogy szövetségi szintre emelkedjen a magánszemélyek között történő lőfegyverekre vonatkozó adásvételek esetén a vevő személyének a háttérelőrzése.
- *A társadalomra veszélyes személyek lőfegyverbirtoklásának tiltása.* A szövetségi törvények megtiltják egyes, a közbiztonság szempontjából veszélyes személyek – *beleértve a nagykorúakat, a mentálisan beteget és a családon belüli erőszakot elkövetőket* – számára a lőfegyverek birtoklását, akiket törvényszegés miatt elítéltek. Azonban vannak olyan veszélyes személyek, akik továbbra is képesek lőfegyvereket vásárolni a szövetségi törvények értelmében. Ezek egyéneket például vétségért, vagy egyéb erőszakos bűncselekmények miatt ítélték el. Huszonnégy államban olyan törvényeket fogadtak el, amelyek megtiltják, hogy

98 Erika Soto Lamb, Alex Katz: *New Poll Finds 85 Percent In Louisiana Favor Mandatory Background Checks For All Gun Buyers.* Mayors Against Illegal Guns. 2013. – pp. 1-2.

egyes törvénysértések elkövetése esetén az adott személyek lőfegyvereket szerezzenek magánszemélyek között történő vásárlás esetén.⁹⁹

- *Jelentős szankciók életbe léptetése az illegális fegyverkereskedőkre és a fegyvereket illegálisan szállító személyekre.* A kongresszus jelenleg fontolóra veszi az illegális vásárlók és fegyverkereskedők büntetését kiszabó szövetségi törvények jogalkotását, mivel már számos állam esetében szankcionálásra kerültek ezek a fajta bűncselekmények. Javaslatom szerint az államoknak olyan törvényeket kell elfogadniuk, amelyek biztosítják, hogy azok a személyek, akik illegálisan fegyvereket szállítanak, illetve a fegyverekkel bűnöző személyek bűncselekményeket követnek el, szigorú büntetések életbe léptetésével kerüljenek szankcionálásra.
- *A szabad hozzáférés korlátozása a különösen veszélyes fegyverekhez.* Bár a támadó jellegű lőfegyverek és a nagy teljesítményű lőfegyverek szövetségi tilalma 2004-ben lejárt, sok állam úgy döntött, hogy ezeknek a fegyvereknek a birtoklását továbbra is korlátozza állami szinten.¹⁰⁰ Véleményem szerint az ilyen jellegű korlátozó jogszabályok hatékonyan csökkenthetik a különösen veszélyes fegyverek és kiegészítők hozzáférését és használatát a bűncselekményeket elkövetni szándékozó személyek vonatkozásában.

A következőkben elsősorban azt a kérdést vizsgálom, hogy egy biztonsági jellegű társadalmi probléma alakulását (jelesül a lőfegyvertartás társadalmi kérdéskörének megosztottsága) hogyan befolyásolja egy országos érdekvédelmi szervezet. A probléma szerkezete a következő: (1) Társadalmi probléma az alanyi jogon járó lőfegyvertartási jog kérdéskörének társadalmi megosztottsága. (2) A vizsgált társadalom nem képes stabil és átfogó intézkedésekkel kezelni az adott problémát. (3) Az állam részéről bevezetett intézkedések hatékonyságukat tekintve csekély mértékben képesek megoldást nyújtani a kihívásra. (4) A társadalmi probléma kezelését egy meghatározott érdekcsoport alakítja, amelynek során politikai érdekek is azonosításra kerülnek.

A következő fejezetben részletesen bemutatom, hogy az amerikai fegyvergyártó csoportok tevékenységét milyen politikai, nemzetbiztonsági és gazdasági érdekek alakítják, és hogy ebben a helyzetben milyen formában valósul meg az önkényes hatalomgyakorlás veszélye, amely beavatkozási lehetőséget nyújt az Egyesült Államok politikai életébe.

99 Law Center to Prevent Gun Violence, Prohibited Purchasers Generally Policy Summary. 2012. (<http://smartgunlaws.org/prohibited-purchasersgenerally-policy-summary/> letöltés ideje: 2018.04.02.

100 Stop Illegal Trafficking in Firearms Act of 2013, 113th Cong. 1st Sess. (<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-113s54rs/pdf/BILLS-113s54rs.pdf> letöltés ideje: 2018.04.02.)

Az amerikai fegyvergyártó csoportok lobbitevékenysége és beavatkozása az Egyesült Államok politikai életébe

„Több mint 200 évvel ezelőtt a szövetségi bíróságok egyhangúlag megállapították, hogy az Egyesült Államok Alkotmányának második módosítása csak a szervezett állami milícia szolgálatában álló emberek fegyverviselésére vonatkozik, amely nem garantálja egyöntetűen a fegyverek azonnali hozzáférését magáncélokra. A nemzet többé nem engedheti meg magának, hogy hagyja, hogy a fegyvergyártók lobbitevékenysége az Alkotmány torzításával megbénítson minden észszerű kísérletet az illegális fegyverek és a bűnözés elleni fellépés hatékony nemzeti, politikai és kormányzati lépések végrehajtására vonatkozóan.”

Former U.S. Attorneys General Nicholas Katzenbach, Ramsey Clark, Elliot L. Richardson, Edward H. Levi, Griffin B. Bell, and Benjamin R. Civiletti

A lőfegyver mint jogosultságot kikényszerítő eszköz birtoklása és alkalmazása az amerikai társadalom számára a szabadság jelképévé vált, amelynek értéke és szükségessége az egyes amerikai történelmi korszakok alatt fokozatosan erősödött. Ennek az értéknek a szükségességét és alapjogokban történő biztosítását a törvényhozó is felismerte. Az Egyesült Államok Alkotmányának második módosítása kimondja a fegyverviseléshez való jogot. A módosítás szövege szerint „[m]ivel egy jól szervezett milícia szükséges a szabad állam biztonsága szempontjából, nem lehet a népnek a fegyverek birtoklásához és viseléséhez való jogát csorbítani.”¹⁰¹ A 20. század második felétől éles vita bontakozott ki arról, hogy pontosan mit is jelent ez a mondat, illetve arról, hogyan szükséges értelmezni. Az értelmezési jogvita alapot teremtett a korlátozásoktól mentes szabad lőfegyvertartás- és birtoklás korlátozására vonatkozó politikai álláspontok felszínre jutásához. Ezek a jogviták elsősorban az amerikai elnökválasztások idején erősödtek fel, megosztva a két domináns politikai tábor az adott kérdéskörben. Az utóbbi négy amerikai elnökválasztási kampányprogram meghatározó része volt a fegyverviseléshez való egyéni jog kérdéskörének megvitatása. A kérdésben a társadalmi megosztottságot jól érzékelteti, hogy számos tüntetés és ellentüntetés szerveződött a pro és kontra vélemények ütköztetése érdekében.¹⁰² A második alkotmánymódosításban a szervezett miliciáról szóló kitéltet egyesek úgy értelmezték, hogy a fegyveres testületeken kívül állók fegyverviseléshez való jogát nem védi az alkotmány. Ennek a jogalkotói kérdéskörnek a megvitatására azért kerülhetett sor, mivel az egyre növekvő társadalmi erőszak és az emberi életet követelő bűncselekmények során a lőfegyverek dominanciája jelentős mértékben megerősödött. Ennek a megállapításnak a tisztázása érdekében az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága 2008-ban úgy döntött, hogy ez az értelmezés nem helytálló,

101 AMENDMENT [II.] A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed. In: Amendments to the Constitution of the United States of America. Articles In Addition to, and Amendment of, the Constitution of the United States of America, Proposed by Congress, and Ratified by the Several States, Pursuant to the Fifth Article of the Original Constitution. 1992. Dillon v. Gloss, 256 U.S. 368. 1921. – p. 26.

102 Amanda Holpuch, Paul Owen: *March for Our Lives: hundreds of thousands demand end to gun violence – as it happened*. The Guardian. 2018.03.24.

és a fegyverviseléshez való jogot egyéni jogként kell értelmezni. A jogvita során a petíció benyújtói (*McDonald*) azzal érveltek, hogy a szabad fegyvertartáshoz és -viseléshez való jog olyan alapvető jognak minősül, amely megvédi az egyénnek az önvédelemhez való önálló jogát, és mint ilyen jogot meg kell védeni, hogy egyes szövetségi államok vagy önkormányzatok semmilyen formában ne korlátozhassák az állampolgárokat az alkotmány második kiegészítésében megfogalmazott alapjogok érvényesítése során.

Az amerikai fegyvergyártói lobbiparadoxonelméletének értelmezése

A lőfegyverek által elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos kutatások kettő fontos elemre összpontosítanak. Az egyik elem a *sokaság* (a lőfegyverekkel elkövetett bűncselekmények áldozatai), míg a másik elem a *környezet* (például: fegyverpolitika, jogi környezet, lobbitevékenység). A vizsgált kutatások nem fordítanak kellő figyelmet a *lőfegyverre* mint a halált okozó elkövetési eszközre, valamint a vektortényezőkre, amelyeket a *lőfegyvergyártókkal*, a *kereskedőkkel* és az *iparág lobbitevékenységével* azonosítunk.¹⁰³ A felvázolt kérdések megválaszolása és a probléma azonosítása érdekében olyan eddig nem vizsgált tényezőket is szükséges górcső alá venni, mint a *társadalmi környezet*, a *lőfegyverpolitika és -kultúra*, a *társadalmi normák* és a *gazdasági érdekek*. Az amerikai lőfegyveriparág politikai és társadalmi szerepvállalásának, kapcsolatrendszerének és lobbitevékenységének eszköztrendszerét a lőfegyverek gyártásának és kereskedelmének piaci alakulásán keresztül lehet legátfogóbban azonosítani és feltérképezni.¹⁰⁴ A kutatások eredményeként kapott adatokból érdekes következtetéseket vonhatunk le.

Egyes kutatások kétségkívül ellentétes jelenségekről számolnak be a lőfegyverek amerikai piacon végbement gyártásával és forgalmazásával kapcsolatban az elmúlt évtizedek tekintetében. Azonban mégis megválaszolandó kérdés, hogy ellentmondanak-e egymásnak a rendelkezésre álló statisztikai adatok. Egy 1993-as tanulmányban Cook az 1965–1990-es időszakban az amerikai lőfegyverek típusainak megoszlásáról közölt adatokat.¹⁰⁵ Egy 1996-os tanulmányban Wintemute leírta az amerikai pisztolygyártás 1985-től 1994-ig terjedő változásait.¹⁰⁶ Egy 2002-es tanulmányban szintén Wintemute adatokat közölt a fegyvergyártás alakulásáról az 1976–1999 közötti időszakban, és felsorolta a vezető félautomata pisztolyok gyártóinak az amerikai gazdasági szegmensben betöltött szerepét az 1990-es évek elején.¹⁰⁷ Egy 2012-es tanulmányban Braga és munkatársai az otthonvédelem céljából tartott kézfegyver gyártásáról és felhasználásáról tett közzé szakmai érveléseket az 1979–1998-as időszak vizs-

103 Tulchinsky, T.H. and Varavikova, E.: *The New Public Health: An Introduction for the 21st Century*. 3rd ed. Elsevier, San Diego, CA; 2014. – pp. 25-26.

104 Brauer, J.: *The U.S. firearms industry: production and supply*. In: Working Paper 14. Small Arms Survey, Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva, Switzerland; 2013. – pp. 35-41.

105 Cook, P.J.: *Notes on the availability and prevalence of firearms*. In: American Journal Preventive Medicine. 1993. évi 9. szám. – pp. 33–38.

106 Wintemute, G.J.: *The relationship between firearm design and firearm violence*. In: JAMA – The Latest Medical Research, Reviews and Guidelines. 1996. évi 275. szám. – pp. 1749–1753.

107 Wintemute, G.J.: *Where the guns come from: the gun industry and gun commerce*. In: Future Child. 2002. évi. 12. szám. – pp. 54–71.

gálatát követően.¹⁰⁸ A 2010-ben készített amerikai lőfegyvergyártásról szóló jelentés az 1942 és 2010 között gyártott és forgalomba került lőfegyverekről szolgáltatott adatokat, kiemelve a gyártási mennyiség alakulását, és bemutatta a piac szempontjából legrelevánsabb gyártókat az 1986 és 2010 közötti időszakot vizsgálva.¹⁰⁹ Az adatok egyértelműen bemutatják, hogy a lőfegyverek gyártása és forgalmazása az amerikai piacon az 1996 és 2004 közötti időszakban csökkent, majd 2005-től folyamatosan, évi 1,7 %-ról 2013-ra 13,8 %-ra nőtt. Ennek a növekedésnek az eredménye, hogy évente több mint 10 millió lőfegyvert értékesítettek az amerikai piacon. A teljes lőfegyvergyártás növekedését a maroklőfegyverek (pisztolyok) és a hosszú lőfegyverek (puskák) iránt megnövekedett kereslet adta. *A maroklőfegyver-kategórián belül a megnövekedett termelést a magasabb kaliberű fegyverek iránti kereslet fellendülése jelentette, amely elsősorban a társadalmi igény növekedésének, másodsorban a biztonsági szektor egyes védelmi képességeinek a lőfegyverrel történő erősítésének tulajdonítható.* Hasonló tendenciákat figyeltek meg az elemzők a maroklőfegyverek vásárlása és a lőfegyverekkel elkövetett bűncselekmény emelkedésével összefüggésben is.

A meglévő szakirodalom egyik legfőbb korlátja, hogy az amerikai lőfegyvergyártók tevékenységét vizsgáló kutatások nem veszik figyelembe a piaci szereplők lobbitevékenységét, mivel ezek a nyomásgyakorló tendenciák nem korrelálnak közvetlenül a megvásárolt lőfegyverek és a bűncselekmények elkövetése során használt lőfegyverek viszonyrendszerével. Tekintettel arra, hogy a meglévő lőfegyverállomány jelentős, a termelés akut tendenciái kihatással vannak a megvásárolt és használt lőfegyverek típusaira is.¹¹⁰

A fegyvergyártó lobbitevékenység *paradoxon* lényege, hogy az amerikai lőfegyverpiacon lévő termékek jobb megismerése, a tulajdonosok védelme, a biztonság növelése és a vállalati gyakorlatok megváltoztatása érdekében tett fegyvergyártói intézkedésekkel párhuzamosan a fegyvergyártók az üzleti érdekeik védelme érdekében agresszív lobbitevékenységet folytatnak mind a politikai, mind a törvényhozási, mind a gazdasági szereplők befolyásolása érdekében.

A jelenség további két eltérő viszonyrendszerben is vizsgálható:

- *Társadalmi oldal:* a célirányos fegyverlobbi következtében a politikai döntéshozók új biztonságpolitikai kihívások elé állítják az állampolgárokat. Ennek hatására az állampolgárok egyre hatékonyabb lőfegyverek beszerzésére töreksznek az személyi védelmük megerősítése érdekében. Paradoxon, hogy az új amerikai biztonságpolitikai kihívások (*mint a kiberterrorizmus, terrorcselekmények kockázata, a hidegháborús kihívások és kockázatok erősödése*) kockázatainak csökkentése érdekében a lakosság fegyverkezési potenciáljának növelése válik szükségessé.¹¹¹

108 Braga, A.A., Wintemute, G.J., Pierce, G.L., Cook, P.J., and Ridgeway, G.: *Interpreting the empirical evidence on illegal gun market dynamics*. In: Journal Urban Health. 2012. évi 89. szám. - pp. 779–793.

109 Harkinson, J.: *Fully loaded: inside the shadowy world of America's 10 biggest gunmakers*. In: Published June 2016. Accessed June 15, 2016. Mother Jones. 2016. - pp. 25-30.

110 Reedy, D.C. and Koper, C.S.: *Impact of handgun types on gun assault outcomes: a comparison of gun assaults involving semiautomatic pistols and revolvers*. In: Injury Prevention. 2003. évi. 9. szám. – pp. 151–155.

111 Paul Hamil: *10 Key National Security Challenges in 2015*. In: American Security Project. 2015. évi. 1. szám. – pp. 25-29. A tanulmány a következő új Amerikai Egyesült Államokat érintő biztonságpolitikai kihívásokat azonosítja: a Közel-Kelet jövője, Orosz Föderáció és Vlagyimir Putyin, a változó éghajlat, az USA versenyképességének és gazdasági tevékenységének csökkenése, Nyugat-Afrika és az ebola járvány következményei, az energia jövője, a Dél-Ázsiai régió kihívásai és instabil államai, az USA úrprogramjának kihívásai.

- *Politikai (jogalkotói) oldal:* Barack Obama amerikai elnök 2015-ben a lőfegyvereket vásárlók kötelező ellenőrzésének szigorítását rendelte el, valamint, hogy a fegyverkereskedők számára legyen engedélyköteles a maroklőfegyverek árusítása.¹¹² Paradoxon, hogy az Obama-adminisztráció első évében több fegyvereladást engedélyeztek a világ különböző országaiba, mint bármely más amerikai kormányzat a II. világháború befejezése óta.¹¹³

A fegyvergyártói lobbitevékenység által generált paradoxon feloldása érdekében *hat* olyan terület újradefiniálására van szükség javaslatom szerint, amelyek hozzájárulhatnak a lőfegyvergyártók gyakorlatának jobb megértéséhez, továbbá egy új fegyverszabályozási stratégia kidolgozásához.

- 1) a lőfegyver-kereskedelemhez, -gyártáshoz és -forgalmazáshoz kapcsolódó biztonsági előírások szigorítása;
- 2) a lőfegyverek által okozott emberölések számának a csökkentése;
- 3) a felügyeleti és ellenőrzési protokollok végrehajtása;
- 4) a lőfegyver-kereskedők felügyeletének szigorítása;
- 5) felelős reklámozási tevékenység a médiában;
- 6) az elszámoltathatóság biztosításának növelése.¹¹⁴

Ezek a felvázolt intézkedési mechanizmusok önmagukban nem biztosítanak végleges megoldásokat a fegyvergyártói lobbitevékenység csökkentéséhez, azonban segítséget nyújthatnak a felmerülő vitákban, valamint megfelelő alapot szolgáltathatnak a további kutatások hatékony és eredményes elvégzéséhez.

112 Sarah Wheaton: *Obama wipes away tears as he calls for new gun measures*. In: Politico. 2016.01.05. (<https://www.politico.com/story/2016/01/obama-gun-restrictions-217354> letöltés ideje: 2017.10.29.) Barack Obama elnök további húsz intézkedést is hatályba léptetett, amelyekkel ösztönözni kívánta a tagállamokat, hogy megosszák egymással a lőfegyvereket vásárló személyek átvilágítása során szerzett adatokat, továbbá hogy az állami főügyész vizsgálja felül, hogy az átvilágítás során kockázatot jelentő személyek ne kaphassanak és birtokolhassanak lőfegyvert.

113 Mary Atkinson: *US lobby backed by arms industry could influence foreign policy*. In: Middle East Eye. 2015.05.15. (<http://www.middleeasteye.net/news/us-lobby-backed-arms-industry-could-play-significant-role-shaping-foreign-policy-607512040> letöltés ideje: 2017.11.30.) A tanulmányban a szerző elemzése során kifejti, hogy az amerikai fegyverlobbi csoportok üzleti érdekeik érvényesítése érdekében a washingtoni védelmi minisztériumon keresztül az amerikai külpolitikai irányvonalak meghatározásában vállalnak meghatározó szerepet. A szerepvállalás során az amerikai fegyvergyárakban gyártott lőfegyverek külföldi piacokon történő értékesítésének ösztönzésére törekzenek. *Az amerikai társadalom támogatottsága jelentős mértékűnek mondható a lőfegyverek külföldre történő exportálásával kapcsolatban, mivel a társadalmi biztonságérzet erősítése nemcsak az egyén lőfegyver birtoklásával, hanem a szövetséges államok hadianyaggal történő ellátásával is biztosítható.*

114 Victoria M. Smith, Ziming Xuan, Craig S. Ross: *Broadening the Perspective on Gun Violence: An Examination of the Firearms Industry, 1990–2015*. In: American Journal of Preventive Medicine. 2017. évi. 53. szám. - pp. 584-591.

Az amerikai fegyveripar politikai lobbitevékenységének természete

Az amerikai fegyvergyártói szektor lobbitevékenysége nem csak a kongresszusban és az egyes jelentős döntéseket megvitató és előterjesztő bizottságokban meghatározó. A szakterület lobbitevékenysége releváns befolyást gyakorol az adminisztratív politikára is. Ez a tevékenység az amerikai elnökválasztások utolsó harmadában (*jellemzően a csatatérállamokban folyó kampánytevékenység ideje alatt*) a legintenzívebb. Nézzünk erre vonatkozó konkrét adatokat.

2004-ben *George W. Bush* és *John Kerry* elnökjelöltek választási kampányában a fegyveriparhoz köthető személyek hozzájárulásai 766.355 dollárral és 399.000 dollárral Bush elnök javára nagyjából 2:1 arányban voltak kimutathatók. A 2004-es választási ciklusban a fegyveripari cégektől származó több mint 13 millió dollárnyi támogatásából 62%-a republikánus jelölteknek vagy bizottságoknak, míg 38%-a demokrata jelöltek vagy bizottságok számára került folyósításra a *Felelősségteljes Politika Központ* által összeállított adatok szerint.¹¹⁵ Ezzel összefüggésben az amerikai védelmi kiadások az első Bush-kormányzat idején 300 millió dollárral növekedtek. Ennek jelentős részét az afganisztáni és iraki háborúk tették ki, míg a belső biztonságra fordított kiadások 19 millió dollárról 47 millió dollárra emelkedtek. Bush elnök katonai költségvetésének növelése a folyamatban lévő iraki és afganisztáni műveletekkel és a terror elleni háborúval kapcsolatban olyan környezetet teremtett, amelyben az amerikai fegyvergyártók mindkét fejlesztési és piaci terület (*közbiztonság és külpolitika*) vonatkozásában végezhettek támogató tevékenységüket.¹¹⁶

A védelmi kiadások e hatalmas növekedésének következtében az amerikai fegyverkereskedők korábbi vezetői, tanácsadói vagy részvényesei meghatározó jelenléttel rendelkeztek a Bush-kormányzat kulcsfontosságú politikai döntéshozatali pozícióiban. Az első *George W. Bush*-adminisztráció során legalább 32 adminisztratív alkalmazott kapcsolódott a fegyveriparhoz, köztük 17 tanácsadó tartott fenn aktív kapcsolatot meghatározó amerikai védelmi vállalkozókkal.¹¹⁷

A 2016-os amerikai elnökválasztási kampány során eddig nem látott új elemek és szereplők kerültek előtérbe. Az amerikai fegyvergyártó cégek, valamint egyes jelentős gyártási, gazdasági és fejlesztési potenciállal bíró amerikai katonai vállalatok megalapították az *Americans for Peace Prosperity and Security* csoportot Iowában és *New Hampshire*-ben.¹¹⁸ A csoport elsődleges célja az volt, hogy támogatást nyújtsanak nemzetbiztonsági, külpoliti-

115 William D. Hartung, Michelle Ciarrocca: *Ties that Bind: Arms Industry Influence in the Bush Administration and Beyond*. In: *World Policy Journal*. 2004. ősz. – pp. 31-39.

116 Az amerikai fegyvergyártók állami engedéllyel folytathatták a fejlesztéseket a hidegháborús fegyverrendszerek rendszerbe tartásával kapcsolatban, valamint fejlesztéseket eszközölhettek olyan innovatív fegyverrendszerek kifejlesztése érdekében, mint a pilóta nélküli légi járművek vagy az intelligens szárazföldi bombák.

117 A Felelősségteljes Politika Központja szervezet kutatásában nevesíti azt a három amerikai fegyvergyártó céget, amelyek az egyes elnökválasztási kampányidőszakokban jelentős összegekkel támogatták az egyes elnök jelölteket. A Lockheed Martin 1,35 millió dollárral, a Northrop Grumman 1,26 millió dollárral, még a Boeing 1,2 millió dolláros kampánybefizetéssel járul hozzá a választási költségekhez.

118 Iowa és New Hampshire az a két állam, ahol a legelső előválasztásokat tartják a republikánus és a demokrata pártok elnökjelöltségének megszerzéséért.

kai és belbiztonsági kérdésekben a leendő elnökek, illetve a jelölteknek. A csoport nyíltan felvállalta, hogy az Egyesült Államok biztonságpolitikai érdekeit tartja szem előtt, amikor szakmai álláspontokat és jelentéseket fogalmaznak meg releváns védelmi és belbiztonsági szakpolitikai kérdésekben. Mindazonáltal jól érzékelhető, hogy a csoport háttértevékenységei között megtalálható volt egy agresszív külpolitikai lobbitevékenység is. A szakmai hitelességet szem előtt tartva nagyobb súllyal esett latba, hogy az *Americans for Peace Prosperity and Security* nevű csoport fogalmazott meg szakmai véleményeket egy szakpolitikai kérdéskör tekintetében, mintha ugyanaz az érvelés egy olyan fegyvergyártó lobbista tollából származna, akinek gazdasági nyeresége a nemzetközi konfliktusok kialakulásához és eszközléséhez kötődik.¹¹⁹ Ennélfogva az amerikai fegyvergyártók üzleti érdekei (például *fegyvereladások külföldi értékesítési kvótájának emelése*) határozzák meg a washingtoni külpolitika egyes lépéseit lényeges nemzetbiztonsági kérdésekben. Ezek az üzleti csoportok nemcsak a nemzetközi biztonságpolitikai színtéren történő hatékonyabb jelenlét érdekében fejtenek ki lobbitevékenységet, hanem a lőfegyvertartási és -viselési egyéni jog érdekérvényesítő szerepének stabilitása és erősítése érdekében is megfogalmaznak szakmai és jogi iránymutatásokat.¹²⁰

Donald Trump hivatalban lévő amerikai elnök a 2000-es évek elején támogatta a támadó jellegű lőfegyverek tilalmára vonatkozó törvényjavaslatokat. (*Ez valójában a hosszú lőfegyverek – sörétes, golyós – katonai funkciókkal történő ellátását jelentette.*) Azt is szorgalmazta állásfoglalásában, hogy hosszabb várakozási idő kerüljön elfogadásra, mielőtt az állampolgárok a lőfegyvert megvásárolhatják. Trump 2012-ben dicsérte Barack Obama akkori amerikai elnöknek a lőfegyver-szabályozás szigorítására vonatkozó törvényjavaslatát, amely a *newtowni (Connecticut)* iskolai lövöldözés után került bejelentésre, amely 26 életet követelt, köztük 20 gyermekét. A lőfegyver-szabályozás szigorítása érdekében kifejtett álláspontjai alapján Donald Trumpról egy olyan elnökjelölt képe kezdett kibontakozni 2015-ben, aki teljes mellszélességgel kiáll a szigorúbb fellépés szükségessége mellett. A változó politikai érdekek mentén (sokak meglepetésére) 2016 májusában elhangzott nyilatkozatában biztosította a *Nemzeti Puska Szövetséget (NRA)* támogatásáról.¹²¹

A választási kampány során Donald Trump keményen támadta a demokrata párt elnökjelöltjét, *Hillary Clintont*, hogy támogatja a szigorúbb fegyverszabályozásra vonatkozó törvényjavaslatokat, és egyben ígéretet tett arra, hogy megvédi azt a lőfegyvert birtokló 55 millió amerikai állampolgárt, akiket a demokrata jelölt a lőfegyverekre vonatkozó szigorúbb szabályozási normák bevezetésével, valamint az alkotmány második módosításának az

119 Lee Fang: *Military Contractors Behind New Pressure Group Targeting Presidential Candidates*. In: The Intercept. 2015.05.09. (<https://theintercept.com/2015/05/09/military-contractors-form-group-pressure-2016-candidates-adopt-hawkish-positions/> letöltés ideje: 2018.01.08.)

120 Michigan Állam Szenátusának Kormányzati Művelési Bizottsága elfogadta a lőfegyvermentes zónák kialakítására vonatkozó indítványt 2017.11.07-én. Az NRA (*National Rifle Association of America*) tiltakozását fejezte ki az elfogadott szigorító intézkedések ellen, amelyek korlátozzák az alkotmány második módosításának érvényesítését bizonyos földrajzi területeken. Az NRA jogi ellenlépéseket helyezett kilátásba az elfogadott rendelet hatályon kívül helyezése érdekében. In: Michigan: Senate to Vote on Self-Defense Bills. (<https://www.nraaila.org/articles/20171107/michigan-senate-to-vote-on-self-defense-bills> letöltés ideje: 2017.11.12.)

121 Tom Hamburger, John Wagner, Rosalind S. Helderman: *Trump returns to the NRA, which backed him early and often in 2016*. The Washington Post. 2017.04.27.

eltörlésével riogatott.¹²² Donald Trumpnak amerikai elnökként egyetlen meghatározó lépése volt csupán a lőfegyver-szabályozás terén az elmúlt időszakban. A kongresszus elfogadta azt a törvényjavaslatot, melynek értelmében korlátozták a *pszichiátriai betegségek* kezelésében részt vevő személyek állampolgári jogait a lőfegyverek vásárlására, tartására és viselésére vonatkozóan. Erre a szabályozásra a Las Vegas-i 58 fő halálos áldozatot követelő támadás után került sor, amely tömeges gyilkosságot félautomata lőfegyverek használatával követett el a támadó.

Megfigyelhető, hogy George W. Bush és Barack Obama elnöki időszaka alatt is bekövetkezett egy-egy lőfegyverekkel elkövetett tömeges mészárlás az Egyesült Államokban. 2007-ben a *Virginiai Egyetemen* egy diák lőtt agyon 32 embert. A mészárlást követően George Bush amerikai elnök nem beszélt arról, hogy korlátozni kellene a lőfegyverek vásárlását, avagy a fegyverviselést az Egyesült Államokban. 2016-ban 50 ember halt meg a floridai *Orlandóban* elkövetett fegyveres támadásban.¹²³ Barack Obama a támadást követően (még 2016-ban) egy komplex végrehajtási tervet vázolt fel a fegyveres erőszak és a szabad lőfegyverbirtoklás szabályozása érdekében.¹²⁴

A következő fejezetben elsősorban azt vizsgálom, hogy egy biztonsági probléma (jelen esetben a terrorizmus) milyen mértékben befolyásolja az európai jogállamiság rendszerében elfogadott lőfegyvertartásról szóló társadalmi felfogásunkat. A könyv jelen fejezetének második része a probléma azon szerkezetét vizsgálja, hogy milyen mértékben befolyásolja egy új biztonsági kihívás a lőfegyverek tulajdonlásának a társadalomra és a közösségi jogra vonatkozó álláspontjait. A két fejezetrész azon gondolatmenet részeként kapcsolódik szervesen egymáshoz, hogy egy-egy, a lőfegyver-szabályozással kapcsolatos mai problémát elemez más-más társadalmi környezet és jogrendszer tekintetében. Mindegyik probléma megosztó jellegű (ahogy láttuk az Egyesült Államok esetében), mivel a problémák az alkotmányos jogok és a jogállamiság tekintetében mondanak ellent az állami intézkedéseknek.

Az Európai Uniót az elmúlt években érintő biztonsági problémák meghatározó mértékben befolyásolták a jogállamiságról és a biztonságról alkotott felfogásunkat. Új biztonsági kihívásként érte az Európai Uniót a terrorizmus gyors és rövid ciklusokban ismétlődő térnyerése. A terrorizmus által keletkezett fenyegetésre azonnali és gyors válaszokra volt szükség mind a tagállamok, mind az Európai Bizottság részéről. Ezek a válaszok (néhány esetben) ellentmondanak egymásnak, és a feloldásukra tett intézkedések nem veszik figyelembe azokat a hagyományos társadalmi felfogásokat, amelyek elutasítják az Európai Unió jogalkotásában és a nemzeti jogalkotásban lévő társadalmi ellentétek lehetőségét.

122 Noah Bierman: Trump's ardent pro-gun stance is new, but will Las Vegas force him to give ground? In: Los Angeles Times. 2017.10.07. (<http://www.latimes.com/politics/la-na-pol-trump-guns-20171006-story.html> letöltés ideje: 2017.12.29.)

123 Anthony Zurcher: *How Trump turned against gun control*. In: BBC News. 2017.10.02. (<http://www.bbc.com/news/world-us-canada-41478293> letöltés ideje: 2017.01.12.)

124 A javaslat egy új háttérellenőrzési követelményrendszer bevezetésének szükségességét tárgyalja, amely fokozza a Nemzeti Bűnügyi Ellenőrzési Rendszer hatékonyságát, valamint a hatályos állami fegyvertörvények érvényesítését.

Az Európai Bizottság által előirányzott szigorúbb lőfegyvertartásról szóló irányelv szükségességének vizsgálata az Európai Uniót érintő terrorcselekmények szempontjából

Az Európai Uniót fenyegető régi vs. új veszélyek természetének elemzése.¹²⁵

A könyv jelen fejezetének második részében az Európai Bizottság által a lőfegyver-szabályozás szigorítását megalapozó és az Európai Uniót érintő új biztonsági dilemmák feloldásával összefüggésben kerülnek felvázolásra megoldási struktúrák, amelyeket egy komplex eszközrendszerrel operáló *kooperatív biztonsági modell* felhasználásával kívánok meghatározni.¹²⁶

Míthogy a lőfegyver-szabályozással kapcsolatos társadalmi ellentmondás feloldásának dilemmáját általában a biztonság kérdéskörének az instabilitása adja, ezért először a biztonság fogalmát kell tisztáznunk a tárgyalt téma eszközrendszerének a felhasználásával.¹²⁷

A biztonság az állam által biztosított fizikai biztonságot jelenti abban az értelemben, hogy az államnak egy stabil békeállapot megteremtése az elsődleges célja, amely olyan közérdek, amely alkotmányban kerül rögzítésre.¹²⁸ Ahogy *Jakab András* megjegyzi, a biztonság az állam objektív jogi kötelezettsége, amely az állampolgárok biztonságát védő alapvető jog.¹²⁹ A fogalom mérlegelésének az eredménye, hogy a biztonság nagymértékben függ az adott jogrendszertől, amelybe belehelyezzük magát a fogalmat. Egy stabil biztonsági alapokkal rendelkező állam esetében nem egyértelmű, hogy a jogrendszere is stabil. Viszont egy stabil jogrendszerben is találunk rámutató példákat a biztonság rendszerének erőtlenségére vagy instabilitására. Ebben az esetben az a kérdés, hogy hogyan tudjuk kezelni az adott államban kialakult rendkívüli helyzettel kapcsolatos kihívásokat. Az Európai Unióban 2015 óta a terrorizmus jelenti a legnagyobb biztonsági

125 Ehrhart, Hans-Georg: *What model for CSDP?* European Union Institute for Security Studies Chaillot Papers. Párizs. 2002. október, 55. szám. A kötet szerzője kutatásában kifejti, hogy a bipoláris világrend felbomlása utáni kihívásokkal szemben a hagyományos modellek már nem tűnnek megfelelőnek és kellően hatékonyak. A tanulmány rávilágít arra, hogy az EU külső tevékenységeinek egy együttműködő biztonsági szolgáltató modellen kell alapulnia, amely magában foglalja a polgári, a katonai és a normatív elemeket a béke és a biztonság átfogó megközelítése érdekében.

126 A modell segítségével elemezzük az irányelvet és a felvázolt problémákat, abban a megközelítésben, hogy az irányelvben meghatározott kritériumok elfogadásához és végrehajtásához egy közös szakmai konszenzus szükséges a legális lőfegyvertartáshoz és forgalmazáshoz köthető összes szereplő bevonásával.

127 Werner Conze, Sicherheit, Schutz, In: Otto Brunner (szerk.): *Geschichtliche Grundbegriffe*, 5. kötet, Stuttgart, Klett-Cotta 2004. – pp. 831–862.

128 Wolfram Schwetzel: *Freiheit, Sicherheit, Terror*. München, Vahlen 2007, 5–7; Werner Conze, Sicherheit, Schutz, in: Otto Brunner e.a. (szerk.), *Geschichtliche Grundbegriffe*, 5. kötet, Stuttgart, Klett-Cotta 2004. – pp. 831–862.

129 Jakab András: *Az európai alkotmányjog nyelve*. Magyar Tudományos Akadémia, akadémiai doktori értekezés. 2013. - p. 84.

problémát. Az államok a probléma szerkezetét vizsgálva elsősorban az évtizedek alatt bevált biztonsági modellek alkalmazásával igyekeznek megoldani a terrorizmus jelentette kihívást. Azonban ezek a terrorista cselekmények nem egyeztethetők össze a 70-es és 80-as években elkövetett terrorcselekményekkel. A probléma szerkezetéből adódóan az államoknak újfajta intézkedésekkel kell kezelniük a kihívást, azonban ezek az intézkedések egyes esetekben ellentmondanak a hagyományos társadalmi felfogásoknak, mivel a szabadságjogok és a jogállamiság vonatkozásában eltérő megoldási struktúrák alkalmazása válik szükségessé. *Ilyenformán a terrorizmus a társadalmakra jelentette fenyegetés mellett az államoknak a rá adott válaszaik és reakcióik is jelentős biztonsági kockázatot hordoznak magukban.*

A terrorizmust rendszerint politikai vagy vallási alapú fegyveres támadásként (vagy azzal való fenyegetésként) határozzák meg. Cél, hogy az adott állam politikai rendszere destabilizálódjon. A terrorista személyek, vagy szervezetek a politikai destabilizációt elsősorban a lakosság megfélemlítésével kívánják elérni. Az Európai Uniót érintő 2014-ben indult terrorcselekmények célja az Iszlám Állam Kalifátus stabilizációjának a megtartása volt.¹³⁰ Ennek érdekében az Iszlám Állam harcosai számos terrorcselekményt hajtottak végre Észak-Afrikában, az Egyesült Államokban, a Közel-Keleten, Nyugat-Afrikában, Szíriában, valamint Ázsia egyes területein és Ausztráliában.¹³¹ Ezek alapján a terrorcselekményeket az alábbi szempontok alapján lehet rendszerezni. (1) A terrorcselekmények földrajzilag nem korlátozódnak. (2) A technikai fejlődésnek, valamint a megfelelő szakemberek képzésének következtében a robbanóanyagokkal elkövetett terrorcselekmények kivitelezése jelentősen könnyebbé és egyszerűbbé vált. (3) *A terrorcselekmények elkövetésének alapeszköze továbbra is a lőfegyver maradt.* (4) Az elkövetés rendszerszerű formájának a megváltozása. A nyugati világ ellen irányuló támadás eszméjét felváltották a konkrét államok ellen irányuló támadások. (5) A terrorizmus jelentette veszélyt és az arra adott válaszokat minden állam (és egyes nemzetközi szervezetek) másként értékeli és kezeli.

Az Európai Bizottság lőfegyverekre vonatkozó álláspontja

Látható, hogy a terrorizmus elleni küzdelem kérdései nem válaszolhatók meg egyszerű igennel vagy nemmel. A lehetséges érvek és ellenérvek ennél jóval megalapozottabb és kifinomultabb álláspontok kialakítását igénylik. Mivel az Európai Unió tagállamai is eltérő válaszokat adtak a terrorizmus jelentette veszélyekre, ezért az állampolgárok biztonsága is eltérő formában valósult meg. Mint a könyv korábbi részeiben részletesen felvázolásra került, Franciaország és Belgium (de Nagy-Britanniában is megfigyelhető volt a rendőrség részéről a lőfegyverhasználattal kapcsolatos agresszívebb hozzáállás) a lőfegyver-szabályozás módosításával biztosított hatékonyabb védelmet a rendészeti szerveknek, valamint a

130 Ian Bremmer: *These 5 Facts Explain Why Europe Is Ground Zero for Terrorism*. TIME. 2016.03.22.

131 Tim Lister, Ray Sanchez, Mark Bixler, Sean O'Key, Michael Hogenmiller, Mohammed Tawfeeq: *ISIS goes global: 143 attacks in 29 countries have killed 2,043*. CNN. 2018.02.12.

magánbiztonsági szektor egyes speciális feladatokat ellátó tagjai számára.¹³² Az Európai Bizottság szakmai vitát kezdeményezett annak érdekében, hogy a közösségi jogalkotás keretében szigorítsa-e az egyes lőfegyver-kategóriába tartozó lőfegyverek megszerzésének és tartásának a szabályait. A szigorítás melletti érvek között az szerepelt, hogy egyes automata lőfegyverekhez nagyon könnyű hozzájutni az Európai Unió bizonyos tagállamaiba. A kifogás ezen lőfegyverek birtoklása szempontjából úgy került megfogalmazásra, hogy ilyen lőfegyver-típusokkal követtek el 2014 óta számos terrorcselekményt az Európai Unió területén.

Az Európai Bizottság megfogalmazta, hogy a 2014 óta végrehajtott terrortámadások a szervezettbűnözői-hálózatok azon képességére összpontosítottak, amelynek segítségével nagyszámban hozzáférnek kereskedelmi forgalomban vásárolható lőfegyverekhez, és ezeket használják Európa-szerte a terrorcselekmények során. Még a katonai célú lőfegyverek beszerzésének a lehetősége is valós kihívásként merült fel. A lőfegyverek birtoklására és használatára vonatkozó jogszabályok létrehozása és módosítása a tagállamok nemzeti hatáskörébe tartozik. A nemzeti jogszabályok közötti különbségek azonban nagymértékben akadályozzák a hatósági ellenőrzéseket és a rendőrségi együttműködéseket. Amennyiben ezek a közösségi szabályok és irányelvek kötelező jelleggel integrálásra kerülnek a tagállamok nemzeti jogrendszerébe, abban az esetben az egyes lőfegyverek betiltása vagy korlátozása a tagállamok fegyverigazgatási szakterületére nézve is jelentős többletfeladatot rónak. Hogy ez-e a járható út az Európai Bizottság részéről, arról a tagállamokat is meg kell győzni. Viszont jól látható, hogy azokban az államokban (Olaszország, Csehország), ahol mély tradíciókban gyökerezik a társadalomban a lőfegyverbirtoklás eszméje, ott a kormányzatra a szakmai oldalról történő nyomásgyakorlás erőteljesebben mutatkozik meg az adott kérdés elutasítására vonatkozóan.

A 2015. április 28-án előterjesztett európai biztonsági felülvizsgálat részeként az Európai Bizottság előterjesztette szakmai vitára az egyes lőfegyvertípusok semlegesítésére és megszüntetésére vonatkozó megközelítésének a szükségességét a bűnöző (terror) szervezetek általi újraaktiválásának és felhasználásának megelőzése érdekében. Az Európai Bizottság a javaslatcsomag létrehozásával egy, a lőfegyverekkel kapcsolatos irányelv módosítását irányozta elő, amellyel szigorítani kívánja a lőfegyverek magánszemélyek általi megszerzését és birtoklását, valamint a lőfegyverek átszállítását egy másik Európai Unió tagország területére.¹³³ A javaslat számos hiányosságot feltárt a lőfegyver-szabályozás terén, azonban az előzetes szakmai elemzés hiánya is érezhető volt a véleményezésre beterjesztett vitaanyagban.

132 Nicholas Clapham: *Here's when British police are legally allowed to shoot under a new policy on lethal force*. University of Surrey. School of Law. The Conversation. 2017.04.28. – pp. 3-4. A brit rendőrség halálos erő politikájával kapcsolatban a szerző kifejti, hogy az elmúlt időszakban a terrorcselekmények végrehajtásában tapasztalt agresszívebb magatartás, erőteljesebb beavatkozást igényel a brit rendőrség részéről. A gépkocsik, mint elkövetési eszközökkel történő, valamint a lőfegyverek használatával elkövetett terrorcselekmények esetén a rendőrök felhatalmazást és eszközöket kaptak a támadás elkövetőinek megállításához.

133 Legislative train schedule. Area of Justice and Fundamental Rights. Review of Legislation on Firearms. 2016. (<http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-area-of-justice-and-fundamental-rights/file-review-of-legislation-on-firearms> letöltés ideje: 2018.04.08.)

A tervezet felülvizsgálata a következőket foglalta magában:¹³⁴

- Szigorúbb (*nemzeti*) jogszabályok elfogadása, amelyek tiltják a félautomata lőfegyverek polgári célú birtoklását. Az intézkedés kimondja, hogy semmilyen körülmények között nem kerülhetnek magánszemélyek birtokába félautomata lőfegyverek, még abban az esetben sem, ha ezen lőfegyverek hatástalanítására korábban (*hatóságilag szabályozott*) gyakorlati végrehajtás történt.
- Szigorúbb szabályok megalkotása a lőfegyverek online felületen történő értékesítésére vonatkozóan a lőfegyverek, a lőfegyverdarabok és a lőszeres interneten történő megvásárlásának megakadályozása érdekében.
- Közösségi szintű egységes szabályozás a lőfegyverek jelölésére, valamint a fegyverek hatékonyabb nyomomonkövethetőségére vonatkozóan.
- Hatékonyabb koordináció és információcsere a tagállamok között. Ez a produktív kapcsolati és információs rendszer abban az esetben nyújthat segítséget, amikor egy másik nemzeti hatóság által a lőfegyver birtoklására kiadott engedélyt nem ismeri el egy másik tagállam hatósága érvényes engedélyként. Az ilyen helyzetekből eredő problémák kiküszöbölhetővé válhatnak a tagállamok hatósági fegyveradatbázisainak kötelező összekapcsolása által;¹³⁵
- Az egyes speciális fegyverekre (*például jelző- és indítópisztolyok*) vonatkozó közös minimumkritériumok kialakítása, hogy azokat ne lehessen teljes funkcionalitású lőfegyverekké átalakítani.
- Szigorúbb követelményrendszer meghatározása a deaktiválásra került lőfegyverek terjesztésére és értékesítésére vonatkozóan.
- Szigorúbb követelmények meghatározása a fegyvergyűjtők számára az esetleges bűnelkövető személyek részére történő értékesítésből eredő kockázatok csökkentése érdekében.¹³⁶

Az Európai Bizottság a hatástalanított lőfegyverek kereskedelmének a további korlátozását irányozta elő a felülvizsgálat során. A módosítás (*figyelemmel az elmúlt időszakban végrehajtott terrorcselekmények elkövetési módszereire*) elsősorban a polgári lőfegyvertartás azon módosítását határozta meg, amelynek során semmilyen körülmények között nem

134 Az Európai Bizottság által javasolt módosításokat az Európai Parlamentnek és az Európai Tanácsnak is jóvá kell hagynia.

135 Brent DA, Perper JA, Moritz G: *Firearms and adolescent suicide: a community case control study*. In: *American Journal of Diseases of Children*. 1993. évi, 147. szám. - pp. 1066-1071. A tanulmány kifejti, hogy Ausztrália és Új-Zéland között a 90-es évek elejéig nem működött hatékonyan a lőfegyvertartó személyekről és szervezetekről a regisztrált adatok átadása. A probléma megoldása érdekében egy államközi információs adatbázis felállításáról hoztak rendelkezést, amely lépés hozzájárult a két ország kormányzati szervei közötti (lőfegyverekre vonatkozó) együttműködés és büntetőeljárás javításához, fenntartva a két ország döntési jogát a fegyverszabályozás átalakítására, vagy újraszabályozására vonatkozóan.

136 J. Ozanne-Smith, K. Ashby, S. Newstead, V. Z. Stathakis, A. Clapperton: *Firearm related deaths: the impact of regulatory reform*. In: *Injury Prevention*. 2004. évi, 10. szám. - pp. 284–286. Az Ausztráliában elvégzett vizsgálatok kimutatták a lőfegyver tulajdonjog és a bűncselekményekből eredő halálesetek előfordulási arányai közötti összefüggéseket, amelyek következtében olyan megállapodást kötött a lőfegyvertartók szövetsége és az állami hatóságok között, (*kiemelten a rendőri szervekkel*) amely a közösségben tartott hatástalanított kézfegyverekhez való szabad hozzáférés lehetőségét korlátozta és egyben a hozzáférés hatósági ellenőrzését erősítette.

engedélyezné az „A” kategóriába tartozó lőfegyverek birtoklását. Abban az esetben sem, amennyiben azok hatástalanításra kerülnek. Látható, hogy az Európai Bizottság számára az igazi problémát elsősorban nem a támadó jellegű automata lőfegyverek szabályozott formában történő birtoklása jelentette, hanem az a tény, hogy ezek a fegyverek bárki számára szabadon hozzáférhetők. Az új szabályozás a tárgyalat lőfegyverfajtáknak a tényleges birtoklását tiltotta. Az igazi probléma tehát az, hogy az engedéllyel tartott automata lőfegyverek milyen módon kerüljenek ki az engedéllyel tartott lőfegyvertartók birtokából. Ennek a megoldását és végrehajtását az Európai Bizottság nemzeti hatáskörbe utalta.

Az Európai Bizottság lőfegyvertartásra és -használatra vonatkozó intézkedés tervezete elsősorban a polgári célú lőfegyvertartást érintette hátrányosan, amely közvetve kihatást gyakorolt az európai lőfegyvergyártó és -forgalmazó piacra is. A valódi kérdés az, hogy ebben a helyzetben a fegyvergyártói lobbí milyen hatást képes kifejezni a politikai döntéshozókra érdekeik érvényesítése érdekében. Egyes nemzeti kormányokat a fegyvergyártók mellett más érdekcsoportok is igyekeztek érveikkel befolyásolni a tiltakozási folyamat megindítása érdekében. *Ezek az érdekcsoportok a szakmai kamarák, a vadásztársaságok, valamint a sportlövészeti egyesületeket képviselő szervezetek voltak.* Az egyes tagállami tiltakozások hatásmechanizmusa hatékonyságát tekintve sikeresnek bizonyult, mivel az Európai Bizottság a tervezet egyes elemeit törölte, még más részeinek bevezetését átmeneti jelleggel elhalasztotta. Mivel az Európai Bizottság egy egységes keretrendszert kívánt elérni a lőfegyver-szabályozás átalakításával, nem fordított kellő figyelmet arra, hogy ennek a szabályozásnak a végrehajtása esetleges ellenállásba ütközik, mivel az sérti egyes államok érdekeit. Az érdekek-ellenérdekek mentén alakított szabályozás során az egyik lényeges eleme veszett el ezzel a javaslatnak, mégpedig a támadó jellegű lőfegyvereknek az Európai Unió legális lőfegyverpiacáról történő teljes kivonásának a lehetősége. A javaslatcsomag dinamikájának és hatékonyságának elősegítése érdekében az alábbi *kihívás-válasz modell* segítségével kívánom megfogalmazni szakmai álláspontomat, rávilágítva a szabályozás egyes hiányosságaira.¹³⁷

A biztonsági modell felülvizsgálata:

- *Normatívizmus:* az Európai Bizottság által a lőfegyverekkel kapcsolatos szabályrendszer szigorítására vonatkozóan elfogadott normákat (*az értéktartalom figyelembevételével*) kritikai vizsgálatnak kell alávetni, hogy azok összhangban vannak-e a tagállamok, a piaci szereplők (*fegyvergyártók, -forgalmazók, szakmai érdekvédelmi szervezetek*) és a fegyvertartók érdekeivel.¹³⁸
- *Alkalmasság:* az Európai Bizottság jogalkotási mechanizmusának figyelemmel kell lennie egyrészt az Európai Unió tagállamait érintő biztonságpolitikai kihívásokra, másrészt az emberek biztonságérzetének erősítésével kapcsolatban megfogalmazott elvárásokra és szükségletekre. Ezzel összefüggésben az Európai Unió biztonságpolitikai koncepciójának megoldási struktúrákat kell felvázolnia olyan

137 A modell által felvázolt célok segítségével elemzem a szabályozásban meghatározott alapfogalmakat és e célok fényében felderítem azokat a társadalmi kihívásokat, amelyekre vonatkozóan ajánlások formájában kívánok rávilágítani.

138 Trócsányi László, Schanda Balázs: *Bevezetés az alkotmányjogba; Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei. Az alkotmányjog módszerei.* HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2014. – pp. 54-56.

új biztonsági kihívásokkal és kockázatokkal kapcsolatban, mint a *tömeges irreguláris migráció, az aszimmetrikus módszerekkel és különleges eszközökkel elkövetett terrorcselekmények a fejlett országokban, a rendészeti szervek militarizációja szükségességének kérdésköre, a magánbiztonsági szektor egyes szakterületei vonatkozásában az önvédelmi képesség erősítése, a lakosság ellátása szempontjából kiemelt infrastruktúrák védelme, a szórakozóhelyek biztonságának kérdésköre vagy a lőfegyverekkel kapcsolatos kihívások kezelése.*

- *Komplexitás, átfogó szemlélet:* az Európai Uniót érintő új biztonsági kihívások komplex eszközrendszerek használatát igénylik, amelyek mind az állami, mind a polgári, mind a rendészeti megoldásokat magukban foglalják.
- *Többszintű megközelítés:* az Európai Unió biztonsági stabilitásának komplex rendszerét állami és nem állami szereplők alakítják. Az új komplex biztonsági kihívások azonosítását követően elengedhetlenné és megkerülhetlenné válik *(a többszintű megközelítési modell logikáját követve)*, hogy a követendő stratégia figyelembe vegye az azonosított biztonsági kockázattal összefüggésbe hozható állami és nem állami szereplők érdekeit. *Más megközelítésből vizsgálva a kérdést:* az új biztonsági kihívások kezelése érdekében az Európai Bizottság, mint döntéshozatali szerv, egy egységes döntésmechanizmusban határozza meg azokat az érdekeket, amelyek mentén egy többszintű megközelítés alakítható ki a hatékonyság érdekében, így csökkentve a nem állami (szakmai) szereplők érdekeinek a sérelmét.
- *Multilaterálisizmus:* az Európai Uniót érintő új biztonsági kihívásokkal szemben csak az állami és nem állami szereplők folyamatos, intenzív és hatékony multilaterális együttműködésével lehet eredményesen fellépni.
- A lőfegyverekről szóló 91/477/EGK irányelv felülvizsgálata rámutatott arra a jogalkotási problémára, amely a *szakmai koordináció*, valamint a *hatásvizsgálatok* teljes hiányában mutatkozik meg. A szükséges hatásvizsgálatok elkészítésével azonosításra kerülhetnek azok a környezeti, társadalmi, kormányzati, biztonsági és gazdasági hatások, amelyek egy komplex áttekintés nyújthatnak arról, hogy kik válhatnak érintetté a jogalkotási folyamat során. *Az Európai Bizottság a hatásvizsgálat eredményeinek birtokában elemzi az azonosított biztonsági problémákat, ezt követően előírnyozza a politikai célokat és a döntéshozatali eljárások rendszerét, majd a megoldási struktúrák lehetséges hatásait vizsgálva meghatároz egy komplex stratégiai cselekvési tervet a biztonsági kihívások hatékony és gyors kezelése érdekében.*

Konklúzió és megállapítások a lőfegyverekkel kapcsolatos kérdések politikai érdekek mentén történő szabályozásáról

Az Európai Bizottság intézkedéscsomagja a lőfegyverek ellenőrzésének szigorítására vonatkozóan egy olyan végrehajtási rendeletet is tartalmazott, amely a lőfegyverek deaktiválására vonatkozó közös minimumszabályokat írja elő, amely során sokkal nehezebbé válik a hatástalanított lőfegyverek újraaktiválása. A lőfegyverekről szóló irányelv meghatározza, hogy a szabályszerűen átalakított és hatástalanított lőfegyvereket többé nem tekintik lőfegyvereknek, hanem olyan fémdaraboknak, amelyek lőfegyvertartási engedély nélkül szabadon mozgathatók az Európai Unió belső piacán. Azonban a közelmúlt terrorcselekményeiből levont következtetések tapasztalatai azt mutatják, hogy a deaktivált lőfegyverek illegális eljárásokkal újraaktiválhatóvá válhatnak, akár házi készítésű lőfegyverdarábokkal, vagy az interneten keresztül beszerezhető lőfegyverdarábok felhasználásával. Az említett tényezők komplex kérdéseket takarnak, amelyek komplex válaszokat igényelnek a problémák azonosítása és megoldása érdekében.

Tény, hogy nincs egységes jogforrás a lőfegyverek deaktiválására vonatkozóan az Európai Unióban, amely hiányosság jelentős mértékben megnöveli a biztonsági kockázatok mértékét. A probléma megoldása érdekében az Európai Bizottság előkészített egy javaslat-csomagot, amely szigorú és összehangolt kritériumokat határozott meg arra vonatkozóan, hogy a tagállamoknak hogyan kell a nemzeti lőfegyverekről szóló törvénybe beiktatni az egyes támadó jellegű lőfegyverekre vonatkozó hatástalanítási kritériumokat, hogy azok alkalmazhatatlanná váljanak a továbbiakban lőfegyverként történő használatra. A felvázolt intézkedést egészíti ki az „A” kategóriába tartozó lőfegyverek birtoklásának a tilalma, amely abban az esetben is kötelezettségeket határoz meg a lőfegyvertartó személyeknek, amennyiben az „A” kategóriába tartozó lőfegyverek hatástalanításra kerülnek. Ez a szabályozás az Európai Bizottság Végrehajtási Szabályzatába foglalt, a *Commission Internationale Permanente* (CIP) által kidolgozott lőfegyverekre vonatkozó deaktiválási kritériumokon alapuló rendelkezés.¹³⁹

Az Európai Bizottság vizsgálta az *internet szerepét* a tiltott fegyverkereskedelem térnyerése vonatkozásában. A lőfegyverek kereskedelmének szabályozását vizsgáló előkészítő bizottság tanulmányában kifejtette, hogy egyre nagyobb mértékben növekszik az online piactéren a lőfegyverek értékesítési potenciálja a lőfegyvergyártók és -forgalmazók, valamint a lőfegyvervásárlók között. Ezeket az információkat alátámasztották az Európai Unió területén a közelmúltban elkövetett terrorista támadásokat elemző rendőrségi jelentések is. Egyes esetekben a terrorcselekmények elkövetéséhez használt lőfegyvereket online adásvétel keretében jogszerűen vásárolt lőfegyveralkatrészekből állították össze. Az Európai Bizottság a lőfegyverek és lőfegyveralkatrészek, valamint a lőszerék távértékesítés útján *(különösen az interneten keresztül)* történő értékesítésének tilalmát javasolja; könnyítésre

139 Eigel, C.: *Internal Security in an Open Market: The European Union Addresses the NEd for Community Gun Control*. In: Boston College International and Comparative Law Review. 1995. évi, 18. szám. - pp. 430-431.

csak a rendőrségi engedéllyel rendelkező kereskedők, forgalmazók és közvetítők esetében nyújt lehetőséget a javaslat.¹⁴⁰

A kutatás általános megállapítása és következtetése, hogy a tiltott lőfegyver-kereskedelem önmagában komoly problémát hordoz, és egy olyan biztonsági kockázatot jelent, amely jelentősen hozzájárul az erőszakos vagy kényszeres bűncselekmények elkövetésével okozott társadalmi bizonytalansághoz, valamint más bűncselekmények (*mint például a kábítószer-csempészet, az emberkereskedelem, valamint a terrortámadások*) elkövetéséhez.¹⁴¹ Ezek a biztonsági kockázatok jelentős mértékben veszélyeztetik az uniós tagállamok és az állampolgárok biztonságát. Az Európai Unióban a tiltott lőfegyver-kereskedelem jellegét és mértékét nehéz felmérni a probléma rejtett természetéből adódóan. Az Európai Unió tagállamai és bűnüldöző szervei a határokon átnyúló együttműködés keretében számos esetben közösen lépnek fel a tiltott lőfegyver-kereskedelem ellen. Jelentős problémákat azonosíthatunk a határokon átnyúló, tiltott lőfegyverek illegális kereskedelmének kezelésével kapcsolatban is.¹⁴²

Jelenleg jelentős eltérések vannak az illegális lőfegyver-kereskedelem elleni küzdelem uniós tagállamainak jogi kereteivel kapcsolatban is. Ez vonatkozik a bűncselekmények meghatározására, a jogi és természetes személyekre alkalmazandó szankciók típusára és mértékére, a súlyosbító vagy enyhítő körülmények kezelésére, valamint a gondatlanság és szándékosság fokára. Az illegális lőfegyver-kereskedelmre kiható nemzetközi és uniós jogi kereteket széles körben definiálják, és jelentős mérlegelési jogkört biztosítanak az aláírók számára a kulcsfontosságú rendelkezések végrehajtásának vonatkozásában. A tiltott lőfegyver-kereskedelmre vonatkozó minimális, Európai Unió szintű szabályok elfogadása előnyös lenne a tagállami rendőrségek és a nyomozhatóságok számára, hogy a nemzeti jogrendszerekből eredő eltérések által előidézett jogi bizonytalanság csökkenjen, amely megkönnyítené a büntetőeljárások lefolytatását, valamint a bűnözők számára a kiskapuk kihasználásának a lehetősége is nagymértékben csökkenne.¹⁴³

A kutatások azt mutatják, hogy az eltérések hatást gyakorolnak a határokon átnyúló rendőrségi és igazságügyi együttműködések eredményességére. A tiltott lőfegyver-kereskedelem leküzdésére egy egységes és hatékony uniós szintű jogszabály elfogadására mutatkozik igény a tagállamok részéről. *Ezzel együtt elengedhetetlen, hogy mind az Európai Unió, mind a tagállamok, mind az illetékes hatóságok hazai és uniós szinten együttműködést és párbeszédet kezdeményezzenek szakpolitikai kérdésekben pénzügyi és gazdasági elemzőkkel, valamint a lőfegyvergyártókkal és kereskedőkkel, továbbá a vadásztársaságokkal, a sportlövő egyesületekkel és a szakmai kamarákkal az illegális lőfegyver-kereskedelem csökkentése, valamint az illegális online fegyverkereskedelem visszaszorítása érdekében.*

Az Európai Bizottság által beterjesztett intézkedéscsomag ellen számos érdekelt fél (és több európai parlamenti képviselő) negatívan reagált az automata lőfegyverek tilalmával kapcsolatban,

140 *Firearms Directive*. Brüsszel, 2016.12.20. MEMO/16/4465.

141 Spapens, A.C.M.: *Trafficking in Illicit Firearms for Criminal Purposes within the European Union*, *European Journal of Crime*. In: *Criminal Law and Criminal Justice*. 2007. évi, 15. szám. - pp. 359-381.

142 Philip J. Cook, Wendy Cukier, Keith Krause: *The illicit firearms trade in North America*. In: *Criminology and Criminal Justice*. 2009. évi, 9. szám. - pp. 265-286.

143 *Study to Support an Impact Assessment on Options for Combatting Illicit Firearms Trafficking in the European Union*. European Commission. Brüsszel, 2014. - pp. 94-97.

amely rendelkezéseket a vadász- és a sportlövő szervezetek szükségtelen és megterhelő korlátozásának tekintenek, kifogásolva az előzetes hatástanulmányokból nyert adatok hiányát, amelyekkel alátámaszthatóvá válhattak volna a várható jogi, gazdasági és szakmai következmények. Levonható következtetés, hogy a lőfegyverekről szóló irányelv módosítása erősen indokolható a lőfegyverekkel elkövetett terrorcselekmények, valamint az Európai Uniót érintő új biztonsági kihívás kezelése érdekében. Megjegyzendő azonban, hogy a szabályozás több, a legális lőfegyvertartáshoz szorosan köthető szakmai és gazdasági szakterület (*online kereskedelem visszaszorítása, fegyverekkel kapcsolatos kulturális örökségvédelem, történelmi fegyvergyűjtemények, lőfegyverekkel és vadállománnyal kapcsolatos tudományos kutatások, bérvadászat*) esetében hátrányosan befolyásolhatják a belső, valamint a nemzetközi piacon belüli versenyfeltételeket.

Jelen fejezetben két teljesen eltérő megközelítésből kerültek vizsgálatra a lőfegyvertartással kapcsolatos politikai, társadalmi és gazdasági kérdéskörök. Elméletem arra irányult, hogy két teljesen eltérő jogi és társadalmi berendezkedéssel és tradícióval rendelkező környezetben milyen eszközökkel, reakcióval és szemlélettel viszonyulnak a politikai döntéshozók egy lőfegyver-szabályozáshoz kapcsolódó biztonsági (és gazdasági) kérdésben. Az Egyesült Államokban minden korszakban napirenden volt a lőfegyvertartás kérdésköre, azonban a jelenlegi veszélyekkel teli környezetben jelentős mértékben felerősödött ez a fajta társadalmi probléma. A lőfegyvertartás kérdésköre nem új kihívás az Egyesült Államokban, azonban a lőfegyvertartás jelenlegi bűnügyi és rendészeti vetületei egyértelművé teszik, hogy napjainkban egy olyan újfajta kölcsönös interdependenciával állunk szemben, amely államokon átnyúló veszélyeket hordoz magában. A jelen helyzet sajátossága, hogy a lőfegyverrel mint elkövetési eszköz használatával végrehajtott számos emberéletet követelő bűncselekmények felfüggesztik a társadalom egy meghatározó részében a lőfegyverek iránti függőséget, és előtérbe kerülnek a biztonság és a stabilitás iránti társadalmi alapértékek. Ugyanennek a *biztonságnak és stabilitásnak* a visszaépítésére vonatkozó közösségi igény fontossága került felszínre az Európai Unióban is a 2014 után elkövetett terrorcselekmények hatására. Az Európai Bizottság válaszul a (lőfegyverekkel elkövetett) terrorcselekményekre, egy közvetlenül alkalmazandó javaslatot terjesztett elő, amely alkalmazási elsődlegességet élvezett a nemzeti jogrenddel szemben, melyet az Európai Parlament el is fogadott. Ezzel a lépéssel az Európai Unió jelentős mértékben beavatkozott a tagállamok belügyeibe a lőfegyvertartás szabályozásával. A tagállamok többsége a biztonság és a stabilitás szemléletét előtérbe helyezve nem emelt kifogást a szabályozás ellen, azonban számos tagállam ezen kihívásra adott válaszával megtagadta a közösségi jogszabály integrálását a nemzeti jogszabályaikba. Ezek a tagállamok ezzel a lépésükkel a biztonság és stabilitás iránti társadalmi igényüket helyezték háttérbe, és még egyértelműbbé tették, hogy a lőfegyvereket érintő gazdasági érdekek fontosabbak. Megfigyelhető volt az elmúlt években, hogy a lőfegyver-szabályozás kérdése egy politikailag igen érzékeny terület. Ez a megállapítás Magyarországra is érvényes.¹⁴⁴ Akár az európai, akár az amerikai lőfegyver-szabályozás új kihívásait vesszük átfogó vizsgálat alá, egyúttal a vonatkozó fogalmak újradefiniálásának a lehetőségét is meg kell vizsgálni, hogy a biztonságot és a stabilitást veszélyeztető kockázatokra minél pontosabb és hatékonyabb válaszok szülessenek.

144 Elfogadták a lőfegyvertartás új szabályait. (<http://www.origo.hu/itthon/20120305-elfogadta-a-parlament-a-loszerekrol-es-a-lofegyverekrol-szolo-torveny.html> letöltés ideje: 2018.04.09.)

IV. RÉSZ

A nem halálos fegyverek jelentősége a fegyverigazgatás megközelítéséből

A nem halálos fegyverek hatékonysága az emberi élet megőrzésében játszik elvitathatatlan szerepet, mivel a rendőrség számára lehetőséget nyújt egy olyan védelemi képesség kialakítására, amely nélkülözi a löfegyvert. A könyv jelen fejezetének az a célja, hogy elemezze a nem halálos fegyverekkel kapcsolatos aktuális információkat, valamint egy átfogó hatékonyságelemzést nyújtson a technológia erősségeiről és gyengeségeiről. Ez magában foglalja a legfontosabb nem halálos fegyverek jelenlegi statisztikáit, valamint a tudományos forrásokból származó betekintést szakirodalom-kutatás formájában. A nem halálos fegyverek erősségeit és gyengeségeit elemezhetjük az eszköz használatából eredő, továbbá a minden kétséget kizáróan bizonyítható *halálozási adatokkal*, valamint azzal, hogy a nem halálos fegyverek használata során milyen gyakran károsítja súlyosan az egyént, továbbá hogy milyen gyakorisággal következik be az intézkedés befejezése az eszköz használata által. Az érvek mentén minden fegyvert ezen feltételrendszer alapján vizsgálnak meg, kiemezve az egyes előnyöket vagy hátrányokat, amelyek felmerülhetnek ilyen esetekben. Jelen fejezet részben bemutatásra kerül, hogy milyen elméleti és gyakorlati módszerekkel lehet a rendőrség állományát kiképezni a nem halálos fegyverek használatára, előtérbe helyezve az állampolgárok egészségének megővését, párhuzamos vizsgálattal kiemelve a rendőrök biztonságát. Egyúttal javaslatokat fogalmazok meg a jogalkotás oldaláról megvilágítva a kérdést, hogy hazai viszonylatban milyen megoldási struktúrákat érdemes figyelembe venni a nem halálos fegyverek rendészeti és otthonvédelmi alkalmazásának – esetleges – kiterjesztésével összefüggésben.

A nem halálos fegyverek szükségességének és alkalmazhatóságának megalapozása

A nemzetközi jog hosszú ideig olyan rendelkezéseket tartalmazott, amelyek az új fegyverek kifejlesztésére és használatára szigorú szabályokat írtak elő. Ezek a szabályok olyan kötelezettségeket tartalmaztak, amelyek arra vonatkoztak, hogy a kifejlesztett fegyverek ne okozzanak felesleges sérüléseket vagy szükségtelen szenvedést az emberek számára. A genfi jegyzőkönyv konkrétan úgy fogalmaz az új fegyverekre vonatkozó rendelkezésében, hogy az új fegyverek és hadianyagok kifejlesztése, gyártása vagy rendszerbe állítása előtt a Nemzetközi Törvényhozás köteles megítélni, hogy a kifejlesztett technológia részben vagy egészben felel-e meg az elfogadott nemzetközi szerződések és a Nemzetközi Törvényho-

zás által lefektetett alkalmazandó szabályozásnak.¹⁴⁵ A nem halálos fegyverek fogalmának meghatározása a nemzetközi jogban idegen elemként hatott a lőfegyverek szempontjából. A bizonytalanság abból eredt, hogy a technológia egy olyan koncepciót vetett fel, hogy a nemzetközi jog szerint a fegyverekre vonatkozó hagyományos megközelítés alkalmazását szükséges-e felülvizsgálni ezen új fegyverkategória esetében. A nemzetközi jogi értelmezésekre vonatkozó vizsgálatok rámutattak arra, hogy a nem halálos fegyvereket nem indokolt a hagyományos (halálos) fegyverekkel egy szinten kezelni, mivel a fegyverkategóriák közötti lehetséges szinergiákat kizárólag absztrakt módon lehet elemezni. A nem halálos fegyverek alkalmazásának katonai (majd rendészeti) lehetősége felvillantotta azon koncepció lehetőségét, miszerint az elsődleges cél ne az emberi élet kioltása legyen. Azonban mára bebizonyosodott, hogy a nem halálos fegyverek nem tudják háttérbe szorítani a hagyományos fegyvereket a katonai hadviselésben.¹⁴⁶ Rendészeti szempontból azonban teljesen másként alakult a nem halálos fegyverek alkalmazásának lehetősége.

A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy az elmúlt években a nem halálos fegyverek fejlesztése és rendszerbe állítása jelentős előnyökkel járt az egyes országok bűnüldözési szervei számára. A rendőrök számára biztosított nem halálos fegyverek erősítették az önvédelemre vonatkozó egyéni képességeket, amely hozzájárultak, hogy jelentősen csökkent a halállal vagy súlyos sérüléssel járó rendőri intézkedések száma. *Mesloh, Henych és Wolf* 2008-as kutatásukban azonban kifejtik, hogy nem minden nem halálos fegyver képes minden körülmények között ugyanolyan hatékonysággal megóvni az emberi életet.¹⁴⁷

A demokratikus társadalmi alapértékek egyik meghatározó követelménye, hogy a rendőrség biztosítsa a törvények végrehajtását, a rend fenntartását, az állampolgárok védelmét, valamint a társadalom törvényes rendjét. Ezen társadalmi biztonságot szolgáló alapértékek teljesítése érdekében a rendőrségnek hiteles eszközökre van szüksége a demokratikus értékekkel szembeni fenyegetések leküzdéséhez. Az alkalmazandó fegyverek kiválasztása és az erőszak eszközeinek használata egy komplex és sokrétű problémát jelent, amely során figyelemmel kell lenni a szakmai érvekre, az igazságszolgáltatási és társadalmi követelményekre, a taktikai szükségletekre, valamint a technológiai lehetőségekre egyaránt. Alapvető társadalmi és jogalkotói elvárás, hogy a rendőr az intézkedés során ne okozzon nagyobb kárt vagy személyi sérülést, mint amennyi indokolt és elkerülhetetlen az intézkedés jogszerű, szakszerű és eredményes végrehajtásához. Az arányosság követelménye kimondja továbbá, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem

145 Geneva Protocol I, supra note 26, art. 36, 1125 U.N.T.S. at 21.

146 See James C. Duncan: *A Primer on the Employment of Non-Lethal Weapons*. Naval Law Review. 1998. évi 37. szám. – pp. 25-30. A tanulmányban a szerző kifejti álláspontját, hogy a Védelmi Minisztérium következetesen megvizsgálta a nem halálos fegyverek használatát a halálos fegyverek katonai hatékonyságának megakadályozásának eszközeként. A vizsgálat eredménye kimutatta, hogy a nem halálos fegyverek katonai alkalmazása nem jelent elsődleges prioritást a fegyveres erők számára. Azonban a halálos fegyverek kiegészítéseként történő alkalmazásának lehetőségét további vizsgálatoknak vetik alá.

147 Charlie Harlie Mesloh, Mark Henych, Ross Wolf: *Less Lethal Weapon Effectiveness, Use of Force, and Suspect & Officer Injuries: A Five-Year Analysis*. Weapons & Equipment Research Institute. Florida Gulf Coast University. 2008. – pp. 11-15. A szerzők példaként megemlítik, hogy például az alkoholos alapú OC spray-k képesek tüzet okozni, és nem lehet velük elérni a kívánt hatást a támadás elhárítása esetén. (Oleoresin Capsicum, 1994). Az elektrosztatikus fegyverek például szívbetegséget okozhatnak, ami bizonyos esetekben halálhoz vezethet. (Jaslow, 2012).

áll arányban az intézkedés törvényes céljával.¹⁴⁸ A nem halálos fegyverek rendészeti alkalmazásával elsődlegesen az élet megóvása került előtérbe, azonban minden rendészeti szerv esetében, amelyiknél rendszeresítésre kerültek ezek az eszközök, továbbra is csak kiegészítő szerepet töltenek be a lőfegyverek mellett. Attól függetlenül azonban, hogy pontosan hogyan és milyen módon érvelünk a nem halálos fegyverek szükségessége mellett, mindenképpen el kell kerülnünk annak a látszatát, hogy ezek az eszközök teljes mértékben kiválthatják a jövőben a lőfegyverek alkalmazását a rendészeti szerveknél. Azonban egyes rendészeti feladatokat ellátó szervezetek esetében (közterület-felügyelet, önkormányzati rendészeti szervek) a kockázatok csökkentése, valamint a szervezeteket érintő kihívások kezelése érdekében megfontolandóvá válhat a nem halálos fegyverek egyes eszközeinek a rendszerbe állítása. A technológia érdekes és előnyös alternatívákat kínál, akár a rendőrség, akár az egyes rendészeti feladatokat ellátó szervek oldaláról vizsgáljuk a kérdéseket, azonban a lehetőségek mellett szem előtt kell tartani, hogy a nem halálos fegyverek is nagy fokú visszaélésre (mint a kínzás) adhatnak okot a technológia jellegzetességeiből kifolyólag. További alapos kutatásokra van szükség a nem halálos fegyverek vonatkozásában, előtérbe helyezve a társadalmi elfogadottság erősítését a visszaélések lehetőségének elkerülése, valamint a társadalmi bizalom további fenntartásának érdekében.

Meghatározó problémát jelent, hogy a nem halálos fegyverek fogalmának a meghatározása nem történt meg, így nem képez egy egységes álláspontot a szakterület művelői között. Azonban a nem halálos fegyverekre vonatkozó közös pontok meghatározása lehetséges. *Ennek értelmében a nem halálos fegyverek azok az emberi szervezet számára fájdalmat okozó fegyverek, amelyeknek használata során az elődleges cél az emberi élet megóvása.* Egyes országokban a nem halálos fegyverekre vonatkozó értelmezési elvek igen népszerűek (Románia, Franciaország, Németország), míg másokban (mint Magyarországon) hagyományosan jóval ritkábban találkozunk ezekkel a kifejezésekkel akár a közvélekedést, akár a szakmai, avagy a jogalkotási oldalát vizsgáljuk a kérdésnek. Ezt a gyengeséget elsősorban a hazai jogalkotásban kell keresni, azonban az is nyilvánvaló, hogy a társadalom sem fogadta el teljes mértékben a nem halálos fegyverek alkalmazásának lehetőségét. A valódi problémát (amelynek egyik meghatározó érve a társadalmi érdektelenség) többféle tényezővel lehet magyarázni. Az egyik, hogy a lőfegyverek birtoklásának és célhoz kötött használatának mélyen ülő gyökerei vannak az európai kultúrkörben, amely még markánsabban fellelhető a közép-európai társadalmakban, így Magyarországon is. A vadászat, mint társadalmi előjog és valódi érték, politikai rendszerektől és államhatalmi berendezkedésektől függetlenül meghatározó szerepet töltött be hazánk társadalmában. A vadászatnak – talán legmarkánsabban az általunk is őrzött német vadászati kultúrában – a hagyományok őrzésében van kiemelkedő szerepe. A vadászat gazdasági jelentősége sem elhanyagolandó, hiszen hazánk turisztikájának egyik erős szegmense a vadászati turizmus, a bioélelmiszerként feldolgozott magyar vadhús pedig méltán kurrens termék. Hazánkban a vadászat kiváló országimázs-megőrző és -építő eszköz. Vadászati nagyhatalomnak tartjuk magunkat, amit a világranglistákat vezető magyar trófeák sora évtizedek óta bizonyít, de gondolhatunk a Nemzetközi Vadvédelmi Tanács (CIC) magyar alapítására, mai magyaror-

148 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről. (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.TV&timeshift=20180701> letöltés ideje: 2018.04.15.)

szági székhelyére is, vagy akár a 2021-es Vadászati Világkiállításra is.¹⁴⁹ A sportlövészetnek (mint a vadászat mellett a másik jelentős lőfegyvertartási cél Magyarországon) is jelentős hagyományai vannak hazánkban; elég, ha csak a sportlövészetben megnyert olimpiai és világ bajnoki győzelmekre gondolunk. A kormányzat szándéka, hogy a társadalom számára elérhetővé tegye a sportlövészet azon fajtáját, amely légpuska- vagy kispuskalövészet formájában valósulhat meg. Ezt erősíti meg a Kormány 2017. szeptember 5-i Magyar Közlönyben megjelent határozata, amely értelmében számos lőtér fejlesztése valósulhat meg.¹⁵⁰ Ennek értelmében az Országos Lőtérfejlesztési Program keretében megvalósításra tervezett lőterek számát az a célkitűzés határozta meg, hogy a sportlövészet gyakorlása minden járásban elérhetővé váljon az ország lakossága számára. Kellő mértékben átlátható, hogy Magyarországon a lőfegyverek tartása és a lövészet nagy hagyományoknak örvendenek a társadalomban, ennél fogva kimondható, hogy a lőfegyverek maguk alá gyűrték a nem halálos fegyverek nagyobb számú elterjedését. A nem halálos fegyverek közül Magyarországon elsősorban a gáz- és riasztófegyverek, valamint a gáz spray eszközök bizonyos fajtái terjedtek el a lakosság körében. A gáz- és riasztófegyverek (mint ahogyan a gáz spray-eszközök is) az egyéni önvédelmi potenciál erősítését szolgálják. A fegyverigazgatási szakterületen eltöltött nyolc év alatt szembesültem azokkal a tényezőkkel, amelyek azt erősítették meg, hogy a gáz- és riasztófegyverek viselésére vonatkozó kérelmek száma nagymértékben függ az adott szűkebb környezetben történt bűncselekmények elkövetési gyakoriságától, avagy egy konkrét kiemelt társadalmi érdeklődést övező súlyos bűncselekmény elkövetésétől. A gáz- és riasztófegyverek otthon tartására nem kell a hatóság részéről engedélyt kérni. Azonban a közterületen történő viseléséhez a lakóhely szerint illetékes rendőrhatalóságtól viselési engedély kiváltására vonatkozó kérelmet kell benyújtani. A gáz- és riasztófegyver viselése kizárólag önvédelmi célra engedélyezhető.¹⁵¹ Az önvédelmi potenciál fegyverrel történő erősítése ma Magyarországon egy eléggé nehéz és (az esetek többségében) eredménytelen folyamat. A fegyvertörvény lőfegyvertartási célként megfogalmazza az önvédelem lehetőségét, azonban ez a gyakorlatban már kevésbé valósítható meg. 2015-ben mintegy 81 ezer magyar állampolgárnak volt a tulajdonában éles lőfegyver és a birtokukban lévő mintegy 200 ezer fegyver nagy része pedig vadász- vagy sportfegyver volt. A statisztikai adatok szerint 2015-ben csupán 6700 volt az önvédelmi célból kiadott érvényes lőfegyvertartási engedélyek száma Magyarországon. 2016-os adatok szerint ez a szám 6131-re csökkent. Ezzel ellentétben az önvédelmi célból tartott gáz- és riasztófegyverekre kiadott fegyverviselési engedélyek száma 59.344 darab volt.¹⁵²

Ezek az adatok rávilágítanak arra, hogy a lakosság önvédelmi mechanizmusa erős, és még erősebb lenne, amennyiben erre a jogalkotó lehetőséget biztosítana azáltal, hogy az önvédelmi célból tartható lőfegyverek megszerzését nem kötné a jelenlegi szigorú követelményekhez. A társadalom irányából érkező (a lőfegyvertartásra vonatkozó), az önvédelem

149 Tengerdi Győző: *A vadászat megtanít gondolkodni*. Magyar Hírlap. 2016.06.08. (http://magyarhirlap.hu/cikk/57717/A_vadaszat_megtanit_gondolkodni_letoltés_ideje: 2018.04.17.)

150 1611/2017. (IX.5.) Korm. határozat a Honvédelmi Sportközpontok fejlesztéséhez szükséges feltételek biztosításáról. Magyar Közlöny 2017 évi 141. szám. – pp. 21103-21104.

151 2004. évi XXIV. törvény a lőfegyverekről és lőszerkekről 3/B.§ (3). bek. Magyar Közlöny. 2004. évi 56. szám. – pp. 5415-5419.

152 Gulyás Erika: *Illegális lövöldözők országa vagyunk*. Népszava, 2016.11.16. – pp. 5-6.

erősítését szorgalmazó érvek nem találtak meghallgatásra a jogalkotók oldaláról. Az önvédelmi célú lőfegyvertartási engedély kiadása továbbra is csak abban az esetben lehetséges Magyarországon, amennyiben a kérelmező személy hitelt érdemlően bizonyítani tudja, hogy az élete veszélyben van, és a személyes biztonsága kizárólag lőfegyver birtokában garantálható.¹⁵³ *Másik oldalról megközelítve a kérdést, a kérelmező személynek a fenyegetettség valós meglétét kell bizonyítania a hatósági eljárás során.* Magyarországon a fegyvertartásra vonatkozó szabályrendszer tehát egyértelműen az állam által biztosított biztonsági képesség megteremtését és a biztonságérzet javítását helyezi előtérbe, egyúttal szűkítve az egyén önvédelmemre vonatkozó lehetőségeit, amely ebben az esetben az önvédelmi célú lőfegyvertartás szigorú hatósági elbírálásában testesül meg. Konklúzió, hogy Magyarországon a nem halálos fegyverek közül önvédelmi célból a gáz- és riasztófegyverek birtoklásával és viselésével erősíthető az egyén önvédelmi képessége. Az önvédelmi célból tartható nem halálos fegyverek tekintetében a magyarországi szabályozástól eltérő jogi struktúrával találkozhatunk az Európai Unió más tagállamaiban.

Eltérő nemzetközi jogalkotás egyes európai országokban a nem halálos fegyverek vonatkozásában

A nem halálos fegyverekről Romániában a 295/2004. számú jogszabály rendelkezik, amely kimondja, hogy azok a fegyverek tekinthetők nem halálos fegyvereknek, amelyek használata során az emberi életet nem veszélyeztetik. A jogalkotó a nem halálos fegyvereket önvédelmi fegyverek kategóriájába sorolta. A törvény kimondja, hogy a nem halálos fegyvereket csak akkor lehet tartani, viselni és használni, ha azokat a törvény értelmében a hatáskörrel rendelkező hatóságnál nyilvántartásba vették. A nem halálos fegyverek megszerzésére a jogalkotó egy egyszerűsített hatósági eljárást ír elő, amelynek alapfeltételei megegyeznek a hazai fegyvertörvényben található gáz- és riasztófegyverek megszerzésével. A jogalkotó egy nagyon lényeges a közösség biztonságára vonatkozó szabályt is rögzített a joganyagba, amellyel így a törvényben megjelenik a fegyverek tiltása bizonyos közintézményekben és a lakosság ellátása, valamint az állam működése szempontjából kiemelten fontos kritikus infrastruktúrában. Ennélfogva a fegyver tulajdonosa közintézményekben, stadionokban, előadótermekben, valamint közigazgatási épületekben nem viselheti a tulajdonát képező nem halálos fegyvert.¹⁵⁴ A törvény kimondja, hogy amennyiben a nem halálos fegyvert

153 A jogértelmezés alapján megállapíthatók az alábbiak: Az önvédelmi célú rövid lőfegyver megszerzésének és tartásának engedélyezése a megyei rendőr-főkapitányságok, Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányság hatáskörébe tartozik. Az engedély öt évig hatályos, és kérelemre alkalmanként további öt évre meghosszabbítható, „ha az engedély kiadására vonatkozó feltételek – azok ismételt vizsgálata alapján – biztosítottak, és a kérelmező az engedély meghosszabbítását legalább harminc nappal a hatályossága lejártát megelőzően kérelmezi. Ha a hatóság megállapítja, hogy a fenyegetettség megszűnt, az engedély nem kerül meghosszabbításra.

154 Ordonanta de urgenta pentru modificarea si completarea Legii nr. 295/2004 privind regimul armelor si al munitiilor, oug nr. 26/2008. (http://www.dreptonline.ro/legislatie/ordonanta_urgenta_modificare_regim_arme_munitii_26_2008.php letöltés ideje: 2018.04.21.)

birtokló személy nem önvédelmi célra használja fel a fegyvert, abban az esetben bűncselekményt követ el. Ebben az esetben a büntető törvénykönyv nem mérlegeli a fegyverrel okozott sérülés mértékét, mivel minden esetben az önvédelemre vonatkozó cselekmény szükségességének meglétét, avagy hiányát vizsgálja.¹⁵⁵

Romániában a nem halálos hatású traumatikus önvédelmi maroklőfegyver-engedély megszerzése bárki számára lehetséges, aki betöltötte a 18. életévét, illetve büntetlen előéletű az adott személy. A kérelem mellé szükséges benyújtani egy hiteles orvosi és pszichológiai vizsgálatra vonatkozó dokumentumot, valamint egy érvényes hatósági erkölcsi bizonyítványt és a kérelemhez rendelt illetéket. A kérelmet minden esetben a rendőrhatalóság fegyverigazgatási szerve bírálja el a benyújtott dokumentumok, valamint a kérelmező személy által hiánytalanul kitöltött kéreleműrlappal együtt. Az űrlapon fel kell tüntetni a kérelmezőnek, hogy milyen jellegű fegyvert szeretne vásárolni, amely ebben az esetben lehet *gázfegyver, riasztófegyver, gumilövedékes fegyver, légfegyver vagy számszerjé*. A kérelem elbírálására a rendőrségnek 30 nap áll rendelkezésére, továbbá hogy kiadja a kérelmező személy részére az adott fegyverre vonatkozó vásárlási engedélyt.¹⁵⁶

E ponton egy pár gondolat erejéig visszatérünk a nem állami szereplők szerepvállalásához a nem halálos fegyverek szolgálatban történő viselésére vonatkozóan. Romániában a magánbiztonsági szektor részére a feladatellátás biztonsága érdekében a fegyvertörvény lehetőséget biztosít arra, hogy lőfegyverrel és nem halálos fegyverekkel egyaránt lássanak el szolgálatot a magánbiztonsági vállalkozások tagjai. Ebben az esetben a *jogalkotó a tevékenységi forma szempontjából elhatárolja a személyek védelmére irányuló tevékenységet az áruk és értékek biztonsági védelmétől*. A jogszabály-értelmezés szempontjából látható, hogy a jogalkotó szándéka egyértelműen az áruk és az értékek elkülönítése volt abból a szempontból, hogy a védendő értékeket milyen szintű biztonsági és kényszerítő eszközökkel, avagy lőfegyverrel vagy nem halálos fegyverekkel szükséges védeni.¹⁵⁷

A nem halálos fegyverek mint az önvédelmi potenciál kiterjesztésének és erősítésének lehetséges alternatívái (Kitekintés az Európai Unióra)

A jogértelmezésben az összehasonlító érvek alkalmazása elfogadott jelenségnek minősül, amelyet lehet támogatni vagy ellenezni, azonban létezésük kétségbevonhatatlan.¹⁵⁸ A tudományos munkákban megfogalmazott érvek nem bírnak kötelező erővel a vizsgált szakterület szempontjából, azonban hozzájárulhatnak egy olyan szakmai benyomás kialakításához,

155 Lege pentru modificarea si completarea art. 2 din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor si al munitiilor, legea nr. 235/2007. (http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_modificare_regim_arme_munitii_235_2007.php letöltés ideje: 2018.04.20.)

156 Legea privind regimul armelor si al munitiilor, legea nr. 295/2004. (http://www.dreptonline.ro/legislatie/regimul_armelor_munitiilor.php letöltés ideje: 2018.04.22.)

157 A Román Rendőrség Főfelügyelősége központi nyilvántartást vezet a fegyverek és lőszerkeszítésére, birtoklására és használatára feljogosított különleges magánbiztonsági cégekről.

158 Christopher McCrudden: *A Common Law of Human Rights? Transnational Judicial Conversation on Constitutional Rights*. Oxford Journal of Legal Studies 20. szám. 2000. – p. 506.

amely bizonyítja, hogy az érveléseket megalapozott és gondos kutatások előzték meg. A fegyvertartásra vonatkozó jogszabályok értelmezésében az összehasonlító érvek alkalmazása nem helytálló, mivel a nemzeti joggyakorlatok eltérő jogi szemléletet és kultúrát követnek a jogalkotás során. Mint láthattuk Románia példáján keresztül, az Európai Unió tagállamai eltérő szempontokat vesznek figyelembe a fegyverekre vonatkozó stratégiai és jogalkotási folyamatok kialakítása során. Amennyiben szigorúan a jogi megközelítést vesszük alapul, jól látható, hogy minden tagállam egy objektív értékrendet követ a lőfegyverek szigorú szabályozása terén.¹⁵⁹ Mivel az önvédelmi célból tartott lőfegyverek tartásának engedélyeztetése a vonatkozó hatályos jogszabályok alapján csupán egy nagyon szűk réteg számára biztosítja az önvédelmi képesség lőfegyverrel történő növelését Magyarországon (és számuk folyamatosan csökken), így ebben az esetben okkal vetődik fel a kérdés, hogy a nem halálos fegyverekre vonatkozó jogszabályi lehetőségek átgondolásával milyen további lépéseket tehetünk a társadalom önvédelmi képességének erősítése érdekében. A biztonság és a stabilitás minden demokratikus állam alappillére. Az Európai Uniót 2014 óta érintő terrorcselekmények nagymértékben megváltoztatták a biztonságról alkotott elképzeléseinket. Minden tagállam más és más eszközökkel, valamint eltérő jogalkotással igyekezett a biztonsági struktúrák megrongált részeit megerősíteni és újraértelmezni. A terrorcselekmények okozta új kihívások kezelése központi téma lett az Európai Unió minden tagállamában. Bebizonyosodott, hogy az eddig alkalmazott biztonsági modellek már aligha tarthatók fenn, mivel az új kihívások új, a hagyományos biztonsági stratégiáktól eltérő modellek létrehozását kívánják meg. Az Európai Unió tagállamai tehát a biztonsági kérdéseket tekintve egy komoly és explicit jogi kihívással állnak szemben, amely elsősorban az egyéni biztonságra (ezen belül az egyén önvédelmi képességére), valamint a közbiztonság erősítésére fókuszál. Ahogy a felvázolt elemzésekben láthattuk a könyv korábbi fejezeteiben, a tagállamok által adott válaszok eltérő struktúrákat követnek a biztonság megerősítése terén, azonban abban mindegyik megegyezik, hogy a közbiztonság (a rendészeti szervek közterületi jelenlétének növelése, a magánbiztonsági szektor önvédelmi képességének erősítése, a rendőri állomány szolgálaton kívüli önvédelmi képességének átalakítása) erősítése elsődleges prioritást élvez mind a kormányzati intézkedések, mind a jogalkotás oldaláról. Az a megközelítés, amely az egyén önvédelmi képességének lőfegyver által történő erősítését helyezte volna előtérbe, nem kapott megfelelő és határozott támogatást sem közösségi, sem tagállami szinten. Sőt (ahogy láthattuk) az Európai Bizottság bizonyos lőfegyvertípusok esetében jelentős korlátozások és szigorítások bevezetését kezdeményezte. A nem halálos fegyverek tekintetében jellemzően három különböző megközelítéssel találkozunk. Az első megközelítés jelentősen korlátozza a nem halálos fegyverek tartását és viselését; és akár az Európai Unióra, akár az adott államra jellemző biztonsági helyzet megoldása lenne a nem halálos fegyverek tartására vonatkozó kiterjesztés szükségessége, nem él a jogalkotás

159 Ebben az esetben tovább lehet boncolgatni a gondolatot, hogy a szigorú lőfegyverszabályozás kérdése minden esetben az önvédelmi célból történő lőfegyvertartásra vonatkozó szabályozás esetében releváns kérdés az adott társadalmakban. Amennyiben a sportlövészetet és a sportvadászatot vizsgáljuk, akkor az jól érzékelhető, hogy a kamarák és a szakszervezetek nyomásának hatására az Európai Unión belül a jogkövető magatartást tanúsító személyek (akik teljesítik a jogszabályok által előírt követelményeket) egyszerűen kaphatnak lőfegyvertartási engedélyt. *Az önvédelmi célú lőfegyver tartásának lehetősége a szigorú és átgondolatlan szabályozás miatt a jövőben is csupán egy szűkebb réteg kiváltsága marad.*

ezzel a lehetőséggel. Más megközelítésből vizsgálva a kérdést, az adott államban továbbra is elsődlegesen az állami rendészeti szervek és a hozzájuk kapcsolódó törvények biztosítják a közrendet, a közbiztonságot, ezáltal az egyén védelmét. Ez a megközelítés Magyarországra is határozottan jellemző. A második megközelítés szerint a nem halálos fegyverek (a hatóság által kiadott engedély birtokában) bárki számára megvásárolhatók és tarthatók, valamint viselhetők közterületen, bizonyos területi korlátozások között. Erre vonatkozóan a jogszabályok és a joggyakorlat Románia példáján keresztül került bemutatásra. A harmadik megközelítés az első kettő modell keveréke. Ebben az esetben a joggyakorlat megtiltja a nem halálos fegyverek közterületen történő viselését a lakosság számára, amely vonatkozik az otthon tartásra is. *A közterületen csak azok a személyek szállíthatnak és birtokolhatnak nem halálos fegyvert, akik bizonyítani tudják, hogy a fegyvert sporttevékenységre, kereskedelmi, vagy oktatási célra, avagy foglalkozásuk gyakorlásához szükséges alkalmazni.* Ennek a modellnek az alkalmazására Spanyolország esetében találunk példát.¹⁶⁰

Látható, hogy a nem halálos fegyverek szabályozása vonatkozásában nincs egységes joggyakorlat az Európai Unióban. A nem halálos fegyverek jogalkotói megítélése és társadalmi szerepe nyíltan és részletekbe menően további viták tárgyát fogja képezni mindaddig, míg egy egységes álláspont nem kerül kialakításra a szabályozásuk terén. Visszacsatolva a hazai szabályozásra, amennyiben a széles körben birtokolt és a nem halálos fegyverek kategóriájába tartozó gáz- és riasztófegyverek mellé a jogalkotó olyan fegyverek engedélyeztetésére is lehetőséget látna, mint a szerelt gumilövedékes, vagy a vezetett elektromos fegyverek, abban az esetben meg kell vizsgálni annak a természetes személyek részére történő engedélyeztetésének a lehetőségét. A nem halálos fegyverek szélesebb körben történő engedélyeztetésének jogi alapja egyértelműen annak a társadalmi célnak a meghatározása lehet, amely megfogalmazza az egyén önvédelmi képességének az erősítését. Magyarországon ezt az érvelési fajtát általában a *norma objektív céljára* történő hivatkozásnak nevezzük. Ebben az esetben az objektív szó magára a cél eredetére utal, amely ebben az esetben a biztonságérzet növelése az egyén önvédelmi képességének erősítése által, amelynek alanya maga a nem halálos fegyver birtoklásának a lehetősége.

Hasonló okfejtés és érvelés mentén tovább fűzve a gondolatokat, egy ilyen horderejű (a fegyvertartásra, a célhoz kötöttségre, valamint a birtoklásra vonatkozó) jogszabályi módosítás esetén a rendőrség fegyverigazgatási tevékenysége is jelentős mértékben megnövekedne. Ennek ellensúlyozására és a többletfeladatokból eredő állampolgári igények kielégítése érdekében az igazgatásrendészeti szakág feladatrendszerének és személyi összetételének a felülvizsgálata válhat szükségessé.

A nem halálos fegyverekre vonatkozó elméletek mellé indokoltnak tartom egy olyan nem halálos fegyver (*ebben az esetben a vezetett elektromos fegyver*) jogi, rendészeti és

160 REAL DECRETO 137/1993.de 29 de enero. por el que se aprueba el Reglamento de Armas. 1993.03.05. Ministerio del Interior. A spanyol fegyverszabályozási modellt a KÖFOP Egyed István Posztdoktori Program keretében 2018.05.18-20. időszak között volt lehetőség tanulmányozni. A tanulmányút során Jackline Martínez Perugachi, valamint Pedro Díaz-Pintado Charlón sales manager és Belén García Saéz commercial assistant (*Seguritas Seguridad España*) közreműködésével lehetőségem nyílt részletesen betekinteni a spanyol jogalkalmazásba és joggyakorlatba a fegyverszabályozás terén, amely a magánbiztonsági szektor lőfegyver tartására és szolgálatban történő alkalmazásának lehetőségeit elemezve mutatta be a rendszer struktúráját. Lehetőségem nyílt megismerni a spanyol magánbiztonsági szektorba rendszeresített egyes lőfegyverek típusaival és azokkal a szolgálati beosztásokkal, amelyeknél bevezetésre kerültek a lőfegyverek rendszer szinten.

életteni hatásait bemutatni, melyeknek elemzésével azonosításra kerülhetnek az eszköz használatából eredő kihívások és kockázatok.

A vezetett elektromos fegyverek alkalmazásának etikai és jogi aspektusai a rendészet és a magánbiztonság oldaláról

A vezetett elektromos fegyverekkel kapcsolatban érdemes tisztázni egy lényeges kérdést. Mivel a vezetett elektromos fegyverek a *nem halálos fegyverek* kategóriájába tartoznak, ezért a *nem halálos* kifejezés félreértésre adhat okot, és hamis képzetet sugallhat az eszköz emberi életre gyakorolt életteni hatását illetően. A vezetett elektromos fegyverek abban az esetben jelentenek az emberi szervezetre veszélyt, amennyiben az adott személy valamilyen fokú egészségi problémában szenved, valamint tudatmódosító szerek vagy alkohol hatása alatt áll.

A vezetett elektromos fegyverek előnyei:

- halál okozásának rendkívül kicsi az esélye;
- effektív célzó a egész test;
- az NMI-technológiának köszönhetően teljes cselekvésképtelenséget okoz függetlenül testtömegtől;
- az XDPM-mel már két lövésre van lehetőség;
- a kézi sokkolókhoz képest megnövelt hatótávolság;
- nagyon könnyű, viselete kényelmesebb a legtöbb lőfegyverhez képest;
- lézeres célmegjelölő a pontos célzás érdekében;
- visszaéléstől visszatartó és bizonyító technológiák: AFID, belső memória, TASER-kamera.

A vezetett elektromos fegyverek hátrányai:

- kivételes esetben halált okozhat;
- korlátozott hatótávolság;
- másodlagos és harmadlagos sérülések okozásának esélye.¹⁶¹

A nemzetközi jogszabályi környezetben végzett gyakorlati kutatások által gyűjtött tapasztalatok egyértelműen rávilágítanak arra a tényre, hogy *a nem halálos fegyverek jelentősen csökkentik a halálos kimenetelű sérüléseket a rendőrségi intézkedések végrehajtása során*.¹⁶² Amennyiben alkalmazzuk ezt a megközelítést, akkor az alkalmazott szakirodalmi kutatások által elemzett nemzetközi gyakorlatok tapasztalatainak felhasználásával bizonyítást nyert, hogy a vezetett elektromos fegyverek olyan rendőrségi - *alternatív kényszerítő*

¹⁶¹ Sipos Jenő, Apostol Attila: *Alternatív (nem halálos) fegyverek*. In: Hadmérnök. 2009. évi, 1. szám. – pp. 78-79.

¹⁶² Garner, J. H., Schade, T., Hepburn, J. & Buchanan, J.: *Measuring the continuum of force used by and against the police*. In.: Criminal Justice Review. 1995. évi, 2. szám. - pp. 146-168.

eszköz - képesség, amelynek rendészeti alkalmazása (*kiemelten az intézkedés alá vont személy életének megóvása érdekében*) szükséges és indokolt, amely hatékonyan egészíti ki a szolgálati lőfegyvert.

A hazai jogi környezetet megvizsgálva a vezetett elektromos fegyverek (*kiemelve a rendészeti szempontokat*) a védekezésre képtelen állapotot előidéző eszközök közé tartoznak.¹⁶³ A rendőrségi törvény kimondja, hogy a rendőr a szolgálatban rendszeresített vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat:

a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyontárgyat közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,

b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.¹⁶⁴

Az Országgyűlési Őrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusairól és eszközeiről szóló jogszabály értelmében a rendszeresíthető kényszerítő eszközök fajtái között megtaláljuk az *elektromos sokkolókat*.¹⁶⁵

Mind a rendőrségről, mind az Országgyűlési Őrségről szóló jogszabály biztosítja a hivatásos szerv tagjainak, hogy a szolgálat ellátása során a mások testi épsége vagy saját testi épségük megóvása érdekében, illetőleg a veszélyeztető támadás elhárítása érdekében alkalmazják az elektromos sokkolót. Amennyiben figyelmesen megnézzük az idevonatkozó joganyagot, látható, hogy a jogalkotó nem fogalmazta meg egyértelműen az elektromos sokkoló eszköz pontos megnevezését.¹⁶⁶ Ezzel ellentétben a nemzetközi jogi környezet azonban egyértelműen fogalmaz az eszközök vonatkozásában. Az angol és walesi rendőröket a Taser X2 vezetett elektromos fegyverekkel szerelték fel 2016-ban. A minisztériumi indokolás kimondja, hogy a kormány elkötelezett abban, hogy a rendőrség számára biztosítsa azokat a kényszerítő eszközöket, amelyekre szükségük van ahhoz, hogy hatékonyan végezhessek a munkájukat a közbiztonság és a közrend védelme érdekében. A minisztérium az indokolás továbbá részében kiemeli, hogy fontos taktikai lehetőség a rendőrség számára a vezetett elektromos fegyverek szolgálati alkalmazása, különösen azoknak az (esetlegesen bekövetkező) erőszakos személyek elleni intézkedéseknek a során, ahol egyéb rendészeti taktikák és intézkedési formák kudarcot vallanak.¹⁶⁷ Azonban az eszköz rendészeti alkalmazása nem minden esetben vált ki optimizmust a vizsgált társadalom tagjaiból, valamint a jogvédő szervezetek részéről.

163 A védekezésre képtelen állapotot előidéző eszközök közé tartozik még az R92-es könnyfakasztó spray, valamint az MK könnyfakasztó spray.

164 A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 49.§ (1) bek. (https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99400034.TV letöltés ideje: 2017.12.05.)

165 33/2014. (IV. 24.) BM rendelet az Országgyűlési Őrség által alkalmazott kényszerítő eszközök rendszeresítésének szakmai követelményeiről és eljárási szabályairól, valamint az Országgyűlési Őrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusairól, fajtáiról. 1. számú melléklet. Magyar Közlöny. 2014. évi, 58. szám. – pp 5627-5634.

166 Gáspár Mikos - Regényi Kund: *A TASER mint rendészeti kényszerítő eszköz alkalmazásának egyes lehetőségei*. In: Gaál Gyula - Hautzinger Zoltán: *Szent Lászlótól a modern magyar rendészettudományig*. Pécsi Határ Tudományos Közlemények, 19. szám. - pp. 115-122.

167 Ben Kentish: *Police officers in England and Wales to be issued with more powerful stun guns*. In: Independent. 2017.03.02. (<http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/police-officers-more-powerful-stun-guns-england-wales-issue-home-secretary-amber-rudd-a7607816.html> letöltés ideje: 2017.12.05.)

Nagy-Britanniában a Taser X2 rendőri szolgálatban történő bevezetése óta nagy társadalmi elégedetlenség alakult ki az eszközzel alkalmazásával szemben. Számos kockázat került azonosításra az eszköz létjogosultságára és szakszerű alkalmazásra vonatkozóan. Azonban a vezetett elektromos fegyverek használata számos olyan lehetőséget rejt magában, amelynek során a speciális rendészeti feladatok végrehajtásának biztonsága és sikeressége nagymértékben megnövelhető. Ilyen feladatok az új biztonsági kihívások és az Európai Unió egyes tagállamait érintő terrorcselekmények hatására előtérbe került, a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos kritikus infrastruktúrák (például: repülőterek, vasútállomások), valamint a nagy tömegeket vonzó zenés-táncos rendezvények és a sportesemények védelme.¹⁶⁸

További vizsgálatot szükséges végezni arra a biztonsági problémára reflektálva, amely az európai keresztény szent helyeket érinti. Az európai kontinenst érintő biztonsági kihívások átrendeződése következtében átalakult biztonsági környezetben valós célpontokká váltak a keresztény szent helyek.¹⁶⁹ Több támadás érte Európa-szerte mind a katolikus, mind a zsidó szent helyeket. A motivációs tényezőket számos oldalról lehet megközelíteni és vizsgálni.¹⁷⁰

A hazai jogszabályi környezet a vezetett elektromos fegyvereket nem definiálja mint kényszerítő eszközt. Ennélfogva nem került a jogalkotó részéről nevesítve sem a rendőrségi törvényben, sem a személy- és vagyonvédelmi törvényben, sem az Országgyűlési Őrség kényszerítő eszközrendszerét szabályzó BM-rendeletben. A jogalkotási folyamat során az elektromos sokkoló kifejezés került meghatározásra a vonatkozó joganyagokban. Mindazonáltal az *elektromos sokkoló* mint kifejezés nem fedi le fogalmilag a vezetett elektromos fegyverek kategóriáját. Amennyiben a vezetett elektromos fegyverek felhasználási köre kibővítésre kerül akár a rendészeti, akár a magánbiztonsági szakterület vonatkozásában, akkor tisztázni szükséges a vezetett elektromos fegyverek fogalomrendszerét, valamint a fogalomkörbe tartozó fegyvertípusokat. Ez az elhatárolás azért is válik szükségessé, mivel a vizsgált nemzetközi példák és tapasztalatok azt mutatják, hogy a vezetett elektromos fegyverek nem kellőképpen ismertek a társadalom részéről.¹⁷¹ Tudományos vizsgálatok és felmérések bizonyították, hogy a társadalom részéről nagyon negatív előítélet bontakozott ki az eszközöket illetően (*elsősorban a rendőrségi használatuk során bekövetkezett halálos esetek következtében*), és a rengeteg téves és valótlan információ következtében halálos

168 Kaminski, R. & Martin, J.: *Analysis of Police Office Satisfaction with Defense and Control Tactics*. In: Policing, 23. évf, 2. szám. 2016. - pp. 132-153.

169 Jessica Chia: *Group hurls Molotov cocktails at Swedish synagogue*. In: Daily News. 2017.12.10. (<http://www.nydailynews.com/news/world/group-hurls-molotov-cocktails-swedish-synagogue-article-1.3688680> letöltés ideje: 2017.12.10.) A sajtó hír kiemeli, hogy egy Göteborg-i zsinagógát álarcosok támadtak meg molotov koktélokkal.

170 A KÖFOP Vallási szélsőségek kiemelt kutatócsoport keretében a szerző az európai keresztény szent helyek fenyegetettségével és védelmével kapcsolatban végez kutatásokat, amely során a rendészeti és a magánbiztonsági szektor oldaláról vizsgálja a keresztény szent helyeket érintő új biztonsági kihívásokat és kockázatokat.

171 *Csehországban* törvény mondja ki, hogy a taser vezetett elektromos fegyvereket egy tekintet alá kell vonni a lőfegyverekkel. *Ausztriában* a jogalkotó lehetővé tette a rendőrség számára, hogy kábítófegyvereket használjon a rendőri intézkedések során, beleértve a Tasert is. *Finnországban* Tasert birtokolni és használni kizárólag a rendőrségi szervek jogosultak. A rendőrség 2005 óta használja a Tasert. *Franciaországban* a tasereket a francia rendőrség és a csendőrség használja. 2008 szeptemberében kormányrendelet útján állították őket a rendőrség rendelkezésére, de 2009 szeptemberében az Államtanács felülvizsgálta a döntést, miszerint a vezetett elektromos fegyverek sajátosságai miatt szigorúbb szabályozást és ellenőrzést igényelnek.

fegyverként azonosítják a közvélekedésben a vezetett elektromos fegyvereket.¹⁷² A vizsgált nemzetközi rendészeti struktúrák rávilágítanak arra a fontos problémára, hogy a vezetett elektromos fegyverek Európai Unió belüli megítélése és szabályozása nem egységes a tagállamokban. Számos tagállam lehetőséget biztosított arra vonatkozóan, hogy a vezetett elektromos fegyverek (kiegészítve a klasszikus kényszerítő eszközöket, valamint a szolgálati lőfegyvert) a rendőri intézkedések során az emberi élet megóvását előtérbe helyezve, realitázzák a jogsértést elkövető személy elfogását és bíróság elé állítását. További vizsgálatok és kutatások szükségesek abból a szempontból, hogy egy egységes Európai Unió joggyakorlat vagy állásfoglalás kerüljön elfogadásra a vezetett elektromos fegyverek mind rendészeti, mind magánbiztonsági, mind pedig esetleges polgári (otthonvédelmi) felhasználását illetően.

Kihívások és kockázatok a vezetett elektromos fegyverek vonatkozásában

- *Az intézkedő rendőrök nem minden esetben tudják felmérni (az adott intézkedés vonatkozásában) hogy a vezetett elektromos fegyvert mikor kell vagy lehet alkalmazni.* A klasszikus rendőrségi kényszerítő eszközök használatára a rendőrök pontos kiképzést és oktatást kapnak, valamint a joggyakorlatban is érvényre juttatásra került a kényszerítő eszközök szabályrendszere. Ezzel ellentétben a vezetett elektromos fegyverek rendőrségi alkalmazására és használatára vonatkozóan nincs olyan jogszabály, amely elhatárolja az eszközt a kényszerítő eszközöktől, valamint a szolgálati lőfegyverektől.¹⁷³
- Új rendészeti kihívásként került megfogalmazásra a nemzetközi biztonsági környezet átalakulása következtében (kiemelten Nagy-Britanniában), hogy a terrorcselekmények által veszélyeztetettebb létesítmények (a lakosság ellátása, valamint az állam működése szempontjából kiemelten fontos kritikus infrastruktúrák, nagyobb tömegek által látogatott közterületek, koncerttermek, sportlétesítmények) biztonságát lőfegyverekkel felszerelt rendőrökkel és a magánbiztonsági szektor egyes szereplőivel kiegészítve szükséges biztosítani. A biztosítás hatékonyságát növeli, hogy a nagyobb tömegeket vonzó rendezvények ideje alatt a rendőrség lőfegyverrel felszerelt egységei egy meghatározott nagyobb területen helyezkednek el, ahol ellenőrző-áteresztő pontokat hoznak létre. A magánbiztonsági szektor tagjai a létesítményekbe történő beléptetés rendjét biztosítják, elsősorban vezetett elektromos fegyverek biztosítása és esetleges alkalmazása mellett.

172 Nowicki, E.: *Oleoresin capsicum: a non-lethal force alternative*. In: Law Enforcement Technology, 2010. évi, 1. szám. – pp. 24-27.

173 *Extended operational Deployment of Taser for Specially Trained Units* (excluding firearms incidents) 2008. december. In: Taser Policy and Operational Guidance - Specially Trained Units. – pp. 8-10. A rendőrségi útmutató célja, hogy tájékoztassa a rendőri állományt a vezetett elektromos fegyverek helyes használatáról, valamint, hogy támogassa a taser eszköz használatával, telepítésével, kiválasztásával és képzésével kapcsolatos döntéshozatalokat. Az útmutató azonban nem határolja el egyértelműen a taser vezetett elektromos fegyvert sem a kényszerítő eszközöktől, sem a szolgálati lőfegyverektől és nem fogalmaz meg konkrét esettanulmányokat az eszköz helyes és szabályos használatát illetően a rendőrségi intézkedések során.

- Számos olyan intézmény vagy létesítmény (például: kórházak, közintézmények és oktatási intézmények, egyetemek) tartozik a magánbiztonsági szektor védelmi és biztosítási körébe, amelyekben a lőfegyverek alkalmazása hatványozottan veszélyezteti az emberek életét, így nagymértékben csökken a lőfegyver által biztosított biztonsági környezet hatékonysága. Azokon a veszélyeztetett területeken, ahol az új biztonsági kockázatok következtében egyre nagyobb biztonsági kihívásokkal szembesülnek a magánbiztonsági szektor egyes szereplői, felmerül a kérdés, hogy melyek azok a védelmi vagy önvédelmi képességek, amelyek erősítésével növelhető az egyén, valamint a védett objektum biztonsága.

Konklúzió a nem halálos fegyverek lehetőségei vonatkozásában

A rendészeti intézkedésekből levonható következtetések elemzéséből világossá válik, hogy a rendőrök és az intézkedés alá vont állampolgárok halálának vagy súlyos sérüléseinek minimalizálása érdekében a rendészeti szervek törekszenek a lőfegyverek minél kevesebb használatára. A nem halálos fegyverek fejlesztése sokkal nagyobb dinamikai tartományban mozog, mint a halálos fegyvereké, ezért egyre eltérőbb felhasználási területre alkalmazható nem halálos fegyver áll rendelkezésre. A fejlesztési irányok tekintetében megkülönböztethetünk olyan eszközöket, amelyek hatékonyságukat tekintve jobban alkalmazhatók a nyitott területeken vagy a kültéri környezetekben, míg más eszközök jól működnek kisebb, zárt terekben. Ezek a fejlesztések elsősorban a rendészeti szervek számára nyújtanak hathatós segítséget, azonban a magánbiztonsági szektor részére, valamint a polgári felhasználás elősegítése érdekében is előremutató kutatások folynak.

Azonban minden éremnek két oldala van alapon vizsgálni kell a nem halálos fegyverek negatív tényezőit is. A nem halálos fegyverek használatuk során (az egyén mentális és egészségi állapotától függően) eltérő súlyosságú élettani és pszichológiai hatásokat okozhatnak az egyén számára, bár a nem halálos fegyverek használatával nagymértékben csökken a személyek sérülése a lőfegyverek használatával összehasonlítva, valamint az eszközök jelentősen megnövelik a rendészeti szervek gazdasági képességeinek erőforrás-felhasználását. Az Európai Unióban a nem halálos fegyverekre vonatkozó jogalkalmazás terén jelentős eltéréseket tapasztalhattunk a tagállamok fegyverekről szóló rendelkezéseiben. Az Európai Uniót érintő új biztonsági környezet előírányozza az eszközöknek a polgári felhasználás területén történő jogalkotói előrelépést, míg a rendészeti szervek által történő alkalmazása esetében is szükséges lépéseket tenni. A nem halálos fegyverek rendkívül szükséges fegyverekké válnak, ha a lőfegyverek által biztosított erő alkalmazása nem válik lehetségessé.

ZÁRÓGONDOLATOK

A fegyverrendészet vs. fegyverigazgatás

Amit a könyv egyes fejezetei kínálnak, azok jogi értelemben nem általános fegyverigazgatásra vonatkozó elméleti megközelítések. Egyrészt kérdés, hogy vajon lehetséges-e egyáltalán általános értelemben fegyverrendészetről beszélni. A fegyverrendészet mint általánosan elfogadott és a rendőrségi szakzsargonban használt szakmai kifejezés nem képezi le egyértelműen azt a hatósági tevékenységet, amelyet a rendőrség igazgatásrendészeti szolgálati ága folytat a tűzfegyverekkel kapcsolatos engedélyeztetési eljárások során. Dogmatikailag a rendészet meghatározása (*a tudományos publikációkat figyelembe véve*) két forrásból táplálkozik. Az egyik elmélet értelmében a rendészet a *közbiztonság, közrend fenntartása és visszaállítása*.¹⁷⁴ A másik elmélet megfogalmazása szerint a rendészet (kevésbé markáns alanyi körhöz kötötten) sokkal több, mint a közbiztonság és a közrend fenntartása és helyreállítása, amely egyúttal a közigazgatás tükrében determinált fogalomkörbe tartozó megközelítés.¹⁷⁵ A rendészet szó nyelvtanát vizsgálva juthatunk el olyan rendészeti tevékenységek meghatározásához, mint útlevelelrendészet, rendőrségi rendészet, igazgatásrendészet stb. Ezek függvényében hogyan is kell értelmeznünk a rendészetet? *A rendészet a közigazgatás egészének egy része.* Tagadhatatlan tény, hogy a rendészet intézményrendszerében ennek az egészét képezi. Tagadhatatlan tény, hogy a rendészet egy olyan közfeladat (*egészségügy-igazgatás, atomenergia-igazgatás stb.*) amely tevékenységével a társadalom egy szegmensét lefed. Összegzésképpen a rendészet tehát közfeladat, tárgyi és szervezeti értelemben egyaránt. A rendészet abban más az eltérő igazgatási tevékenységektől, hogy az általa védett jogi tárgy a biztonság (*ezen belül a köznek a biztonsága és nem a rendje*) védelem és fenntartása. A biztonság eszközzrendszere a tárgyat realizálja azáltal, hogy elkülöníti a többi igazgatási tevékenységtől. Az eszközzrendszerre jellemző specifikum nem más, mint a kényszerintézkedések és a titkos eszközök együttese. Ezek az eszközzrendszerek egyetlen más közigazgatási ágazatban sem használatos lehetőségeket szabályoznak.

Amennyiben a fenti a rendészet fogalomköréhez kapcsolódó általános elméleti jellemzőket is felmutatva a megközelítést elfogadjuk, akkor lefektethetjük, hogy a rendőrség az igazgatási tevékenység végrehajtása során egy *másodlagos rendészeti* tevékenységet lát el. Ebben az esetben kimondható, hogy az igazgatásrendészetet mint jogalkotó általi meghatározásának tökéletlensége válik azonosíthatóvá. A rendészetre vonatkozó egyes értelmezési

174 Tihanyi Miklós: *Közrend, közbiztonság, rendészet a keresztény közgondolkodásban*. Államtudományi Műhelytanulmányok. 2017. évi 16. szám. - p. 4.

175 Balla Zoltán: *A rendészet és a biztonság összefüggései*. In: Hack Péter, Király Eszter, Korinek László, Patyi András (szerk.) *Gályapadból laboratóriumot: Tanulmányok Finszter Géza professzor tiszteletére*. 518 p. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2015. - pp. 43-44.

módszerek fenti áttekintése nem teljes mértékben kimerítő, ami az elméleti megközelítést illeti, de magában foglalja azoknak az érveknek a lényegi elemeit, amelyek módszertanilag elfogadható érveket fogalmaznak meg a fegyverigazgatás dogmatikai megalapozásához. Megjegyzem, sokféle más, módszertanilag elfogadható és szokatlan érv is elképzelhető a fegyverigazgatás fogalmának meghatározása szempontjából, mivel az érvek elfogadása és alkalmazása a legtöbb esetben jelentős mértékben egyénfüggő.

Ez a kismonográfia a fegyverekkel kapcsolatos kihívásokat helyezi előtérbe. A könyvben felvázolt kihívások új, avagy régi mivolta mellett és ellen is lehet felsorolni érveket, azonban az vitathatatlan tény, hogy jelen időszakban ezekkel a biztonsági kihívásokkal Európában szembesülünk. A fegyvertartást és használatot szabályzó joganyagok értelmezése nem könnyű feladat, hiszen maga a szókincs elsajátítása és a fogalmak értelmezése néha még a szakemberek számára is nehézségekbe ütközik. Az igazgatásrendészeti szakterület elméleti és gyakorlati művelői (jelen sorok írója is közéjük sorolja magát) azt kell hogy tekintsék elsődleges feladatuknak, hogy előirányozzák a szakterület jövőképét, és kutassák a megoldásokat mindazokra a problémákra, amelyek (ha csak érintőlegesen is) felmerülnek a szakterület vonatkozásában. Általánosságban azt a javaslatot fogalmazom meg a könyvben, hogy vegyük szemügyre azokat a fegyverigazgatásra vonatkozó hazai és nemzetközi kihívásokat, amelyekre a kapott válaszokat a kihívások megoldására fordítsuk.

A könyv fő részében azt mutattam be, hogy a fegyverekkel kapcsolatos egyes biztonsági kihívásokkal kapcsolatos értelmezésekre milyen céleszközök mentén lehet megoldásokat találni. Rámutattam, hogy ezeket a megoldásokat (a legtöbb esetben) a jogalkotás irányából szükséges megalapozni. Releváns kérdéseket elméleti oldalról egyes modellek alkalmazásával világítottam meg, míg más kérdések esetében valós, a gyakorlatban is alkalmazható megoldási módszereket fogalmaztam meg. A könyv nem csupán az egyes biztonsági problémák szerepét és jelentőségét kívánta bemutatni a jelenlegi biztonságpolitikai környezet elemzésével, hanem tudatos erőfeszítés is, hogy világossá tegyük, hogy a fegyverigazgatás (hazai és a nemzetközi szintéren egyaránt) milyen formában képes hatékony válaszokat adni a felvázolt biztonsági problémákra.

IRODALOMJEGYZÉK

- 3D Printing History. (<http://www.avplastics.co.uk/3d-printing-history> letöltés ideje: 2017.06.17.)
- 3D Printing with DLP Technology. DLP Offers Unparalleled Advantages for 3D Printing Applications. Texas Instruments, Dallas. 2013.
- Ajdacic-Gross, V., Killias, M., Hepp, U., Gadola, E., Bopp, M., Lauber, C.: Changing times: A longitudinal analysis of international firearm suicide data. *American Journal of Public Health*, 96. évf, 10. szám. 2006.
- Amanda Holpuch, Paul Owen: March for Our Lives: hundreds of thousands demand end to gun violence – as it happened. *The Guardian*. 2018.03.24.
- AMENDMENT [II.] A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed. In: *Amendments to the Constitution of the United States of America. Articles In Addition to, and Amendment of, the Constitution of the United States of America, Proposed by Congress, and Ratified by the Several States, Pursuant to the Fifth Article of the Original Constitution*. 1992. *Dillon v. Gloss*, 256 U.S. 368. 1921.
- Andrea Gimenez Salinas: *La madurez del sector de seguridad privada en España: Análisis de su evolución legislativa*. Universidad Autónoma de Madrid. 2014.
- Anna Richards & Henry Smith: *Addressing the role of private security companies within security sector reform programmes*. Saferword. 2007-2012.
- Anthony Zurcher: How Trump turned against gun control. In: *BBC News*. 2017.10.02. (<http://www.bbc.com/news/world-us-canada-41478293> letöltés ideje: 2017.01.12.)
- Arkadi Gerney, Chelsea Parsons, Charles Posner: *America Under the Gun. A 50-State Analysis of Gun Violence and Its Link to Weak State Gun Laws*. Center for American Progress. 2013.
- Balla Zoltán: *A rendészet és a biztonság összefüggései*. In: Hack Péter, Király Eszter, Korinek László, Patyi András (szerk.) *Gályapadból laboratóriumot: Tanulmányok Finszter Géza professzor tiszteletére*. 518 p. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2015.

- Ben Kentish: Police officers in England and Wales to be issued with more powerful stun guns. In: Independent. 2017.03.02. (<http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/police-officers-more-powerful-stun-guns-england-wales-issue-home-secretary-amber-rudd-a7607816.html> letöltés ideje: 2017.12.05.)
- Berman, Barry: 3-D printing: The new industrial revolution. In.: Business Horizons. 2012. évi, 2. szám.
- Bill Mears: Justices take on potentially landmark gun rights cases. In: CNN. 2009.09.30. (<http://edition.cnn.com/2009/CRIME/09/30/scotus.state.guns/index.html> letöltés ideje: 2017.11.02.)
- Braga, A.A., Wintemute, G.J., Pierce, G.L., Cook, P.J., and Ridgeway, G.: Interpreting the empirical evidence on illegal gun market dynamics. In: Journal Urban Health. 2012. évi 89. szám.
- Brauer, J.: The U.S. firearms industry: production and supply. In: Working Paper 14. Small Arms Survey, Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva, Switzerland; 2013.
- Brent DA, Perper JA, Moritz G: Firearms and adolescent suicide: a community case control study. In: American Journal of Diseases of Children. 1993. évi, 147. szám.
- Charles Nemeth: Private Security and the Law. Butterworth-Heinemann. 2012.
- Charlie Harlie Mesloh, Mark Henych, Ross Wolf: Less Lethal Weapon Effectiveness, Use of Force, and Suspect & Officer Injuries: A Five-Year Analysis. Weapons & Equipment Research Institute. Florida Gulf Coast University. 2008.
- Christián László: A magánbiztonság elméleti alapjai. ÁROP – 2.2.21 Tudásalapú közszolgálati előmenetel. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar. Budapest, 2014.
- Christopher McCrudden: A Common Law of Human Rights? Transnational Judicial Conversation on Constitutional Rights. Oxford Journal of Legal Studies 20. szám. 2000.
- Cook, P.J.: Notes on the availability and prevalence of firearms. In: American Journal Preventive Medicine. 1993. évi 9. szám.
- Des agents de sécurité privée armés: révolution ou simple adaptation? The Conversation. 2018.01.08. (<https://theconversation.com/des-agents-de-securite-privee-armes-revolution-ou-simple-adaptation-89748> letöltés ideje: 2018.03.30.)

-
- Ehrhart, Hans-Georg: What model for CSDP? European Union Institute for Security Studies Chaillot Papers. Párizs. 2002. október, 55. szám.
  - Elfogadták a lőfegyvertartás új szabályait. (<http://www.origo.hu/itthon/20120305-elfogadta-a-parlament-a-loszerekrol-es-a-lofegyverekrol-szolo-torveny.html> letöltés ideje: 2018.04.09.)
  - Erika Soto Lamb, Alex Katz: New Poll Finds 85 Percent In Louisiana Favor Mandatory Background Checks For All Gun Buyers. Mayors Against Illegal Guns. 2013.
  - European Commission strengthens control of firearms across the EU. Brussels, 2015. november 18.
  - Firearms-Control Legislation and Policy: Spain. (<https://www.loc.gov/law/help/firearms-control/spain.php#t36> letöltés ideje: 2018.02.25.)
  - Firearms Directive. Brüsszel, 2016.12.20. MEMO/16/4465.
  - Freedberg, Sydney J.: 3D Printing Key to Hypersonic Weapons: Raytheon, 2016. március 30. (<http://breakingdefense.com/2016/03/3d-printing-key-to-hypersonic-weapons-raytheon/> letöltés ideje: 2017.012.23.)
  - Garner, J. H., Schade, T., Hepburn, J. & Buchanan, J.: Measuring the continuum of force used by and aga-inst the police. In.: Criminal Justice Review. 1995. évi, 2. szám.
  - Garrett, Banning: 3D Printing: New Economic Paradigms and Strategic Shifts. In.: Global Policy. 2014. évi. 1. szám.
  - Gaurav Tyagi: 3D Printing Technology. History of 3D Printing. National Informatics Centre. 2012.
  - Gáspár Mikós - Regényi Kund: A TASER mint rendészeti kényszerítő eszköz alkalmazásának egyes lehetőségei. In: Gaál Gyula - Hautzinger Zoltán: Szent Lászlótól a modern magyar rendészettudományig. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 19. szám.
  - Geneva Protocol I, supra note 26, art. 36, 1125 U.N.T.S. at 21.
  - Gerald Walther: Printing Insecurity? The Security Implications of 3D-Printing of Weapons. In.: Science and Engineering Ethics. 2015. évi. 6. szám.

- Greenberg, Andy: ‚Wiki Weapon Project’ Aims To Create A Gun Anyone Can 3D-Print At Home. (<https://www.forbes.com/sites/andygreenberg/2012/08/23/wiki-weapon-project-aims-to-create-a-gun-anyone-can-3d-print-at-home/#52d9a67a3860> letöltés ideje: 2018.02.02.)
- Guns in France: Now security guards could be armed. (<http://www.thelocal.fr/20160304/even-more-guns-on-frances-streets-following-terror-attacks> letöltés ideje: 2018.03.05.)
- Gulyás Erika: Illegális lövöldözők országa vagyunk. Népszava, 2016.11.16.
- Harkinson, J.: Fully loaded: inside the shadowy world of America’s 10 biggest gunmakers. In: Published June 2016. Accessed June 15, 2016. Mother Jones. 2016.
- Horváth Ádám – Kurucz Attila: A 3D nyomtatás története és jövőbeli kérdései. In.: Reisinger Adrienn, Kecskés Petra (szerk.): „Ifjúság - jövőképek”: Kautz Gyula Emlékkonferencia, 2016. június 15. elektronikus formában megjelenő kötete. Széchenyi István Egyetem. 2017.
- How will 3D printing make your company the strongest link in the value chain? EY’s Global 3D printing Report 2016. Ernst&Young GmbH. Berlin, 2016.
- Ian Bremmer: These 5 Facts Explain Why Europe Is Ground Zero for Terrorism. TIME. 2016.03.22.
- J. Ozanne-Smith, K. Ashby, S. Newstead, V. Z. Stathakis, A. Clapperton: Firearm related deaths: the impact of regulatory reform. In: Injury Prevention. 2004. évi, 10. szám.
- Jakab András: Az európai alkotmányjog nyelve. Magyar Tudományos Akadémia, akadémiai doktori értekezés. 2013.
- Jean-Paul Brouder: Le travail d’Egon Bittner: une introduction à la sociologie de la force institutionnalisée. Déviance et Société. Centre International de Criminologie Comparée Université de Montréal. 25. évfolyam, 3. szám. 2001.
- Jean-Paul Celet: Nouvelles menaces, nouveaux défis pour une sécurité privée en pleine mutation. 4èmes Assises de la sécurité privée 2016.
- Jenzen-Jones, N.R.: Small Arms and Additive Manufacturing: An Assessment of 3D-Printed Firearms, Components, and Accessories, In.: King, Benjamin/McDonald, Glenn (eds), Behind the Curve: New Tech-nologies, New Control Challenges, Occasional Paper. Genf: Small Arms Survey. 32. szám.

-
- Jessica Chia: Group hurls Molotov cocktails at Swedish synagogue. In: Daily News. 2017.12.10. (<http://www.nydailynews.com/news/world/group-hurls-molotov-cocktails-swedish-synagogue-article-1.3688680> letöltés ideje: 2017.12.10.)
  - Julia Pascual: Le port d'arme par des agents de sécurité privée encadré par la loi. Le Monde. 2018.01.02. szám.
  - Juhász Krisztina: Az Európai Unió biztonság- és védelempolitikája, az EU válságkezelési tevékenysége. PhD disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. 2014.
  - Kaminski, R. & Martin, J.: Analysis of Police Office Satisfaction with Defense and Control Tactics. In: Policing, 23. évf, 2. szám. 2016.
  - Katie Sola: Here Are Obama's New Executive Actions On Gun Control. Forbes Magazin, 2016.01.06.
  - Kelley, Robert: Is Three-Dimensional (3D) Printing a Nuclear Proliferation Tool? Non Proliferation Papers. No. 54, EU Non-Proliferation Consortium, (<http://www.nonproliferation.eu/web/documents/nonproliferationpapers/is-three-dimensional-3d-printing-a-nuclear-prolife-57.pdf> letöltés ideje: 2018.01.20.)
  - Killias M, Haas, H.: Waff en Wievielehabensie, wiegefährlichsindsie? (Firearms - how many own them, how dangerous are they?) Crimscope. 2001. évi 16/17. szám.
  - Killias M, Markwalder N.: Firearms and homicide in Europe. Springer Science and Business Media. Universitat Zürich. 2012.
  - Kolbert András: Börtönbe megy, ha fegyvert nyomtat. 2013.06.17. (https://index.hu/tech/2013/06/17/bortonbe_megy_ha_fegyvert_nyomtat/)
  - Kückelhaus, Markus: 3D Printing and the future of supply chains. A DHL perspective on the state of 3D printing and implications for logistics. DHL Customer Solutions & Innovation. 2016.
  - Kroenig, Matthew/Volpe, Tristan: 3-D Printing the Bomb? The Nuclear Nonproliferation Challenge, In: The Washington Quarterly, 2015. évi. 3. szám.
  - La lettre de Michel Mathieu. Securitas. 13. szám, 2016. január.
  - Law Center to Prevent Gun Violence, Prohibited Purchasers Generally Policy Summary. 2012. (<http://smartgunlaws.org/prohibited-purchasersgenerally-policy-summary/> letöltés ideje: 2018.04.02.)

- Lee Fang: Military Contractors Behind New Pressure Group Targeting Presidential Candidates. In: The Intercept. 2015.05.09. (<https://theintercept.com/2015/05/09/military-contractors-form-group-pressure-2016-candidates-adopt-hawkish-positions/> letöltés ideje: 2018.01.08.)
- Lege pentru modificarea si completarea art. 2 din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor si al munitiilor, legea nr. 235/2007. (http://www.dreptonline.ro/legislatie/lege_modificare_regim_arme_munitii_235_2007.php letöltés ideje: 2018.04.20.)
- Legea privind regimul armelor si al munitiilor, legea nr. 295/2004. (http://www.dreptonline.ro/legislatie/regimul_armelor_munitiilor.php letöltés ideje: 2018.04.22.)
- Legislative train schedule. Area of Justice and Fundamental Rights. Review of Legislation on Firearms. 2016. (<http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-area-of-justice-and-fundamental-rights/file-review-of-legislation-on-firearms> letöltés ideje: 2018.04.08.)
- Ley 5/2014, de 4 de abril, de Seguridad Privada. Borrador de real decreto por el que se aprueba el reglamento de seguridad privada. (A spanyol magánbiztonságról szóló 2014. évi 5. törvény)
- Mark Follman, Gavin Aronsen és Deanna Pan: US Mass Shootings, 1982-2018: Data From Mother Jones' Investigation. Mother Jones, 2018.03.10. (<https://www.motherjones.com/politics/2012/12/mass-shootings-mother-jones-full-data/> letöltés ideje: 2018.04.02.)
- Mary Atkinson: US lobby backed by arms industry could influence foreign policy. In: Middle East Eye. 2015.05.15. (<http://www.middleeasteye.net/news/us-lobby-backed-arms-industry-could-play-significant-role-shaping-foreign-policy-607512040> letöltés ideje: 2017.11.30.)
- Michael Kassner: 3D printing security risks threaten the public's health and safety. In: Tech Republic. 2017.08.25.
- Michigan: Senate to Vote on Self-Defense Bills. (<https://www.nraila.org/articles/20171107/michigan-senate-to-vote-on-self-defense-bills> letöltés ideje: 2017.11.12.)
- Minnick, Jon: 3D Printing - The Risks For Manufacturers. (<https://www.mbtmag.com/article/2017/01/3d-printing-risks-manufacturers> letöltés ideje: 2017.06.17.)

-
- Moyes Richard: Causing Problems: Classification of Humanitarian Concerns Regarding Explosive Weapons. In: Balmer Brian, Rappert Brian (szerk.): *Absence in Science, Security and Policy From Research Agendas to Global Strategy*. Palgrave Macmillan UK. 2015.
  - Nicholas Clapham: Here's when British police are legally allowed to shoot under a new policy on lethal force. University of Surrey. School of Law. *The Conversation*. 2017.04.28.
  - Noah Bierman: Trump's ardent pro-gun stance is new, but will Las Vegas force him to give ground? In: *Los Angeles Times*. 2017.10.07. (<http://www.latimes.com/politics/la-na-pol-trump-guns-20171006-story.html> letöltés ideje: 2017.12.29.)
  - Nowicki, E.: Oleoresin capsicum: a non-lethal force alternative. In: *Law Enforcement Technology*, 2010. évi, 1. szám.
  - Ordonanta de urgenta pentru modificarea si completarea Legii nr. 295/2004 privind regimul armelor si al munițiilor, oug nr. 26/2008. (http://www.dreptonline.ro/legislatie/ordonanta_urgenta_modificare_regim_arme_munitii_26_2008.php letöltés ideje: 2018.04.21.)
  - Paul Hamil: 10 Key National Security Challenges in 2015. In: *American Security Project*. 2015. évi. 1. szám.
  - Philip J. Cook, Wendy Cukier, Keith Krause: The illicit firearms trade in North America. In: *Criminology and Criminal Justice*. 2009. évi, 9. szám.
  - Police: le port d'arme hors service restera autorisé après l'état d'urgence. *L'Obs avec AFP*. 2016.06.15. (<https://www.nouvelobs.com/societe/20160615.OBS2589/police-le-port-d-arme-hors-service-restera-autorise-apres-l-etat-d-urgence.html> letöltés ideje: 2018.03.29.)
  - Póti László - Tálas Péter: A magyar kül-és biztonságpolitika új hangsúlyairól. In.: *Gazdag Ferenc, Kiss J László (szerk.): Magyar külpolitika a 20. században: tanulmányok*.
  - Rada Péter: Átalakuló biztonsági kihívások. A biztonság dimenziói. In: *Rada Péter (szerk.) Új világrénd? Nemzetközi kapcsolatok a hidegháború utáni világban*. 198 p. Budapest: *Corvinus Külügyi és Kulturális Egyesület; Ifjú Közgazdászok Közhasznú Egyesülete*, 2007.
  - Reedy, D.C. and Koper, C.S.: Impact of handgun types on gun assault outcomes: a comparison of gun assaults involving semiautomatic pistols and revolvers. In: *Injury Prevention*. 2003. évi. 9. szám.

- Resperger István: Stratégiák és fogalmak háborúja, az aszimmetrikus hadviselés hadtudományi megközelítése. *Hadtudomány*. XXIV. évf, elektronikus szám.
- Sarah Wheaton: Obama wipes away tears as he calls for new gun measures. In: *Politico*. 2016.01.05. (<https://www.politico.com/story/2016/01/obama-gun-restrictions-217354> letöltés ideje: 2017.10.29.)
- See James C. Duncan: A Primer on the Employment of Non-Lethal Weapons. *Naval Law Review*. 1998. évi 37. szám.
- Shapiro R, Hassett K.: The economic benefits of reducing violent crime: a case study of eight American cities. Washington, DC: Center for American Progress. 2012.
- Sipos Jenő, Apostol Attila: Alternatív (nem halálos) fegyverek. In: *Hadmérnök*. 2009. évi, 1. szám.
- Spapens, A.C.M.: Trafficking in Illicit Firearms for Criminal Purposes within the European Union, *Euro-pean Journal of Crime*. In: *Criminal Law and Criminal Justice*. 2007. évi, 15. szám.
- Stop Illegal Trafficking in Firearms Act of 2013, 113th Cong. 1st Sess. (<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-113s54rs/pdf/BILLS-113s54rs.pdf> letöltés ideje: 2018.04.02.)
- Study to Support an Impact Assessment on Options for Combatting Illicit Firearms Trafficking in the European Union. European Commission. Brüsszel, 2014.
- T. Baum, S. Depauw & N. Duquet: Belgische wapenhandel. *Belgian Arms Trade*, Leuven & Den Haag: Acco. 2014.
- Tengerdi Győző: A vadászat megtanít gondolkodni. *Magyar Hírlap*. 2016.06.08. (http://magyarhirlap.hu/cikk/57717/A_vadaszat_megtanit_gondolkodni letöltés ideje: 2018.04.17.)
- Tihanyi Miklós: Közrend, közbiztonság, rendészet a keresztény közgondolkodásban. *Államtudományi Műhelytanulmányok*. 2017. évi 16. szám.
- Tim Lister, Ray Sanchez, Mark Bixler, Sean O'Key, Michael Hogenmiller, Mohammed Tawfeeq: ISIS goes global: 143 attacks in 29 countries have killed 2,043. *CNN*. 2018.02.12.
- Tirone, Daniel C./Gilley, James: Printing Power: 3-D Printing and Threats to State Security. In: *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 2015. 10. évf, 2. szám.

-
- Tulchinsky, T.H. and Varavikova, E.: *The New Public Health: An Introduction for the 21st Century*. 3rd ed. Elsevier, San Diego, CA; 2014.
  - Todd B. Bates: *Defeating Cyberattacks on 3D Printers*. 2017.08.16. *Rutger Todays*.
  - Tom Hamburger, John Wagner, Rosalind S. Helderman: *Trump returns to the NRA, which backed him early and often in 2016*. *The Washington Post*. 2017.04.27.
  - Tömösközi Péter: *Digitális szövegfeldolgozás*. Eszterházy Károly Főiskola, Eger. 2011.
  - Trócsányi László, Schanda Balázs: *Bevezetés az alkotmányjogba; Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei. Az alkotmányjog módszerei*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2014.
  - Van Dijk J, Van Kesteren J, Smit P. *Criminal victimization in international perspective*. In: *United Nations Office on Drugs and Crime, 2007*. URL: http://unicri.it/services/library_documentation/publications/icvs/publications/ICVS2004_05report.pdf (Letöltés ideje:...)
  - Werner Conze, *Sicherheit, Schutz*, In: *Otto Brunner (szerk.): Geschichtliche Grundbegriffe, 5. kötet*, Stuttgart, Klett-Cotta 2004.
  - Wessing, Taylor: *Global Intellectual Property Index*. – p. 15. URL: (<http://fr.zone-secure.net/18926/201961/publication/contents/pdfweb.pdf> (Letöltés ideje: 2018.03.20.))
  - Wolfram Schwetzel: *Freiheit, Sicherheit, Terror*. München, Vahlen 2007, 5–7; Werner Conze, *Sicherheit, Schutz*, in: *Otto Brunner e.a. (szerk.), Geschichtliche Grundbegriffe, 5. kötet*, Stuttgart, Klett-Cotta 2004.
  - Victoria M. Smith, Ziming Xuan, Craig S. Ross: *Broadening the Perspective on Gun Violence: An Examination of the Firearms Industry, 1990–2015*. In: *American Journal of Preventive Medicine*. 2017. évi. 53. szám.
  - Von Michael Zielasko: *Polizei und Private - eine klärungsbedürftige Beziehungskiste*. GdP-Fachtagung. 2011.
  - Whigham, Nick: *Police seize another batch of 3D printed guns as authorities deal with danger of downloadable firearms*. (<http://www.news.com.au/technology/innovation/design/police-seize-another-batch-of-3d-printed-guns-as-authorities-deal-with-danger-of-downloadable-firearms/news-story/c2fa2711ebf7b761e3e2f0802a80d1b2> letöltés ideje: 2018.02.28.)

- William D. Hartung, Michelle Ciarrocca: Ties that Bind: Arms Industry Influence in the Bush Administration and Beyond. In: World Policy Journal. 2004. ősz.
- William J. Krouse: Mass Murder with Firearms: Incidents and Victims, 1999-2013. Congressional Research Service Report, 2015.
- Winkler A. Gunfight: The battle over the right to bear arms in America. New York. W.W. Norton. 2011.
- Wintemute, G.J.: The relationship between firearm design and firearm violence. In: JAMA – The Latest Medical Research, Reviews and Guidelines. 1996. évi 275. szám.
- Wintemute, G.J.: Where the guns come from: the gun industry and gun commerce. In: Future Child. 2002. évi. 12. szám.
- Young, Joseph: Cubichain Stores Data of 3D Printed Aircraft Parts in Blockchain. 2016.12.07. (<https://3dprint.com/156858/cubichain-calram-blockchain/> letöltés ideje: 2018.03.12.)

JOGSZABÁLYTÁR

- 1611/2017. (IX.5.) Korm. határozat a Honvédelmi Sportközpontok fejlesztéséhez szükséges feltételek biztosításáról. Magyar Közlöny 2017 évi 141. szám.
- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről. (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.TV&timeshift=20180701> letöltés ideje: 2018.04.15.)
- 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendelet a fegyverekről és lőszerkekről. Magyar Közlöny. 2004. évi 124. szám.
- 33/2014. (IV. 24.) BM rendelet az Országgyűlési Őrség által alkalmazott kényszerítő eszközök rendszeresítésének szakmai követelményeiről és eljárási szabályairól, valamint az Országgyűlési Őrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusairól, fajtáiról. 1. számú melléklet. Magyar Közlöny. 2014. évi, 58. szám.
- A Kormány 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról. Magyar Közlöny 2012. évi 19. szám.
- A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet. Magyar Közlöny. 2007. évi 174. szám.
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 49.§ (1) bek. (https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99400034.TV letöltés ideje: 2017.12.05.)
- Az európai biztonsági stratégia megvalósítása: uniós cselekvési terv a tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme és használata ellen. Brüsszel, 2015.12.02. COM (2015) 624 final. Európai Bizottság.
- Az Európai Tanács 1991. június 18-i 91/477/EGK irányelve a fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről (HL L 256., 1991.09.13.
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. (The European Agenda on Security.) Strasbourg, 2015.04.28. COM (2015) 185 final. European Commission.
- Council conclusions on strengthening the use of means of fighting trafficking of firearms. Council of the EU. Press office - General Secretariat of the Council. Brüsszel. 2015.10.08.

- European Commission strengthens control of firearms across the EU. Brüsszel, 2015.11.18. (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm letöltés ideje: 2018.01.25.)
- Javaslat az Európai Parlament és a Tanács Irányelve a fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló 91/477/EGK tanácsi irányelv módosításáról. Brüsszel, 2015.11.18. COM (2015) 750. final. 2015/0269 (COD). Európai Bizottság.
- Ministerio del Interior. REAL DECRETO de 29 de enero. por el que se aprueba el Reglamento de Armas.137/1993.
- REAL DECRETO 137/1993.de 29 de enero. por el que se aprueba el Reglamento de Armas. 1993.03.05. Ministerio del Interior.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kiadványa

Kiadó:

Nemzeti Közszolgálati Egyetem;
Közigazgatási Továbbképzési Intézet
www.uni-nke.hu

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert rektorhelyettes
Címe: 1083 Budapest, Üllői út 82.

Kiadói szerkesztő:

Kelemen Dóra

Tördelőszerkesztő:

Friebert Máté

ISBN 978-963-498-192-3 (elektronikus)